

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การรณรงค์การลดขยะในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่โคก
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

โดย
สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไร่โคก

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การรณรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี” นี้มีข้อค้นพบจากการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายให้ครัวเรือนในชุมชนเป็นผู้จัดการขยะของตนเอง มีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดในครัวเรือน และสร้างความตระหนักในความเป็นพลเมืองนั้น สามารถดำเนินการได้ผลเป็นอย่างดีในพื้นที่ตำบลไรโคก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะในชุมชนได้ ผลสำเร็จ จากการศึกษาครั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ ดังนี้

ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้ให้ความไว้วางใจ มอบหมายให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยและสนับสนุนการวิจัย

ขอขอบคุณหน่วยงานราชการในพื้นที่ตำบลไรโคก ที่ให้ความร่วมมือในการประสานงาน ครัวเรือน ประชาชนและประชาสัมพันธิ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชนในตำบลไรโคก ที่ร่วมกันลงพื้นที่ประสานงาน ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างในการอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณครัวเรือนประชาชนในตำบลไรโคก ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายสมิง คงประเสริฐ นายองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ทุกท่านที่กรุณาลงพื้นที่เพื่อสำรวจสอบถาม ข้อมูลครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ จนทำให้เอกสารรายงานวิจัยนี้ สำเร็จด้วยดี

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การรณรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ชื่อผู้วิจัย : สิบเอกจิรุตต์ ปิ่นคง

ปีที่ทำการวิจัย : ๒๕๖๕

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพชรบุรี เป็นการกำหนดนโยบายของ อบต.ไรโคก โดยมีเป้าหมายให้แต่ละครัวเรือนบริหารจัดการขยะด้วยตนเอง เนื่องจากครัวเรือนเป็นต้นทางของการเกิดขยะมูลฝอย จึงต้องการให้ครัวเรือนจัดการขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เหลือจากครัวเรือน จากผลการศึกษาในภาพรวมไม่พบว่ามีปัญหาจากขยะมูลฝอยต่อชุมชน การรณรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก ครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล จากครัวเรือน ๙๓๒ ครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละครัวเรือน เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย ๖๐ ปี ร้อยละ ๕๔.๑๐ ส่วนมากมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า ในแต่ละวัน แต่ละครัวเรือนมีกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทุกชนิด มีพลาสติกที่พบมากที่สุด ได้แก่ ขวดพลาสติก ภาชนะพลาสติก ของเล่นพลาสติก กล่องกระดาษ ลังกระดาษ ขยะแห่งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยากไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติกใส่อาหาร ถุงก๊อบแก๊บ ซองบะหมี่สำเร็จรูป พลาสติกห่ออาหารประเภทต่างๆ สำหรับขยะพิษหรือ ขยะที่มีสารพิษหากทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่พบมากที่สุด ได้แก่ เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำยากัดสีผม สารฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี ในส่วนของกิจกรรมที่ทำให้ เกิดน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือน ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมการซักล้างทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องใช้และการอาบน้ำ ในด้านพฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๗๓.๕๕ มีกิจกรรมลดปริมาณขยะในครัวเรือน เช่น การใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ถุงก๊อบแก๊บ และมีการนำวัสดุ อุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหายมาซ่อมแซมใช้ใหม่ ครัวเรือนร้อยละ ๖๕.๑๓ มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน และครัวเรือนร้อยละ ๖๖.๖๐ มีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในแต่ละภาชนะรองรับ ครัวเรือน ร้อยละ ๙๐.๙๘ ได้ดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายหรือนำมาใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ และขยะอื่นๆ ที่เหลือ ครัวเรือน ร้อยละ ๗๐.๘๑ นำขยะไปกำจัดด้วยวิธีการเผาไฟ ครัวเรือนร้อยละ ๖๔.๔๓ นำน้ำทิ้ง/น้ำเสียของครัวเรือนไปใช้ประโยชน์ด้วยการรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำทิ้งที่เหลือ ครัวเรือนร้อยละ ๒๔.๔๖ กำจัดโดยการทิ้งลงในท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ร้อยละ ๑๑.๐๘ ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน สำหรับปัญหาจากขยะของครัวเรือนนั้น พบปัญหาการกำจัด ทำลายขยะ ปัญหาการคัดแยกขยะ และปัญหาคว้นพิษ หมอกคว้น อันเนื่องมาจากการเผาขยะ และครัวเรือนมีความต้องการให้มีจุดบริหารจัดการขยะ จัดให้มีถังขยะหน้าบริเวณบ้าน และรถเก็บขยะตามจุดบริการ

สารบัญ

	หน้า	
กิตติกรรมประกาศ	ก	
บทคัดย่อ	ข	
สารบัญ	ค	
บทที่ ๑	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	๒
	ขอบเขตของโครงการวิจัย	๒
	นิยามศัพท์	๒
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	แนวคิดเกี่ยวกับการขยะมูลฝอย	๔
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	๑๒
	ข้อมูลทั่วไปของตำบลไรโคก	๑๖
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๒๙
	การศึกษาเชิงคุณภาพ	๓๑
บทที่ ๔	การวิเคราะห์ข้อมูล	
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๓
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการวิจัย	๗๘
	อภิปรายผล	๗๙
	ข้อเสนอแนะ	๘๐
บรรณานุกรม	๘๑	
ภาคผนวก		

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์จังหวัด การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์การพัฒนา อปท. ด้านการพัฒนาผ่านเกณฑ์มาตรฐานเมืองน่าอยู่

จากการที่ปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี ๒๕๕๑ มีขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ ๑๕.๐๓ ล้านตัน หรือ ๔๑,๐๖๔ ตันต่อวัน (ยังไม่รวมปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๐ พบว่าขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้น ประมาณ ๐.๒๗ ล้านตัน หรือร้อยละ ๑.๘๑ ตามการขยายตัวของชุมชนและจำนวนประชากร (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๓ : ๕๗) และคาดว่าในปี ๒๕๕๔ จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นถึง ๔๗,๐๐๐ ตัน หน่วยงานที่รับผิดชอบพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่การลด คัดแยก และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย รวมถึงการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่ง “การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน หรือ CBM (Community Based Waste Management)” เป็นอีกเครื่องมือที่สำคัญ ได้รับการส่งเสริม และยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศ เพราะเป็นแนวทางการจัดการขยะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากคนส่วนใหญ่ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี รายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง สุขภาพอนามัยดี โดย CBM ได้ถูกนำมาทดลองใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกที่เทศบาลพิษณุโลก โดยสำนักความร่วมมือทางวิชาการของประเทศเยอรมัน หรือ GTZ (German Technical Cooperation) (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑, ๒๕๕๐) ซึ่งหลักการหรือกระบวนการ CBM ได้ผ่านการนำไปทดลองใช้ ประยุกต์ใช้ และลองผิดลองถูกมานานเกือบ ๑๐ ปี กว่าที่จะมาเป็นกระบวนการที่สำเร็จผล ทั้งนี้ด้วยกระบวนการของ CBM เป็นการรวมเอาเทคนิควิชาการของการมีหน้าที่ในการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือน และในแง่ของการจัดการนำแผนสู่การปฏิบัติภายใต้ความร่วมมือของผู้มีบทบาทหลักในทุกภาคส่วน โดยหลักการของ CBM ประกอบด้วย ๒ ส่วน ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ เป็นการคัดแยกมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะของชุมชน โดยการคัดแยกวัสดุรีไซเคิล และคัดแยกขยะอินทรีย์ทำปุ๋ยหมัก ส่วนที่ ๒ คือการจัดการถึงขยะเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะอาด โดยการจัดการถึงขยะในบ้านตนเอง ถนนปลอดถังขยะ และนำมาซึ่งการลดความถี่ในการเข้าจัดเก็บ มูลฝอย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ด้วยความร่วมมือทั้งชุมชนและหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้เผยแพร่แนวคิด CBM ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตั้งแต่ ปี๒๕๔๙ เป็นต้นมา (สำนักสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓ : ๔)

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนตำบล ตามมาตรา ๖๗ (๒) ในการรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลและมาตรา ๖๗ (๓) ในการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๑๗) ในการรักษาความสะอาดเรียบร้อยของบ้านเมือง และมาตรา ๑๖ (๑๘) ในการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อส่งเสริม เสริมสร้าง จิตสำนึกและค่านิยม ให้ทุกภาคส่วน มีความตระหนักในการลดขยะในชุมชน และบริหารจัดการขยะของชุมชนโดยชุมชน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่ออรรถรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
๒. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์จากขยะในชุมชนของตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
๓. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะในชุมชนของตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๓. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาการศึกษาครอบคลุม ๑.) การลดขยะในชุมชนของตำบลไรโคก ๒.) การใช้ประโยชน์จากขยะในชุมชนของตำบลไรโคก ๓.) ปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะในชุมชนของตำบลไรโคก

๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาคณะครัวเรือนของประชาชนในตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๓.๓ ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕

๔. นิยามศัพท์

การอรรถรงค์ หมายถึง การโน้มน้าวใจหรือการขอความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ โดยให้ประชาชนปฏิบัติตามข้อกำหนดการลดขยะในชุมชน

การลดขยะ หมายถึง การดำเนินการเก็บกวาด รวบรวม ขนย้าย และกำจัดมิให้ขยะมูลฝอยเหลือ ตกค้าง ณ บริเวณครัวเรือนของประชาชน ตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ครัวเรือน หมายถึง ครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก

ได้ศึกษาการดำเนินการรณรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก ด้วยการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง และยังเป็นโอกาสให้พนักงานส่วนตำบลได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยจากประสบการณ์ตรงในพื้นที่ทำการวิจัย นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างผลงานวิจัย ท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในโอกาสต่อไปในอนาคต และได้รับทราบปัญหาความต้องการของครัวเรือนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่สามารถดำเนินการได้ตรง ตามความต้องการของชุมชน

๒. ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลไรโคก

ชุมชนในตำบลไรโคกมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม และเป็นชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน มีการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมรับผลประโยชน์ และผลกระทบ ตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งกิจกรรมและวิธีการ ดังกล่าวสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาโครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
๓. ข้อมูลทั่วไปตำบลไรโคก
๔. นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก
๕. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

๒.๑.๑ ความหมายของขยะมูลฝอย

ขยะ หรือ มูลฝอย หรือ ขยะมูลฝอย เป็นคำที่มีผู้นิยามไว้มาก ซึ่งมีความหมายกว้างขวาง และ ยึดถือเป็นทางการ ดังนี้

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ให้คำจำกัดความว่า มูลฝอย หมายถึง เศษ กระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นที่ เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ความหมายของ ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตหรือการใช้สอยของมนุษย์ ขยะมูลฝอยอาจมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ตามแหล่งที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยนั้นๆ เช่น มูลฝอยจากบ้านเรือนที่พักอาศัยมีลักษณะเป็นเศษอาหารที่เหลือ จากการหุงต้ม เศษผ้าและเศษของที่ไม่ใช้แล้วต่างๆ เป็นต้น และขยะมูลฝอยจากอุตสาหกรรมมีลักษณะขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม นอกจากนี้มีขยะมูลฝอยอีกประเภทหนึ่งเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ตามถนน หนทาง แม่น้ำลำคลอง และตามสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ไปไม้ เศษกระดาษ ถุงพลาสติก ดิน หิน กรวด ทราย เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้แม้จะมีส่วนก่อเหตุรำคาญน้อยกว่าขยะมูลฝอยที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ เป็น ภาระแก่ผู้เก็บกวาด ทั้งนี้ เพราะการจัดกระจายอยู่ในบริเวณกว้าง ทำให้เก็บทำลายยากและไม่ทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๔๐ : ๑๒)

กรมควบคุมมลพิษ (๒๕๔๘) ให้คำจำกัดความคำว่า ขยะมูลฝอยหรือมูลฝอย หมายถึง เศษ กระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่ง อื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ให้คำจำกัดความของคำว่า มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ และคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง หยากเยื่อมูลฝอย

พิชิต สกฤพรหมณ์ (๒๕๓๕) ให้คำจำกัดความคำว่า “ขยะมูลฝอย” หรืออาจเรียกว่า “มูลฝอย” หรือ “หยากเยื่อ” หมายถึง บรรดาสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพหรือชำรุดหมดสภาพ

การใช้งาน หรือ ได้แก่บรรดาพวกเศษสิ่งของ หรือเศษวัสดุต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากอาคารที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน โรงงาน อุตสาหกรรม ตลาด ถนนและอื่นๆ

Kenneth และ John (๑๙๗๓) กล่าวว่า ขยะมูลฝอย (Solid waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ไม่ได้อยู่ในสภาพแก๊สและของเหลว เกิดขึ้นจากกิจกรรมประจำวันในพื้นที่ชุมชนแหล่งที่พักอาศัย ย่านธุรกิจ การค้า และภาคอุตสาหกรรม โดยในเบื้องต้นได้แบ่งประเภทขยะมูลฝอยออกเป็นเศษอาหาร ซึ่งได้แก่ อินทรีย์วัตถุซึ่งเกิดจากการปรุงหรือบริโภคอาหาร ถั่ว และขยะมูลฝอยทั่วไป ได้แก่ขยะมูลฝอยอื่นๆ ซึ่งนอกเหนือจากสองกลุ่มข้างต้น แบ่งเป็นกลุ่มที่สามารถเผาไหม้ได้ เช่น กระดาษ เศษผ้า เศษไม้/เศษไม้ และกลุ่มที่ไม่สามารถเผาไหม้ได้หรือเผาไหม้ได้ยาก เช่น แก้ว และเศษโลหะต่างๆ เป็นต้น

Shah (๒๐๐๐) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขยะมูลฝอย (Solid Waste)” หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้างเนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรืออาจไม่เป็น ที่พึงประสงค์ของผู้ใช้หรืออาจด้วยเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ยุพดี เสตพรธ (๒๕๔๔) ได้กล่าวถึงขยะมูลฝอยว่าหมายถึงเศษสิ่งของที่ไม่ต้องการแล้ว สิ่งของที่ชำรุดเสียหายใช้ไม่ได้ หรือเสื่อมคุณภาพ ต้องกำจัด ทำลายหรือสิ่งของที่ต้องทิ้งหรือแจกจ่ายให้แก่ ผู้อื่น เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร ขวดแก้ว พลาสติก ซากสัตว์ ซากรถยนต์ เป็นต้น

สุธิรา ดุลยะเสถียร และคณะ (๒๕๔๔) ได้ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่า หมายถึง สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง อาจเนาเปื่อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมไปถึง ถั่ว ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุ ที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือนหรือสถานที่อื่นๆ เช่น ตลาดสด โรงงานและฟาร์มเลี้ยงสัตว์

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (๒๕๔๕) ได้ให้ความหมายของ “ขยะ” ว่าเป็นของเหลือทิ้ง จากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายของ “ขยะ” หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึงสิ่ง ต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมทั้ง ถั่ว ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคาร บ้านเรือน หรือสถานที่อื่นๆ และไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ ทำให้สิ่งเหล่านั้นหมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินชีวิต

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ขยะ” หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึง สิ่งที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่เป็น ประโยชน์ที่เหลือจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องการหรือเห็นว่าหมดคุณค่า เสื่อมสภาพ หรือกลายสภาพ ไม่สามารถใช้งานได้อีก ไม่ว่าจะมาจากบ้านเรือน ชุมชน สถานที่ทำงานหรือ โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงถั่ว ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้ว ไม่ว่าจะสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือไม่ก็ตาม

๒.๑.๒ ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยจำแนกได้หลายประเภท

สำนักคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (๒๕๓๓) ได้จำแนกขยะออกเป็น

๒ ประเภท คือ

๑. ขยะมูลฝอย (General waste) เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในการดำรงชีพ และกิจกรรม บางส่วนของการดำเนินธุรกิจของมนุษย์ มูลฝอยเหล่านี้เกิดจากบ้านเรือนที่พักอาศัย ร้านอาหาร ตลาด อาคาร พาณิชยกรรม โรงพยาบาล โรงแรม สถานที่ทำงาน สถานที่สาธารณะ เช่น

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ถนน ตรอก ซอย และอื่นๆ ประกอบด้วยมูลฝอยที่หลีกเลี่ยงการบริโภค เช่น เศษอาหาร ผลไม้ ผัก และจากการอุปโภค เช่น กระดาษ พลาสติก ผ้า โลหะ แก้ว ไม้ หนังสื ยาง หิน กรวด ทราาย เป็นต้น

๒. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Waste) มูลฝอยเหล่านี้จะมีลักษณะที่แตกต่าง กันออกไปตามแต่ละประเภทของอุตสาหกรรม องค์ประกอบสำคัญที่เป็นตัวกำหนดลักษณะ และองค์ประกอบ ของมูลฝอยประเภทนี้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กรรมวิธีการผลิต ผลผลิต และผลพลอยได้จากการผลิต โดยทั่วไปแล้ว มูลฝอยประเภทนี้มักจะมีสารที่เป็นอันตราย

สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร (๒๕๓๓) ได้จำแนกขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

๑. ขยะมูลฝอยที่เน่าเปื่อยง่าย (Garbage) ได้แก่ พวกเศษอาหาร เศษเนื้อ เศษผักที่ได้จากการ เตรียมและการปรุงอาหาร ขยะมูลฝอยชนิดนี้จะเป็นพวกที่ย่อยสลาย และเน่าเปื่อยง่าย มีความชื้นสูง

๒. ขยะมูลฝอยที่ไม่เน่าเปื่อย หรือเน่าเปื่อยได้ยาก (Rubbish) ได้แก่ พวกเศษผ้า เศษไม้ กิ่งไม้ หล้า ฟางข้าว แก้ว กระเบื้อง ยาง เศษโลหะต่างๆ ฯลฯ ขยะมูลฝอยชนิดนี้จะมีทั้งชนิดที่เผาไหม้ได้ และเผาไหม้ไม่ได้

๓. ขี้เถ้า (Ashes) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากการเผาไหม้ เช่น เถ้าที่เกิดจากเตาไฟที่ใช้หุงอาหาร หรือเถ้าที่เกิดจากการเผาไหม้ถ่าน ถ่านหิน หรือวัตถุติดไฟอื่นๆ

๔. ขยะมูลฝอยจากถนน (Street Refuse) ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่กวาดจากถนน ตรอก ซอยและ ที่อื่นๆ เช่น เศษผลไม้ ใบไม้ เศษอิฐ กรวด ทราาย กระดาษ ถุงพลาสติก

๕. ซากสัตว์ (Dead Animal) ซากสัตว์ที่ตายแล้วทุกชนิด เช่น สุนัข แมว หนู ขยะมูลฝอย ชนิดนี้เน่าเปื่อยเร็วและมีกลิ่นเหม็น

๕. ซากยานพาหนะ (Abandoned Vehicles) ได้แก่ ยานพาหนะทุกชนิดที่หมดสภาพการ ใช้งาน หรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมตลอดทั้งชิ้นส่วนประกอบยานพาหนะด้วย เช่น ยาง แบนต์เตอรี และอื่นๆ

๗. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Refuse) ได้แก่ เศษวัสดุที่เกิดจากการผลิต หรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเศษวัสดุชนิดใดก็ได้แล้วแต่ชนิดของโรงงานนั้นๆ และวัสดุ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงาน

๘. ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง (Construction Refuse) ได้แก่ เศษวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษไม้ เศษปูน อิฐหัก หิน ทราาย เป็นต้น

๘. ขยะมูลฝอยจากการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง (Demolition Refuse) ได้แก่ เศษที่เกิดจากการ รื้อถอน หรือทำลายสิ่งปรักหักพัง เช่น การรื้อถอนตึกเก่า อาคารเก่า บ้านเรือน เป็นต้น

๑๐. มูลฝอยที่ทำลายยาก (Hazardous Refuse) ขยะมูลฝอยที่ต้องใช้กรรมวิธีในการทำลาย เป็นพิเศษจึงทำลายได้ เช่น พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป กากแร่ต่างๆ

อาณัติ ตะปินตา (๒๕๕๓) ได้จำแนกประเภทของขยะตามคุณลักษณะ และองค์ประกอบ ดังนี้

๑. การจำแนกตามลักษณะทางกายภาพ เป็นการจำแนกขยะมูลฝอยตามลักษณะที่ปรากฏ และมองเห็นจากภายนอก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

๑.๑ ขยะเปียก (garbage) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์ชนิดต่างๆ และมีความชื้นสูงสามารถย่อยสลายได้ง่ายโดยกระบวนการทางชีวภาพ เช่น เศษอาหาร เศษ

พืชผักและผลไม้ เศษหญ้า เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการเก็บขนและนำไปกำจัดทำลายอย่างรวมเร็ว เพื่อป้องกันกลิ่นเหม็น จากการเน่าเสียของขยะประเภทนี้

๑.๒ ขยะแห้ง (rubbish and trash) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในรูปแบบของ สารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ ซึ่งมีความชื้นต่ำย่อยสลายด้วยกระบวนการทางชีวภาพได้ยาก เช่น กระดาษ ก่อกระดาษ เศษกิ่งไม้ใบไม้ เศษยาง เศษผ้า เศษแก้ว หรือขวดแก้ว เศษหนัง หรือผลิตภัณฑ์หนัง เศษ กระป๋องโลหะ เศษพลาสติก เป็นต้น

๑.๓ เถ้า (ash) หมายถึง ซากของแข็งที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงประเภทพื้นหรือ ถ่านหินที่ให้พลังงานความร้อนทั้งในบ้านพักอาศัย ในอาคาร หรือในโรงงานต่างๆ ฯลฯ

๑.๔ เศษสิ่งก่อสร้าง (demolition and construction waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิด จากการก่อสร้างหรือการรื้อถอน อาคาร เช่น เศษเหล็ก เศษอิฐ เศษปูนซีเมนต์ เศษกระเบื้องเซรามิก เศษท่อพีวีซี เศษสายไฟ เศษหินและเศษไม้ เป็นต้น

๑.๕ ซากสัตว์ต่างๆ (dead animal) หมายถึง ซากสัตว์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น สัตว์เลี้ยง ตามบ้านเรือนที่ตายลงจากภาคเกษตรกรรม เช่น ซากสัตว์ในฟาร์มปศุสัตว์ต่างๆ ที่อาจตายลงจากการเกิด โรคระบาดและจากภาคอุตสาหกรรม เช่น เศษชิ้นส่วนของสัตว์ที่เหลือจากโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปหรือ อาหารกระป๋อง เป็นต้น

๑.๖ ตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย (sludge) หมายถึง กากตะกอนที่เกิดจากการบำบัดน้ำเสียในระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนหรือภายในโรงงานทั้งหมด โดยอาจมีลักษณะเป็นของแข็งหรือกึ่งของแข็ง มีทั้งส่วนที่สามารถย่อยสลายได้และย่อยสลายไม่ได้ด้วยกระบวนการทางชีวภาพ กากตะกอนเหล่านี้หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่กำจัดอาจถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำหรือไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้

๑.๗ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electronic Equipment, WEEE) หมายถึง ขยะที่เกิดขึ้นจากภาคธุรกิจซึ่งผลิตสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออกมาจำหน่ายในตลาด และเมื่อสินค้าเหล่านั้นเสื่อมสภาพหรือหมดอายุใช้งานลง ก็กลายเป็นขยะที่ต้องนำไปกำจัดทำลาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมาก ขยะประเภทนี้ได้แก่ ซากตู้เย็น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเสียง เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๒. การจำแนกตามองค์ประกอบ เป็นการจำแนกตามลักษณะของขยะมูลฝอยว่าประกอบไปด้วยวัสดุใดบ้าง และวัสดุนั้นมีประโยชน์ที่จะนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกหรือไม่ โดยอาจจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้ คือ

๒.๑ ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ด้วย ขบวนการทางชีวภาพ โดยมีจุลินทรีย์ทำหน้าที่ย่อยสลาย เช่น เศษอาหาร เศษพืชผักและผลไม้ เศษหญ้า เศษ ใบไม้และกิ่งไม้ รวมทั้งซากสัตว์และมูลสัตว์ต่างๆ เป็นต้น ขยะประเภทนี้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใน รูปของการนำมาทำปุ๋ยหมัก

๒.๒ ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (recycle waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพ ในการนำมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ เหล็ก พลาสติก อะลูมิเนียม หนังและยาง เป็นต้น ขยะประเภทนี้เมื่อนำมาทำการคัดแยกผ่านกระบวนการแปรรูปแล้วสามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า หรืออาจนำไปเป็นส่วนผสมกับวัตถุดิบใหม่ เพื่อลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลงได้

๒.๓ ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ (non-recycle waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น เศษผ้า เศษอิฐและเศษปูนจากการก่อสร้าง เศษวัสดุต่างๆ จากการ รื้อถอนอาคาร ถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง ตลอดจนเศษชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์บางชนิด เป็นต้น ขยะเหล่านี้ไม่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ได้อีก จึงต้องนำไปฝังกลบทำลาย ยังสถานที่ฝังกลบเท่านั้น

๒.๔ ขยะติดเชื้อ (infectious waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่มีเชื้อโรคปนเปื้อนอยู่ ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ได้ เช่น เนื้อเยื่อหรือชิ้นส่วนอวัยวะต่างๆ รวมทั้งวัสดุที่สัมผัสกับ ผู้ป่วย เช่น สำลี ผ้าพันแผล เข็มฉีดยา มีดผ่าตัด และเสื้อผ้าผู้ป่วย เป็นต้น

๒.๑.๓ แหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (๒๕๓๓) ได้จำแนกแหล่งกำเนิดโดยทั่วไปแบ่ง ออกเป็น

๑. แหล่งชุมชน เป็นแหล่งกำเนิดขยะที่ใหญ่ที่สุด โดยเฉพาะอาคารบ้านเรือนที่พักอาศัยจะมี ปริมาณขยะมากกว่าแหล่งอื่นๆ

๒. แหล่งอุตสาหกรรม ขยะจากโรงงานมักจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเฉพาะจุดเท่านั้น เมื่อได้รับการจัดการแล้วปัญหาจะหมดไป จึงเป็นแหล่งที่สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าแหล่งชุมชน

๓. แหล่งเกษตรกรรม เป็นแหล่งที่ไม่สร้างปัญหามากนัก เนื่องจากเกษตรกรรมมักจะกำจัดตัวเอง ซึ่งถือได้ว่าสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าแหล่งอื่นๆ มาก

อานันท์ ต๊ะปินตา (๒๕๓๓) ได้จำแนกแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ขยะจากชุมชน (municipal waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมประจำวันของ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและชนบทประกอบด้วยขยะจากบ้านเรือน อาคารสำนักงาน โรงเรียน สถาบันการศึกษา อาคารพาณิชย์ โรงแรม คอนโดมิเนียม ตลาดสด ตลาดนัด และแหล่งชุมชนอื่นๆ เช่น สวนสาธารณะและชายหาด เป็นต้น

๒. ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากภาคการผลิตสินค้าโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆ ซึ่งโดยปกติเกิดจากกิจกรรมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการผลิตสินค้าโดยตรง เช่น ขยะที่เกิดจากสำนักงานและโรงอาหารภายในโรงงาน เป็นต้น ขยะส่วนนี้ จะถือว่าเป็นขยะจากชุมชน (municipal waste) ประเภทหนึ่งเช่นกัน สำหรับอีกส่วนหนึ่งก็คือขยะที่เกิดขึ้นใน ขั้นตอนของกระบวนการผลิตสินค้า (process waste) ซึ่งในขยะส่วนนี้จะมีทั้งในส่วนที่ไม่เป็นอันตราย (industrial non-hazardous waste) เช่น วัสดุคืบ จำพวกเศษผ้า เศษไม้ เศษหนัง และเศษพลาสติก ฯลฯ กับขยะที่เป็นอันตราย (industrial hazardous waste) เช่น ตะกอน โลหะหนัก กากตะกอนน้ำมัน กรด ด่าง ตัวทำละลาย และกากสี เป็นต้น โดยขยะในส่วนหลังนี้ก็คือของเสียอันตรายประเภทหนึ่งนั่นเอง

๓. ขยะจากภาคเกษตรกรรม (agricultural waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรม ต่างๆ ในภาคการเกษตรทั้งจากการเพาะปลูกในเรือกสวนไร่นาและการเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย ซากพืช ซากสัตว์ มูลสัตว์ ตาซัง ชานอ้อย เศษหญ้าและเศษใบไม้ รวมไปถึงภาชนะบรรจุสารเคมีภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพ แล้ว เป็นต้น ซึ่งในส่วนของภาชนะบรรจุสารเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพก็จะจัดอยู่ในจำพวกของเสียอันตราย เช่นเดียวกัน

๔. ขยะจากสถานพยาบาล (hospital waste) ได้แก่ ขยะที่มีแหล่งกำเนิดจากโรงพยาบาล สถานอนามัย คลินิกรักษาโรคคนและสัตว์ ซึ่งจะเป็นขยะที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณที่จะก่อให้เกิดอันตราย ต่อผู้ที่สัมผัสได้ เช่น ผ้าพันแผล เข็มฉีดยา ชิ้นส่วนของอวัยวะต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึงขยะที่เกิด จากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (๒๕๓๔) ได้ระบุแหล่งที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยจากสถานที่ท่องเที่ยว ทางไกลชุมชนไว้ ดังนี้

๑. นักท่องเที่ยว ซึ่งจัดว่าเป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่สำคัญที่สุดในแหล่งท่องเที่ยว ทุกประเภท ปริมาณ และลักษณะของขยะมูลฝอยในแต่ละแห่งจะแปรผันตามจำนวนและลักษณะของกิจกรรม ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

๒. ประชากรท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว จะมีความสำคัญต่อปริมาณและลักษณะของมูลฝอย มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนประชากรท้องถิ่นมีมาก ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยก็จะมี

สภาพที่คล้ายคลึงกับแหล่งชุมชนทั่วไป แต่ถ้าจำนวนประชากรท้องถิ่นมีน้อย ขยะมูลฝอยก็จะมีสภาพเป็นขยะ มูลฝอยที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง

๓. โรงแรมหรือที่พัก ซึ่งจำนวนและขนาดของโรงแรมหรือที่พักประเภทต่างๆ เป็นตัวแปร ที่สำคัญต่อการเกิดขยะมูลฝอยอย่างหนึ่ง ถ้าแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนโรงแรมหรือที่พักมาก และเป็นโรงแรม หรือที่พักขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่ามีนักท่องเที่ยวให้ความนิยมในการพักค้างคืนในแหล่งท่องเที่ยวนั้นมาก ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมพักผ่อนนี้จะมีผลโดยตรงต่อปริมาณ และลักษณะของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน แหล่งท่องเที่ยวนั้น

๔. ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอย ถ้าแหล่งท่องเที่ยวใดมีร้านอาหารจำนวนมาก ขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหารและภาชนะบรรจุอาหารก็จะมี มากขึ้นตามไปด้วย

๕. จากธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จะมีปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยจาก ธรรมชาติแตกต่างกันไป ซึ่งได้แก่ขยะมูลฝอยจากธรรมชาติที่เกิดจากกิ่งไม้ใบไม้แห้งร่วงหล่น การตัดแต่งกิ่งไม้ ใบไม้ ขยะมูลฝอยที่ถูกพัดจากทะเลที่ติดอยู่บริเวณหาดทราย เป็นต้น

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (๒๕๓๙) ได้รายงานอัตราการเกิดมูลฝอย จำแนกตาม แหล่งกำเนิดที่สำคัญ ดังนี้

แหล่งกำเนิด	อัตราการเกิดขยะมูลฝอย
ชุมชนที่พักอาศัย	
- ชุมชนระดับเทศบาล	๐.๘ กก./คน/วัน
- ชุมชนระดับสุขาภิบาล	๐.๖ กก./คน/วัน
- นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล	๐.๔ กก./คน/วัน
บ้านพักอาศัย	๐.๒๐ - ๓.๐๐ กก./คน/วัน
สถานพยาบาล (หมายเหตุ ๑)	๐.๒๔ - ๐.๔๖ กก./คน/วัน
โรงงานอุตสาหกรรม	๑๘ กก./พื้นที่ประกอบการ ๑ ไร่
แหล่งท่องเที่ยว	
- กลุ่มที่ไม่มีที่พักอาศัย (หมายเหตุ ๒)	๐.๐๒ - ๐.๖๖ กก./คน/วัน
- กลุ่มที่มีที่พักค้างคืน (หมายเหตุ ๓)	๐.๐๖ - ๐.๔๕ กก./คน/วัน

หมายเหตุ ๑ ขยะมูลฝอยจากสถานพยาบาลที่นี้ หมายถึง ขยะมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ สิ่งของ เครื่องใช้ ต่างๆ ที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ของใช้โรคติดเชื้ออันตราย ได้แก่ เลือด น้ำเหลือง หนอง เสมหะ น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ และอื่นๆ (น้ำอสุจิ น้ำในข้อเข่า) ทั้งที่เป็นของเหลวและแข็ง

หมายเหตุ ๒ ไม่มีที่พักค้างคืน หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวประเภท วัด โบราณสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์

หมายเหตุ ๓ มีที่พักค้างคืน หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวประเภท ถ้ำ น้ำตก อุทยานแห่งชาติ หาดทราย เกาะ เป็นต้น

๒.๑.๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย

ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย มีหลายปัจจัย ศิริกัลยาและคณะ (๒๕๔๑) ได้ระบุปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง ปริมาณขยะมูลฝอย ไว้ดังนี้

๑. ลักษณะอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่น (characteristic of population) โดย หาก ประชาชนในท้องถิ่นมีความรักสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยก็มักจะมีการเก็บรวบรวม ขยะมูลฝอยให้ เป็นที่เป็นทาง ไม่ทิ้งเกลื่อนกลาด ซึ่งอาจทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีมากขึ้น รวมถึง การรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ การได้รับการอบรมให้มีการรู้จักแยกประเภทของขยะมูลฝอย เพื่อนำกลับมา ใช้ประโยชน์จะทำให้ปริมาณของ ขยะมูลฝอยลดน้อยลง เช่น การนำกระดาษขวดแก้วที่ใช้แล้วมาล้าง ให้สะอาดเพื่อบรรจุน้ำดื่มไว้ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น ซึ่งลักษณะอุปนิสัยดังกล่าวจะทำให้ปริมาณของ ขยะมูลฝอยน้อยลงและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยก็ เปลี่ยนแปลง ส่งผลถึงการกำจัดที่ลดลงด้วย

๒. ลักษณะการดำรงชีพของประชาชน (standard of living) เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อ การเกิด ขยะมูลฝอยทั้งในด้านปริมาณและองค์ประกอบ เนื่องจากถ้ากลุ่มประชาชนที่มีกำลังทรัพย์ มากพอที่จะจับจ่าย สิ่งของได้มากก็ย่อมเป็นผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมาก องค์ประกอบของมูล ฝอยก็มีความแตกต่างกันได้ มากมาย อาจมีทั้งมูลฝอยที่เป็นชิ้นใหญ่ เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเสียง อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ใน บางชุมชนที่มีรายได้ อาจนำกลับไปซ่อมแซมแล้วนำมาใช้ ประโยชน์ได้

๓. ความถี่ของการบริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย (frequency of collection) มี ส่วนทำให้ เกิดปริมาณขยะมูลฝอยมากหรือน้อยได้อย่างมากทีเดียว เพราะถ้าหากมีการบริการเก็บ ขยะมูลฝอยถี่ ก็ย่อมทำ ให้ปริมาณขยะมูลฝอยมาก เพราะภาชนะเก็บก็มักมีที่เหลื่อมมากพอที่จะให้ ทิ้งขยะมูลฝอยได้โดยไม่ต้องรอให้ ล้นภาชนะ แต่ถ้ามีการบริการเก็บรวบรวมไม่บ่อยทำให้ปริมาณขยะ มูลฝอยที่เก็บรวบรวมไว้ตกค้างอยู่มาก ทำให้มีความพยายามที่จะนำขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นยังไม่มีที่เก็บ กักพอเพียงกลับไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น การนำ เศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์

๔. กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ (egislation) ที่รัฐหรือองค์กรท้องถิ่นกำหนดขึ้น เพื่อบังคับใช้ กับชุมชนในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีบทบาทสำคัญต่อทั้งปริมาณและองค์ประกอบ ของขยะมูลฝอย เช่น ไม่ให้ ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งน้ำ ก็ จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้มี ปริมาณมากขึ้น

๒.๑.๕ ผลกระทบจากขยะมูลฝอย

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมากขึ้นในชุมชน และไม่สามารถ เก็บรวบรวมและนำไปกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ตามมา มากมายดังต่อไปนี้

๑. ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ

๑.๑ ทำให้น้ำในแหล่งน้ำต่างๆ เกิดการเน่าเสียจากการย่อยสลายของขยะอินทรีย์ อันได้แก่ เศษอาหาร เศษหญ้าและใบไม้ ซากสัตว์และมูลสัตว์ต่างๆ เป็นต้น

๑.๒ ทำให้แม่น้ำลำคลองต่างๆ เป็นแหล่งสะสมของขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ เช่น ถุงพลาสติก โฟม เศษแก้ว และกระป๋องบรรจุอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ เป็นต้น

๑.๓ ทำให้แหล่งน้ำกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคอันเนื่องมาจากการสะสมและการเน่าเสียของขยะมูลฝอยและอาจเกิดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคระบาดทางน้ำได้

๑.๔ ทำให้แหล่งน้ำเกิดการสะสมของสารพิษที่ปะปนมากับขยะมูลฝอยหรือของเสีย อันตรายจากชุมชนหรือจากการเกษตร เช่น กระจกฉีดยากันยุง มด แมลงสาป และกระป๋องบรรจุสารเคมี กำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

๑.๕ ทำให้แหล่งน้ำมีค่าสกปรกและสารเจือปนสูงจนไม่ปลอดภัยในการนำมาใช้เพื่อการ อุปโภคและบริโภค

๑.๖ ทำให้ร่างระบายน้ำหรือท่อระบายน้ำในเขตชุมชนเมืองเกิดการอุดตันและเป็นสาเหตุ ของการเกิดน้ำท่วมได้ เนื่องจากมีเศษขยะไปขวางกั้นการไหลของน้ำ

๑.๗ ทำให้สภาพภูมิทัศน์ของแหล่งน้ำขาดความสวยงามและสร้างความเสียหายต่อธุรกิจ การท่องเที่ยว

๒. ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ

๒.๑ ทำให้เกิดควันเสียอันเนื่องมาจากการเผาขยะที่กองทิ้งไว้ในที่โล่ง หรือเกิดจากการเผา ขยะที่เป็นวัสดุเหลือใช้ต่างๆ ทางการเกษตร (Open burning)

๒.๒ ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนจากกองขยะที่เททิ้งไว้บนพื้นหรือสถานที่ฝังกลบขยะ ที่ไม่ได้มาตรฐานซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนที่อยู่ใกล้เคียง

๒.๓ ทำให้เกิดก๊าซต่างๆ จากการเผาขยะซึ่งจะเป็นอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อมหากขาด การจัดการที่เหมาะสม เช่น CO_2 , CH_4 และ H_2S เป็นต้น

๒.๔ ทำให้เกิดขี้เถ้า (Ash) ที่เกิดจากเตาเผาในสถานที่กำจัดของเสียอันตราย ซึ่งขี้เถ้าที่ฝัง กระจายไปในอากาศอาจจะมีสารพิษจำพวกโลหะหนัก (Heavy metal) และไดออกซิน (Dioxin) เจือปน อยู่ด้วยจากกองขยะทำให้เกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจของ ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง

๓. ผลกระทบต่อดิน

๓.๑ ทำให้พื้นที่ดินที่เป็นสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะทางด้านเกษตร

๓.๒ ทำให้เกิดการปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยลงสู่พื้นดิน ซึ่งอาจมีสารพิษต่างๆ จากกอง ขยะเจือปนไปด้วย หรืออาจทำให้สภาพความเป็นกรดต่างของดินเปลี่ยนแปลงไป

๓.๓ ขยะที่มีของเสียอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ เมื่อนำไปฝังกลบในดินก็จะทำให้มีโลหะหนักในดินมากขึ้น ซึ่งเป็นผลเสียต่อระบบนิเวศในดิน

๔. ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใต้ดิน

๔.๑ เกิดการปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยลงสู่ชั้นใต้ดิน ทำให้น้ำใต้ดินในบริเวณที่มีกองขยะ หรือสถานที่ฝังกลบตั้งอยู่มีคุณภาพด้อยลงและเสี่ยงต่อการนำมาเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

๔.๒ ขยะที่มีของเสียอันตรายปะปนอยู่ เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอด ฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ อาจเป็นแหล่งของโลหะหนักที่ปนเปื้อนสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้

สภาอุทกศาสตร์ (๒๕๔๖) ยังได้ระบุถึงผลกระทบของขยะมูลฝอยที่มีต่อมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม

๑. ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ขยะมูลฝอยที่ขาดการจัดการที่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็น พาหะหรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตรายหรือขยะมูลฝอยโดยตรง รวมถึงการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของ แมลงและพาหะนำโรค เนื่องจากขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งไว้เกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็นแหล่งอาหารและ ที่หลบซ่อนของสัตว์ต่างๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมานำสู่คน

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ มลพิษ ทางดิน และมลพิษทางอากาศ เนื่องจากขยะมูลฝอยที่ขาดการเก็บรวบรวมหรือไม่นำมากำจัดให้ถูกวิธี และ ปล่องทิ้งค้ำไว้ในพื้นที่ในชุมชน เมื่อมีฝนตกลงมาชะเอาความสกปรก เชื้อโรค และ สารพิษจากขยะมูลฝอยไหล ลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดการเน่าเสียและส่งผลกระทบต่อสุขภาพดินจะทำให้เกิดสภาพความเป็นกรด ในดินทำให้เกิดมลพิษได้ การปนเปื้อนของดินยังเกิดจากการนำขยะมูลฝอยไปฝังกลบหรือการนำไปทิ้งด้วย และถ้ามีการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งก็จะทำให้เกิดควันและสารพิษ ทำให้คุณภาพอากาศเสีย ซึ่งมลพิษทาง อากาศจากขยะมูลฝอยนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งมลสารที่มีอยู่ในขยะและพวกก๊าซหรือไอระเหย ที่สำคัญ คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อยและการสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

๓. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยและไม่สามารถ กำจัดได้ทันกลายเป็นขยะมูลฝอยตกค้างที่ต้องหาสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยมารองรับ ซึ่งต้องเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ถ้าเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชุมชนมักมีราคาสูง และได้รับการต่อต้านจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ส่วนที่ดินที่ห่างไกลชุมชนออกไปก็ต้องเสียงบประมาณค่าขนส่ง ทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณ อีกทั้งยัง ส่งผลเสียแก่สภาพแวดล้อม ทำให้บ้านเมืองขาดความสะอาดและความสวยงาม จนอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อ ชื่อเสียงในด้านการรักษาความสะอาดของประเทศชาติส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ โดยเริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนกระทั่งถึง กระบวนการกำจัดขั้นสุดท้าย ซึ่งได้แก่ การควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวม คัดแยก แปรรูป การขนส่งและการขนถ่าย รวมถึงการกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกหลักสุขาภิบาลและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องเป็นการดำเนินการภายใต้เงื่อนไขของกฎระเบียบทางกฎหมายทางสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ในทางสุขภาพอนามัยมนุษย์ ทัศนียภาพ และสิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมเชิงเศรษฐศาสตร์ การกำจัดขยะ มูลฝอย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับของสังคมพัฒนา, ๒๕๓๙)

ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพจึงต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายส่วนที่มีส่วน รับผิดชอบในการจัดการ ทั้งจากประชาชนที่มีหน้าที่ในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และเก็บรวบรวมขยะมูล ฝอยที่เกิดขึ้นจากที่พักของตนไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานได้จัดเตรียมไว้ เพื่อลดภาระหน้าที่การเก็บของ เจ้าหน้าที่ รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดการ ขยะมูลฝอยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

พัชรี หอวิจิตร (๒๕๒๙ : ๑๓) ได้จำแนกระบบการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับชุมชนต่างๆ ไปออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๑. การทิ้งขยะมูลฝอย เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ทิ้งเห็นว่าวัสดุชิ้นๆ ไม่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้อีกแล้วจึงทิ้งหรือรวบรวมไว้เพื่อกำจัดต่อไป การทิ้งขยะเป็นกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ บุคคลผู้ใช้วัสดุนั้นๆว่าจะยังใช้ประโยชน์จากวัสดุนั้นหรือไม่ ซึ่งกิจกรรมนี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของระบบ การจัดการขยะมูลฝอย เพราะปริมาณของขยะมูลฝอยที่ต้องการกำจัดอันรวมหมายถึงค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการ ขยะมูลฝอยนั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมกิจกรรมนั้น

๒. การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ในส่วนนี้มุ่งสนใจขยะมูลฝอยที่มาจากชุมชนมากกว่าแหล่งอื่นๆ เพราะขยะชุมชนมีส่วนประกอบหลากหลาย และเกิดขึ้นในแหล่งที่อยู่อาศัยของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่ผู้คนอยู่กันอย่างแออัด ไม่มีพื้นที่เพียงพอที่จะเก็บขยะที่เกิดขึ้นได้ และถึงจะมีพื้นที่ เพียงพอจะเก็บ ก็ต้องมีการเก็บ ขนย้าย หรือกำจัดไปในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นจะเกิดการเน่าเหม็นที่ไม่น่าดู และอาจมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ ดังนั้น ต้องมีการออกแบบถึงขยะให้มีขนาดและรูปที่ เหมาะสมในการดำเนินงาน จะเชื่อมโยงต่อส่วนอื่นๆ ของการจัดการขยะมูลฝอย

๓. การรวบรวม หมายถึง กิจกรรมตั้งแต่การขนถ่ายขยะมูลฝอยจากถังขยะไปจนถึงการขนขยะไปถ่ายไว้ที่จุดหมายปลายทาง การจัดระบบการรวบรวมขนส่งที่เหมาะสมสำหรับเมืองใหญ่จะมีความ ยุ่งยาก เช่น การเลือกชนิดของรถขยะ การจัดเส้นทางเดินรถ การพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถานี ขนถ่ายมูลฝอย ฯลฯ

๔. การกำจัดขั้นสุดท้าย ที่นิยมมากที่สุดเพราะมีราคาต้นทุนในการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ วิธีฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ วิธีนี้สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ ๑๐๐% และสามารถรองรับของเหลือจากการ กำจัดด้วยวิธีอื่นได้ แต่วิธีนี้มีข้อเสีย คือ ใช้เนื้อที่ในการดำเนินการมาก อาจถูกต่อต้านจากประชาชนที่อาศัยอยู่ ใกล้เคียงกับบริเวณหลุมฝังกลบ และถ้าดำเนินการไม่ดีอาจส่งผลกระทบต่อมลพิษทางดิน ทางน้ำ จากการ รั่วซึมของน้ำชะขยะ และถ้ากลบทับด้วยดินไม่ดีอาจก่อให้เกิดปัญหา กลิ่นเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของ สัตว์นำโรคได้

ธเรศ ศรีสถิต (๒๕๕๓) และอาณัติ ต๊ะปิ่นตา (๒๕๕๓) ได้เสนอแนวคิดทางการจัดการขยะมูล ฝอย ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญหลายขั้นตอน ดังนี้

๑. การลดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นการดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไปเพื่อ รอกการเก็บขน การรวบรวมและนำไปกำจัดทำลาย ซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้เป็น หน้าที่ความรับผิดชอบ โดยตรงของบุคคลหรือเจ้าของบ้านเรือนอาคารสถานที่ ต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ใน ๒ ลักษณะ คือ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

๑.๑ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

๑.๑.๑ การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (refuse) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่

๑. หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
 ๒. หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ
 ๓. ในการเลือกสินค้าต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน น้ำยาทำความสะอาด ผงซักฟอก ฯลฯ ให้เลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์น้อย กว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

๔. หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนประกอบของขยะที่เป็นมลพิษ ต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม กระจกพลาสติก เป็นต้น

๑.๑.๒ การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งบรรจุภัณฑ์คืนแก่ผู้ผลิตได้ (return) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้ดังนี้

๑. เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังการบริโภคของประชาชน

๒. เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน (deposit refund System) เช่น สินค้าประเภทขวดน้ำอัดลมหรือน้ำดื่มบรรจุขวด เป็นต้น

๓. เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือรีไซเคิล ได้ หรือมีส่วนประกอบวัสดุรีไซเคิลต่างๆ

๑.๑.๓ การใช้ซ้ำ (reuse) หมายถึง การนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้งานแล้วกลับมาใช้งานอีก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือรูปแบบใดๆ เช่น

๑. เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่าหนึ่งครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้ (rechargeable battery) เป็นต้น

๒. เลือกซื้อสินค้าชนิดเติม (refill) เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น

๓. ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ (repair) ให้สามารถใช้งานได้ต่อไปอีกหรือบำรุงรักษาให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น

๔. นำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์อีก เช่น การใช้ซ้ำ ถุงผ้า ถุงกระดาษ กระจกพลาสติก กล่องกระดาษ และขวดแก้วต่างๆ ฯลฯ

๕. ยืมหรือเช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น เครื่องดูดฝุ่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านต่างๆ เป็นต้น

๑.๒ การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นแล้วซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำขยะกลับมาใช้ที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ใหม่ ไม่ถูกปนเปื้อน ด้วยขยะอื่นๆ ที่มีความสกปรกหรือขยะเปียกต่างๆ จนทำให้คุณภาพของขยะที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้อย ลงไป หรืออาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการล้างทำความสะอาดหรือทำการคัดแยกเพิ่มเติมก่อนที่จะส่งเข้าสู่ โรงงานแปรรูปต่อไป ข้อดีอีกประการหนึ่งของการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก็คือ เป็นการช่วยลดปริมาณ ขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังสถานที่ฝังกลบขยะให้เหลือน้อยลง อันเป็นการส่งผลทางอ้อมต่อ อายุการใช้งานของสถานที่ฝังกลบให้สามารถ

ใช้งานได้นานมากกว่าเดิมและยังเป็นการประหยัดงบประมาณ จำนวนมหาศาลของรัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อกำจัดขยะอีกด้วย

๒. การเก็บรวบรวมและเก็บกัก เป็นการเก็บขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไปยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะ ได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มี การคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำ กลับมาใช้ใหม่ต่อไป

อนึ่ง ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่างๆ แล้ว จะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเน่า เหม็นของขยะรวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างยังสถานที่ต่างๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้น ขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่ จำเป็นต้องมีการเก็บกัก (storage) ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตราย หรือของเสียอันตรายต่างๆ เท่านั้นที่จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอ ก่อนที่จะส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธี และปลอดภัย สำหรับการเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งกำหนดให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น หน่วยงานดังกล่าวจะต้องมี การวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อมิให้มีขยะ ตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

๓. การขนส่ง เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ภายในชุมชนขนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบ ซึ่งตั้งห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลัง จากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว

๔. การแปรสภาพ เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิด ความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดหรือทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปร สภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน ๓ ประการ ดังนี้ คือ

๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะโดยการอัดขยะให้เป็นฟอนหรือเป็นก้อนๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่การเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง นอกจากนี้การ การอัดขยะก่อนทำการฝังกลบจะช่วยให้สถานที่ฝังกลบมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น กล่าวคือ ขยะที่อัดแน่นโดย การมัดเป็นฟอนหรือเป็นก้อนจะมีปริมาตรลดลงเมื่อเทียบกับขยะที่เป็นขยะธรรมดา ด้วยเหตุนี้เมื่อนำไปฝัง กลบสามารถรองรับปริมาณขยะได้มากขึ้นและนานขึ้นนั่นเอง

๒) เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กล่าวคือ ในกระบวนการแปรสภาพจะมี การแยกส่วนประกอบหรือคัดแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ เหล็ก ฯลฯ ซึ่งขยะเหล่านี้สามารถนำส่งไปยังโรงงานแปรรูปเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าใหม่ได้ ส่วนขยะที่ใช้ ประโยชน์ไม่ได้เมื่อถูกคัดแยกออกมาแล้วก็จะทำการขนส่งไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบต่อไป

๓) เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากขบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการ เพาะปลูก หรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่างๆ เช่น การ หุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

การแปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ การแปรสภาพด้วยการบด (grinding) การอัดให้แน่น (compaction) การแยกส่วนประกอบ (separation) และการย่อยสลาย ทางชีวภาพ (biodegradation)

๕. การกำจัดหรือทำลาย ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้ว ในที่สุดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกก็จะถูกขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบเพื่อนำไปกำจัดต่อไป อย่างไรก็ตาม การกำจัดขยะมูลฝอย ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มิได้มีการฝังกลบเพียงวิธีเดียว แต่ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่สามารถกระทำได้โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ ทั้งในเรื่องคุณสมบัติของตัวขยะเองว่าเป็นขยะอันตรายหรือไม่ รวมไปถึงข้อกำหนดในเรื่องของ การจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบและงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการด้วย ในปัจจุบันวิธีกำจัดหรือทำลายขยะมีหลายวิธี ทั้งเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลหรือไม่ก็ตาม วิธีการเหล่านี้ประกอบไปด้วย การเทกองบนพื้น (open dumping) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (sanitary landfill) การฝังกลบโดย วิธีพิเศษ (secure landfill) และการเผาในเตาเผา (incineration) เป็นต้น

๒.๓ ตำบลไรโคก

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง (แสดงที่ตั้งและระยะห่างจากอำเภอบ้านลาด)

หมู่ ๑ ห่างจากอำเภอ ๑๗ กิโลเมตร	หมู่ ๒ ห่างจากอำเภอ ๑๓.๕ กิโลเมตร
หมู่ ๓ ห่างจากอำเภอ ๑๗.๗ กิโลเมตร	หมู่ ๔ ห่างจากอำเภอ ๑๗.๖ กิโลเมตร
หมู่ ๕ ห่างจากอำเภอ ๑๘ กิโลเมตร	หมู่ ๖ ห่างจากอำเภอ ๑๗.๓ กิโลเมตร

๑.๒ เนื้อที่ (แสดงเนื้อที่โดยประมาณเป็นตารางกิโลเมตรและไร่)

เนื้อที่ ๒๖.๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๖,๓๔๓.๗๕ ไร่

๑.๓ อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลห้วยท่าช้าง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเทศบาลตำบลหัวสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าตะคร้อ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

๑.๔ ภูมิประเทศ (แสดงภูมิประเทศของ อบต.)

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม

๑.๕ จำนวนหมู่บ้าน ๕ หมู่ (แสดงจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต.)

หมู่ ๑ บ้านไรโคก

หมู่ ๒ บ้านกวย

หมู่ ๓ บ้านน่าน้ำพุ

หมู่ ๔ บ้านแหลมทอง

หมู่ ๕ บ้านไร่สนาม

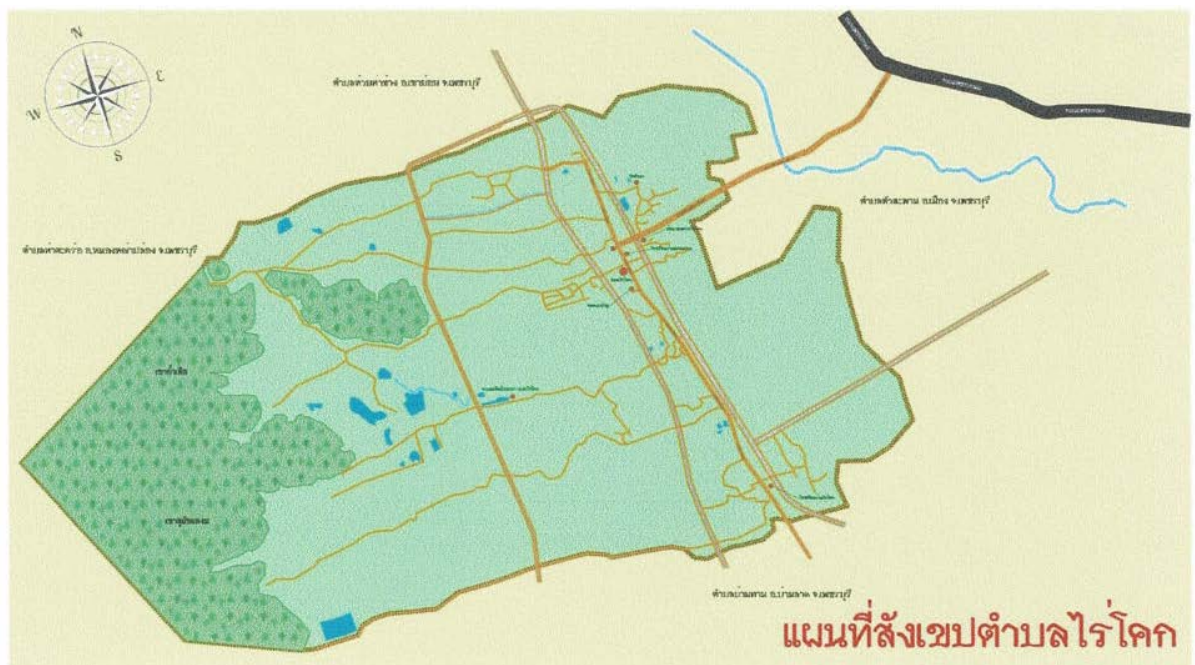
หมู่ ๖ บ้านนากระแสน

หมายเหตุ จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน ๖ หมู่

๑.๖ ประชากร ประชากรทั้งสิ้น ๔๕๑ ครัวเรือน จำนวน ๓,๓๔๕ คน แยกเป็นชาย ๑,๖๕๗ คน หญิง ๑,๖๘๗ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๒๗.๙๑ คน / ตารางกิโลเมตร

หมู่ที่	หมู่บ้าน	หลังคาเรือน	จำนวนประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
๑	บ้านไร่โคก	๑๓๗	๒๔๕	๒๖๘	๕๑๓
๒	บ้านกวย	๑๑๖	๒๐๓	๑๙๔	๓๙๗
๓	บ้านนาน้ำพุ	๒๓๖	๓๖๕	๔๓๓	๗๙๘
๔	บ้านแหลมทอง	๒๑๐	๒๕๕	๓๑๙	๕๗๔
๕	บ้านไร่สนาม	๒๕๗	๔๕๕	๔๗๘	๙๓๓
๖	บ้านนากระแสน	๖๖	๑๒๗	๑๓๖	๒๖๓
รวม		๑๐๒๒	๑๖๕๐	๑๘๒๘	๓๔๗๘

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ กันยายน ๒๕๖๔ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอบ้านลาด

แผนที่สังเขปตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๒. สภาพทางเศรษฐกิจ

๒.๑ อาชีพ

ประชากรในตำบลไร่โคกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ ๘๕ โดยการ ปลูกข้าว พืชผักต่างๆ เลี้ยงสัตว์ ค้าขายและรับจ้าง

๒.๒ หน่วยธุรกิจในพื้นที่ อบต.

โรงสีข้าว	จำนวน ๒ แห่ง
ปั๊มน้ำมัน	จำนวน ๑ แห่ง

๓. สภาพทางสังคม

๓.๑ การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา	๒	แห่ง (ขยายโอกาส ๑ แห่ง)
- โรงเรียนมัธยมศึกษา	๑	แห่ง
- โรงเรียนอาชีวศึกษา	-	แห่ง
- โรงเรียน / สถาบันชั้นสูง	-	แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๑	แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	๖	แห่ง

๓.๒ สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด	๑	แห่ง
- มัสยิด	-	แห่ง
- ศาลเจ้า	-	แห่ง
- โบสถ์	-	แห่ง

๓.๓ สาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐบาลขนาด - เต็มย	-	แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	๑	แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน	-	แห่ง
- ร้านขายยาปัจจุบัน	-	แห่ง
- อัตราการมีและมีสวมราดน้ำ ร้อยละ	๑๐๐	

๓.๔ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ	-	แห่ง
- สถานีดับเพลิง	-	แห่ง
- ป้อมตำรวจชุมชนตำบล/อปพร.	๑	แห่ง

๔. การบริการพื้นฐาน

๔.๑ การคมนาคม

มีถนนเข้ามาในตำบล และมีถนนสายไรโคก - โพธิ์ลอย เป็นสายหลักสามารถติดต่อกันได้ ตลอดตำบล (รพช. ๒๐๐๑)

๔.๒ การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	-	แห่ง
- สถานีโทรคมนาคมอื่น ๆ	-	แห่ง

๔.๓ การไฟฟ้า

ไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่ โดยมีประชากรใช้ไฟฟ้าประมาณ ๙๙ เปอร์เซ็นต์

๔.๔ แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ, ลำห้วย	๓	แห่ง
- บึง หนองและอื่น ๆ	๓	แห่ง

๔.๕ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	๒	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	๑๗	แห่ง
- บ่อโยก	๘	แห่ง
- สระประปา	๘	แห่ง
- คลองชลประทาน	๔	สาย

ข้อมูลอื่นๆ

๕.๑ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ (แสดงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ใน อบต.)

ป่าสงวนแห่งชาติ (ป่ายางหัก-เขาป้อม) พื้นที่รับผิดชอบ ๔,๗๖๐ ไร่

๕.๒ มวลชนจัดตั้ง

กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน	จำนวน ๓ กลุ่ม	ประมาณ	๒๐๐	คน
กลุ่มสายตรวจประจำหมู่บ้าน		ประมาณ	๑๘	คน
กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา		ประมาณ	๒๐๐	คน
กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน		จำนวน	๒๕	คน

ศักยภาพในตำบล

จำนวนบุคลากร

- ฝ่ายการเมือง จำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย

๑) ผู้บริหารท้องถิ่น	๔	คน
๒) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๖	คน

- ฝ่ายประจำ จำนวน 40 คน (ตามกรอบอัตรากำหนด)

ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	1	คน
ตำแหน่งในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	6	คน
ตำแหน่งในกองคลัง	5	คน
ตำแหน่งในกองช่าง	2	คน
ตำแหน่งในกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4	คน
ตำแหน่งในหน่วยตรวจสอบภายใน	1	คน
ตำแหน่งพนักงานจ้างภารกิจ	14	คน
ตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป	7	คน
ตำแหน่งลูกจ้างประจำ (ถ่ายโอน)	-	คน

(ยุบ 1 อัตรากำลัง เนื่องจากเกษียณ 2559)

ข้อมูลรายรับ

รายได้	ประจำปีงบประมาณ		ประมาณการ
	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
๑. รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	1,113,527.77	1,300,000.00	1,300,000.00
๒. รายได้ที่ส่วนราชการต่างๆ จัดเก็บให้	1,113,527.77	13,700,000.00	13,700,000.00
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	14,032,872.37	12,510,000.00	12,510,000.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	25,434,451.10	27,510,000.00	27,510,000.00

ข้อมูลรายจ่าย

รายจ่าย	ประจำปีงบประมาณ		ประมาณการ
	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
๑. งบกลาง	5,857,369.00	6,750,500.00	6,998,500.00
๒. งบบุคลากร	8,904,590.20	9,799,480.00	10,240,000.00
๓. งบดำเนินการ	5,431,436.85	5,800,820.00	5,711,600.00
๔. งบรายจ่ายอื่น	3,132,750.69	4,363,200.00	3,756,900.00
๕. งบลงทุน	0.00	25,000.00	0.00
๖. งบเงินอุดหนุน	708,740	761,000.00	793,000.00
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	24,034,886.74	27,500,000.00	27,500,000.00

๒.๔ นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก

๑. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มุ่งมั่นที่จะยกระดับด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุนและการเกษตร และส่งเสริมให้ได้มาตรฐานและตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนความสะดวก ความปลอดภัย โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑.๑ ขยายเขตไฟฟ้า ตามสภาพพื้นที่ให้ครอบคลุมและทั่วถึงทั้งตำบล

๑.๒ การติดตั้งระบบเสียงตามสายในเขตพื้นที่ตำบลไรโคกให้ครอบคลุมและทั่วถึง

๑.๓ การสร้างและบำรุงรักษาทางบก และทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน โดยจะปรับปรุงให้เป็นถนน ที่ได้มาตรฐาน ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี เช่น ดำเนินการปรับปรุงถนนที่ได้รับการถ่ายโอน จากหน่วยงานต่างๆ และถนนที่เชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านหรือมีลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยง กับแผนงานโครงการให้เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนลาดยาง หรือถนนลูกรังบดอัดปรับเกรดให้มีสภาพดี ขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกในการสัญจรไปมา การขนส่งสินค้าให้มีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งเป็น การกระจายความเจริญไปยังทุกที่

๑.๔ การสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ และชลประทาน โดยเพิ่มแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภคหรือเพื่อใช้ในการด้านการเกษตรให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง

๑.๕ ปรับปรุงมาตรฐานการผลิตน้ำประปา และระบบผลิตน้ำประปาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำประปาใช้ในการอุปโภค-บริโภค

ตลอดจนทบทวนอัตรา ค่าน้ำประปา ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดีกว่าด้วยการบริหารกิจการประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้

๑.๖ ติดตั้งคอมพิวเตอร์สาธารณะริมถนนในเขตพื้นที่ตำบลไว้ครอบคลุมและทั่วถึง

๒. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ จะส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชนทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของตำบลโดยมีแนวทาง ดังนี้

๒.๑ สนับสนุนส่งเสริมการลงทุนและพาณิชย์กรรม โดยสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดีมั่นคง ส่งเสริม การค้า จัดให้มีศูนย์กลางการค้าจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การลงทุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือ อุตสาหกรรมขนาดย่อม

๒.๒ สนับสนุนส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เกษตรทางเลือกและเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร พัฒนาระบบท่อส่งน้ำสำหรับการเกษตร การทำนา

๒.๓ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงาน และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจ พอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใน ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ให้แต่ละครอบครัวมีความพอเพียงต่อการบริโภค

ขั้นตอนที่ ๒ เน้นเศรษฐกิจหรือธุรกิจชุมชน

ขั้นตอนที่ ๓ เชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน และการส่งเสริมด้านการตลาดเน้นด้านการส่งออก และนำเข้า

๒.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น

๒.๕ จัดตั้งและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ตำบล (OTOP)

๒.๖ ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๗ ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเด็กและเยาวชน

๒.๘ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม/การพัฒนาเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๙ ส่งเสริมมุ่งเน้นการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อยกระดับความรู้ ฝีมือและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิต และจำหน่าย

๓. นโยบายด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว

ตำบลไว้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ข้าพเจ้าจึงมีนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมการ ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและ รายได้ให้กับราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

๓.๑ ปรับปรุงซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสะดวกและปลอดภัย ต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการปลูกไม้ดอกไม้ประดับและสร้างพื้นที่สีเขียว

๓.๒ สนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ นำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น

๓.๓ จัดให้มีระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งตำบล และพื้นที่ที่ต่อเนื่องพร้อม จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๓.๔ จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

๓.๕ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมของกลุ่มโฮมสเตย์ (บ้านพักรับรอง)

๓.๖ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๔. นโยบายด้านส่งเสริมด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นันทนาการ และสาธารณสุข

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน ที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิตและมีปัญหาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ โดยยึดหลัก การศึกษา สร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน ดังนี้

๔.๑ ขยายศักยภาพในแผนงานโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อการพัฒนาพร้อมยกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวตำบลไรโคกให้ดีขึ้น ในด้านการสังคม สงเคราะห์ให้แก่เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสซึ่งต้องเน้นย้ำเป็นอย่างยิ่ง

๔.๒ การส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมให้เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของตำบลไรโคก เช่น งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีสงกรานต์ การถวายสลากภัต ประเพณีไทยทรงดำ และโครงการ ทำบุญลานตากข้าว ฯลฯ เป็นต้น

๔.๓ สนับสนุนนโยบายรัฐบาล ในการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดยาเสพติด รวมทั้งจัดให้มี สนามกีฬา ที่ได้มาตรฐานและมีการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ ประโยชน์ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

๔.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม ศิลปวัตถุ และโบราณสถานให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งรายได้ของประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาอบรมและเรียนรู้ ศาสนาและ วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้จะส่งเสริมสนับสนุน และอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบยั่งยืน

๔.๕ สนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจนและด้อยโอกาส และประชาชนทั่วไป

๔.๖ สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่

๔.๗ สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลไรโคกมีความรู้เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ รวมทั้งสามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้

๔.๘ เผื่อระวัง ติดตาม สังเกตการณ์ และแก้ไขปัญหาโรคระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นในตำบล ไรโคก

๔.๙ ส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลไรโคก มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายในเขตตำบลไรโคก โดยจัดทำสวนสุขภาพ จัดหาเครื่องออกกำลังกาย พร้อมเครื่องเล่นเด็ก

๔.๑๐ ส่งเสริมให้มีสนามกีฬาในร่มและกลางแจ้ง และสนับสนุนกลุ่มและชมรมกีฬาชนิดต่าง ๆ

๔.๑๑ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย เด็กๆ ในศูนย์มีความสุข ภาวะที่ดี ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

๔.๑๒ พัฒนา/ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ระบบสาธารณสุข ให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น

๔.๑๓ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนากระบวนการทางการศึกษาทั้งในระบบ นอก ระบบตาม อัยาศัย และดำเนินงานเรื่องการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ – ๕ ปี ให้ได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน และ พัฒนาระบบการสู่มาตรฐาน

๔.๑๔ ส่งเสริมสนับสนุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลและเข้าถึงเครือข่ายต่าง ๆ ในการเรียนรู้

๔.๑๕ ส่งเสริมสนับสนุนการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๑๖ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกเพื่อส่งเสริม และ พัฒนาให้เยาวชน ประชาชนได้รับโอกาสในการเล่นกีฬาอย่างถูกวิธีและการออกกำลังกายอย่างทั่วถึง

๔.๑๗ รมรงค์ส่งเสริมกระบวนการสร้างคุณธรรม จริยธรรม การสร้างวินัย และจิตสาธารณะ ของคนในชุมชน

๔.๑๘ พัฒนาองค์ความรู้สู่ชุมชน สร้างชุมชนตำบลไรโคกให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

๔.๑๙ ส่งเสริมการจัดทำแผนแม่บทชุมชน และแผนปฏิบัติการชุมชน การรวมกลุ่มของ สังคม องค์กรชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างเครือข่ายการพัฒนาสังคม

๔.๒๐ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งจัดสวัสดิการที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

๔.๒๑ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับทิศทางของการสร้างสุขภาวะ แบบองค์รวมและสร้างสังคมอยู่ดีมีสุข

๔.๒๒ ส่งเสริมสนับสนุนโครงการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มอายุ ให้สวัสดิการ แก่คนชรา ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส

๔.๒๓ ส่งเสริมการดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยและการจัดการสุขภาวะภาคประชาชน โดยผ่านกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน

๔.๒๔ ส่งเสริมสนับสนุนการควบคุมป้องกันการเผยแพร่ระบาดของโรคติดต่อต่าง ๆ

๔.๒๕ ส่งเสริมดูแลสุขภาพแม่และลูกตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ เพื่อให้ทารกมีการพัฒนาการทาง สมองและมีการเจริญเติบโตทางร่างกาย

๔.๒๖ ส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้ร่วมเครือข่ายบริการ สาธารณสุข อปพร. อสม. มูลนิธิและองค์กรเอกชนในการช่วยเหลือการกู้ภัยฉุกเฉินผู้ป่วยได้อย่างทันท่วงที

๕. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและการป้องกันการเสื่อมโทรม หรือสูญสิ้นไปของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๕.๑ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการรณรงค์ให้ประชาชนชาวตำบลไรโคกเห็นคุณค่าและมีจิตสำนึก จัดสร้างระบบศูนย์รวมใจการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิภูล ดูแลรักษาและ พัฒนาแหล่งธรรมชาติ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นให้ได้อย่างต่อเนื่อง

๕.๒ สนับสนุนรณรงค์ให้ประชาชนเห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกรับและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๓ ส่งเสริม สนับสนุน การปรับปรุงภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติ ให้คงสภาพที่สวยงาม

๕.๔ บริการและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้มีการปลูกป่าชุมชน และการบริหารจัดการป่าชุมชน สร้างความสำคัญของป่าชุมชนให้แก่ประชาชน

๕.๕ ส่งเสริม สนับสนุนโครงการถนนสวย สำนักงานอำเภอ และอาคารสาธารณประโยชน์ ตลอดจนโครงการหน้าบ้านหน้าเมือง

๕.๖ ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสงวนที่ดินเป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับ เป็นพื้นที่สร้างความสดชื่น และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน

๕.๗ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการขยะแบบการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และ ปลายทาง อันนำไปสู่การจัดการขยะฐานศูนย์และการพัฒนาแนวทางรูปแบบ ๓R ดังนี้

Reduce คือ การลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง

Reuse คือ การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาใช้ซ้ำ

Recycle คือ การนำหรือเลือกใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่

๕. นโยบายด้านการเมืองการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก จะส่งเสริมให้คนติเข้ามาปกครองบ้านเมือง และบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ดังนั้นจึงมีแนวนโยบาย ดังนี้

๖.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในทุกๆ ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนประชาคมองค์กรประชาชน โดยการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ และร่วม รับผลประโยชน์ เพื่อประชาชนชาวตำบลไรโคก” ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนปกป้องสถาบันชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์

๖.๒ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ทุกแห่ง ในกรณี ที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนอันจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อราษฎรในเขตตำบลไรโคก

๖.๓ เพิ่มประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการ เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ สถาบันองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก ให้ประชาชนยอมรับและให้ความเชื่อถือ

๖.๔ ปรับเปลี่ยนกระบวนการ หรือวิธีการทำงาน เช่น งานบริหารงานบุคคลโดยวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๖.๕ เน้นการบริหารราชการแบบเปิด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารกิจการบ้านเมืองมากขึ้น โดยให้ประชาชนเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงานและ ตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

๖.๖ สร้างแรงจูงใจและเพิ่มขวัญกำลังใจให้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลไรโคก ที่ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ ผลการปฏิบัติงานดีเด่น และเป็นที่ยอมรับ

๖.๗ มุ่งเน้นพัฒนาฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน พนักงานส่วนตำบล ตลอดจนพนักงานจ้าง ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และมีประสบการณ์ใน การทำงานเพิ่มแนวคิดในการพัฒนาตำบลไรโคกเพิ่มมากยิ่งขึ้น

๖.๘ บริหารการคลังอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนโดยเฉพาะการรักษาวินัยทางการคลัง โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๖.๙ ซ่อมแซม ต่อเติม ปรับปรุง อาคารสำนักงานที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก รวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในเขต อบต.ไรโคก และพัฒนา/ปรับปรุงอาคารร้านค้าชุมชน (หอประชุม อบต.) ให้ได้มาตรฐานระดับตำบล เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการประชุม การรับรองแขกบ้านแขกเมือง และการจัด กิจกรรมต่างๆ ของตำบล

๖.๑๐ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและเจ้าหน้าที่

๖.๑๑ พัฒนา/ปรับปรุง ระบบหอกระจายข่าวของตำบล ให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมและ ทัวถึงทั้งตำบล เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์

๖.๑๒ ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทั้งด้าน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และความรู้ความสามารถในการป้องกันสาธารณภัย

๖.๑๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการและภาคประชาชนให้เกิดความรัก ความสามัคคีช่วยกันพัฒนาตำบล

๖.๑๔ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เอกสารข่าว วารสารเผยแพร่ กิจกรรมให้ ประชาชนได้รับทราบ

๖.๑๕ พัฒนาการองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคกให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาลที่มีหลักการ บริหาร จัดการบ้านเมืองที่ดีและเป็นหน่วยงานบริการสังคมที่ดีมีมาตรฐาน ด้วยการส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับให้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการและพนักงาน พร้อมทั้งสร้างเสริมกระบวนการพัฒนาระบบการบริการ สาธารณะที่ดีมีมาตรฐาน เพื่อรองรับการบริการแต่ละด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

๖.๑๖ ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการบริหารและการเมืองภายใต้ ระบอบ ประชาธิปไตย โดยการพัฒนาระบบกลไกการทำงานในระบบสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการ พัฒนาระบบประชาธิปไตยของชุมชนและภาคประชาคม

๖.๑๗ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบ การ ทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๖.๑๘ ประสานเพื่อก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งภาครัฐ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอบ้านลาดและพื้นที่อื่น ๆ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน

๒.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ ทองบัวรุ่ง (๒๕๔๖) ได้ทำการศึกษา “การจัดการขยะของที่พักรอโรงแรมในแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาหมู่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลดับเต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย” พบว่า ในฤดูท่องเที่ยวแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวจำนวน ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ คนขึ้นไปเที่ยวบนอุทยานภูชี้ฟ้า โดยที่พักรอและร้านอาหารมีอัตรา การเกิดขยะเฉลี่ย ๐.๖, ๐.๔ กก./คน/วัน ตามลำดับและตลอดทั้งปีจะมีปริมาณขยะถึง ๗,๕๓๗.๒๑ กก.โดย

- ๑) เป็นขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้ร้อยละ ๔๔.๗ คิดเป็น ๓,๓๗๑.๓๖ กก./ปี
- ๒) เป็นเศษอาหารร้อยละ ๓๙.๕๓ คิดเป็น ๒,๙๐๗๔.๒๒ กก./ปี
- ๓) เป็นเศษไม้ ใบไม้ต่างๆ ร้อยละ ๒.๒๒ คิดเป็น ๑,๖๗๐.๔๐ กก./ปี
- ๔) เป็นขยะอื่นๆ ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ร้อยละ ๑๓.๕๐ คิดเป็น ๑,๐๑๘.๖๒ กก./ปี

รายงานของธนาคารโลก (๑๙๙๔) เรื่อง “Solid Waste Management at Community Level” ระบุว่าปริมาณขยะในเขตเทศบาล ขึ้นอยู่กับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมและระดับของรายได้เทศบาล โดยขยะ ในเทศบาลหรือเขตเมืองจะประกอบด้วยวัสดุต่างๆ หลากหลายทั้ง กระดาษ พลาสติก เศษผ้า โลหะ แก้ว และ

อินทรีย์วัตถุต่างๆ ซึ่งเกิดจากรถเรื่อ ร้านค้า ตลาดและจะมีความแตกต่างกันไปตามฤดูกาล สถานที่วิถีชีวิต ของชุมชน อาหารการกิน คุณภาพชีวิตของประชาชน กิจกรรมการค้าขาย ทั้งนี้ ขยะที่เกิดจากวัสดุภัณฑ์ที่ห่อ สิ่งของกินของใช้ต่างๆ ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณสูงขึ้นในชุมชนที่พัฒนาแล้ว ซึ่งขยะดังกล่าวจะมีประมาณ ๓๐% ในประเทศสหรัฐอเมริกา

Thaniya Kaosol (๒๐๐๙) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Sustainable Solutions for Municipal Solid Waste Management in Thailand” รายงานว่า ปริมาณขยะในเขตเทศบาลของไทยซึ่งเป็นประเทศกำลัง พัฒนามีอัตราขยะอยู่ระหว่าง ๐.๓-๑.๔๔ กก./คน/วัน ซึ่งปริมาณขยะในเขตเทศบาลนั้นจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภาคภูมิศาสตร์ ฤดูกาล รายได้ ขนาดของครัวเรือน รูปแบบการดำรงชีวิตรูปแบบของสินค้าที่บริโภค ทิศนในการดำรงชีพและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งอัตราส่วนของขยะในเขตเทศบาลนั้นเป็นขยะอินทรีย์ ๔๘% กระดาษต่างๆ ๑๕% พลาสติก ๑๔% แก้ว ๕% โลหะต่างๆ ๔๙% และอื่นๆ ๑๔% โดยขยะในเขตเมือง และชยะนอกเขตเมืองจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความแตกต่างของรายได้ วิถีชีวิตและจำนวนประชากร

Jagdish C.Kuniyal, Arun P.Jain and Ardhendu S. Shannigrahi (๒๐๐๓) ได้ทำการศึกษา “Solid Waste Management in Indian Himalayan Tourists Treks : a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib” พบว่า ขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น ๔๖.๓% เป็นขยะ ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือรีไซเคิลได้ ซึ่งประกอบไปด้วย ขวดน้ำดื่ม ๖๘% พลาสติก ๒๖% และโลหะ ๒% ซึ่งการปฐมนิเทศหรือให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยวก่อนเข้าสถานที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการ บริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

ปราณี (๒๕๔๖) ได้ทำการศึกษาชนิด ปริมาณขยะ และพฤติกรรมการทิ้งของนักท่องเที่ยว และ ผู้ประกอบการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า ชนิดของขยะที่นักท่องเที่ยวมีมากที่สุด คือ เศษ อาหาร รองลงมา คือ ขวดแก้ว/เศษแก้ว และถุงพลาสติก สำหรับปริมาณขยะในพื้นที่เกิดขึ้นมากที่สุดในวันหยุดนักขัตฤกษ์ของฤดูฝน ๒,๑๐๓.๑๓ กก./วัน และพื้นที่ใช้ประโยชน์ช่วงกลางคืน พื้นที่ทางเดินเท้าของฤดูหนาวมีขยะมากที่สุด ๑,๔๑๕ กก./วัน และมีอัตราการเกิดขยะสูงสุด

ในพื้นที่ใช้ประโยชน์กลางคืน สำหรับ ผู้ประกอบการทำการแยกชนิดเฉพาะฤดูฝน ชนิดขยะที่มีมากที่สุด คือ เศษอาหาร รองลงมา คือ ขวดแก้ว/เศษ แก้ว และถุงพลาสติก/เศษพลาสติก

บัณฑิต อุทัยวัฒน์ (๒๕๓๖) ศึกษาการคัดแยกมูลฝอยก่อนกำจัดครั้งสุดท้ายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ณ โรงงานกำจัดมูลฝอยอ่อนนุช พบว่า การคัดแยกมูลฝอยก่อนกำจัดครั้งสุดท้าย เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาการกำจัดครั้งสุดท้ายและลดปัญหามลภาวะด้านมูลฝอยให้เบาบางลง แต่การ คัดแยกประเภทมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดของมูลฝอยนั้น หรือการคัดแยกประเภทมูลฝอยก่อนนำทิ้ง

วิภาเพ็ญ เจียสกุล (๒๕๓๖) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลาง ของกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร มีการ จัดการ มูลฝอยแบบแยกประเภท คือ มูลฝอยแห้งและมูลฝอยเปียกสูงถึงร้อยละ ๓๙.๕ ของทั้งหมด และร้อยละ ๗๘ ของกลุ่มตัวอย่างจะมีการแยกประเภทกระดาษออกจากมูลฝอยอื่นๆ เพื่อไว้จำหน่ายและนำกลับมาใช้ อีก

รัฐกานต์ สุขสว่าง (๒๕๓๗) ศึกษาความคิดเห็นของนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาลต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล พบว่า การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกและลดปริมาณมูลฝอยนั้น ในความคิดเห็น ของนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาลมีการปฏิบัติการณ์น้อย ส่วนการแนะนำประชาชนให้ทิ้งมูลฝอยในภาชนะที่ เตรียมไว้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ธนพร พนาคุปต์ (๒๕๓๘) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยใน เขตเทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและกำจัดมูลฝอยถูกต้องมากกว่า เพศชาย นอกจากนี้อายุ ที่อยู่อาศัย และระดับการศึกษายังมีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยและการกำจัด มูลฝอย โดยผู้ที่มีอายุน้อย ผู้ที่อาศัยในบ้านเดี่ยวและระดับการศึกษาสูง จะมีพฤติกรรมการคัดแยกและการ กำจัดที่ถูกต้องมากกว่า ส่วนอาชีพที่มีพฤติกรรมการคัดแยกและกำจัดมูลฝอยถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ อาชีพ ค้าขาย

นวลพรรณ ปิติธรรม (๒๕๓๘) ได้ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการจัดการมูลฝอยของ กรุงเทพมหานคร ระหว่างกรณีที่มีการคัดแยกกับกรณีที่ไม่มีการคัดแยก พบว่า หมู่บ้านที่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งมีปริมาณ มูลฝอยตกค้างน้อยกว่าหมู่บ้านที่ไม่มีการคัดแยก และผลเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและทำลาย มูลฝอยเฉลี่ยต่อกิโลกรัม โดยใช้หลักต้นทุนและประสิทธิภาพระหว่างหมู่บ้านที่คัดแยกกับไม่คัดแยก พบว่า หมู่บ้านที่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำทิ้งมีค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและทำลายมูลฝอยเฉลี่ยต่อกิโลกรัมน้อยกว่า

ปวี จำปาทอง (๒๕๓๘) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้ง มูลฝอยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการแยกทิ้งมูลฝอยไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพราะเห็นบุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครไม่แยกทิ้งมูลฝอย รวมทั้งการทิ้งมูลฝอยในถังรองรับผิด ประเภท ทำให้การนำถังรองรับมูลฝอยแยกประเภทมาใช้ไม่เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าอุปนิสัย ในการซื้อสินค้าและการรับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกมูลฝอย

เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์ (๒๕๔๐) ศึกษาการแยกมูลฝอย และการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่างๆ ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนยังไม่ได้ความร่วมมือในการแยกมูลฝอย ทั้งนี้เพราะมูลฝอยในถังรองรับแบบแยกประเภทมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้งไม่มีความแตกต่างกัน และจาก การประเมินความเป็นไปได้ในการแยกมูลฝอยและรูปแบบการแยกมูลฝอยที่เหมาะสม

พบว่า โรงเรียนควรมี การแยกมูลฝอย ออกเป็น ๓ ประเภท คือ กระดาษ แก้ว พลาสติก โลหะ และ มูลฝอยทั่วไป ส่วนตลาดและ ชุมชนควรแยกขยะมูลฝอยออกเป็น ๒ ประเภท คือ มูลฝอยเปียกและ มูลฝอยแห้ง

พัตสร พรหมทอง (๒๕๔๐) ศึกษาศักยภาพของการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ พบว่า องค์ประกอบของมูลฝอยในเขตเทศบาลนครราชสีมา ประกอบด้วยสารอินทรีย์ร้อยละ ๔๔ พลาสติกร้อยละ ๒๑ กระดาษร้อยละ ๒๐ แล้วยังมีวัสดุที่สามารถคัด แยกและนำกลับมาใช้ ประโยชน์ได้อีกร้อยละ ๒๗.๓ ประกอบด้วยกระดาษ แก้ว โลหะ อลูมิเนียม และพลาสติก โดยมีปริมาณ มูลฝอยทั้งสิ้นวันละ ๒๔๘ ตัน เทศบาลกำจัดได้วันละ ๑๕๐ ตัน และมีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ ประโยชน์วันละ ๓๖ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ ของปริมาณมูล ฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด ส่วนการศึกษาระบบคัด แยกที่สถานที่กำจัดเลือกรูปแบบการแยกวัสดุแบบง่าย ปริมาณวัสดุที่คัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้รวม ๒๙๔,๕๕๐ ตัน คิดเป็นการประหยัดพลังงาน เท่ากับน้ำมันดิบ ๕๔๖,๙๐๐ บาเรล

อัครี เอกโทขุน (๒๕๔๐) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกาทิ้งมูลฝอยของประชาชนในเขต เทศบาลเมือง เพชรบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอายุและเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมกาทิ้งมูลฝอยที่ไม่ แตกต่างกัน นอกจากนี้ ระดับการศึกษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายจากมูลฝอยที่แตกต่าง กันไม่มีผลต่อพฤติกรรมกาทิ้งมูลฝอย ส่วนเรื่องอาชีพและความรู้เรื่องกฎระเบียบทางสังคมมีผลต่อ พฤติกรรมกาทิ้งมูลฝอย

จากการศึกษาเอกสาร แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาประมวลและกำหนด กรอบ แนวคิดของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย

การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

ปัญหาจากขยะมูลฝอยและน้ำเสีย

ครัวเรือนประชาชน
ในตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเชิงสำรวจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรณรงค์การลดขยะในชุมชนของตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคกที่ผู้บริหารมีนโยบายให้ครัวเรือนบริหารจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยของครัวเรือนด้วยจิตสำนึกของตนเอง สร้างความตระหนักในการรักษาความสะอาดในแต่ละครัวเรือนเอง เพื่อให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย ในบทนี้จะเสนอขั้นตอนการวิจัยมรเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยครัวเรือนประชาชนในตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐๒๒ ครัวเรือน จาก ๖ หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ ๑ บ้านไรโคก หมู่ที่ ๒ บ้านกวย หมู่ที่ ๓ บ้านน่าน้ำพุ หมู่ที่ ๔ บ้านแหลมทอง หมู่ที่ ๕ บ้านไรสนาม และหมู่ที่ ๖ บ้านนากระแสน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือนประชาชน ตำบลไรโคกซึ่งผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้เป็นตัวแทนของประชากร ตามแนวทางของ เครซซีและมอร์แกน (๑๙๗๐, อ้างถึงใน สุจิตรา บณยรัตพันธุ์ ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์, ๒๕๓๔ : ๑๗๖-๑๗๗) ดังนี้

การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๒๖๒ ครัวเรือน โดยหลักการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, ๑๙๖๗อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, ๒๕๔๙, หน้า ๔๗) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม ๕% ดังนี้

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

x^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ ๑ และระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ($x^2 = ๓.๘๔๑$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = ๐.๕)

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{3.841(1022)(0.5)(1-0.5)}{0.05^2(1022-1)+3.841(0.5)(1-0.5)}$$

$$n = \frac{3.841 \times 255.5}{2.5525+0.9602}$$

$$n = \frac{921.3755}{3.5127}$$

$$n = 262.29 \approx 262$$

* ขนาดกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่น้อยที่สุดในการเป็นตัวแทนประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ๒๖๒ ครัวเรือน

๓.๑.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างคั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ รวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามคั้งนี้

๓.๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก (๒๕๕๖-๒๕๖๐) เอกสาร ตำราและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นต้น

๓.๑.๔.๒ ยกร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดผสมทั้งข้อคำถามที่กำหนดตัวเลือกให้ตอบ แสดงความคิดเห็นและคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบ มีอิสระในการตอบ ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งหมด ๕ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและครัวเรือน

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทขยะในครัวเรือน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตอนที่ ๔ ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตอนที่ ๕ ปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยในครัวเรือน

๓.๑.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ซึ่งให้หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามครัวเรือนละ ๑ ฉบับ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลไรโคก พร้อมทั้งประสานงานกับสำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านลาดเพื่อขอข้อมูลสถิติ ประชากร และประสานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๖ หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทำให้ได้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือนมาทำการศึกษาคั้งตามจำนวนที่กำหนด

๓.๑.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้สถิติที่ใช้ในการประมวลผล ประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิดนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา

๓.๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือน รวมทั้งการสังเกตสภาพจริงในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ อธิบายเสริมการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น มีวิธีการศึกษาที่สำคัญดังนี้

๓.๒.๑ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตสภาพจริง ของครัวเรือน ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนจากทุกหมู่บ้าน

๓.๒.๒ การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือนเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตสภาพการจัดการขยะมูลฝอยและ น้ำเสียของครัวเรือนนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกครัวเรือนที่หัวหน้า ครัวเรือนหรือตัวแทนสมาชิกในครัวเรือน ที่อยู่บ้านในวันที่ไปสัมภาษณ์ และยินดีให้ข้อมูลพาไปสังเกตสภาพจริง ในการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียของครัวเรือน

๓.๒.๓ เครื่องมือการศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ใช้การสัมภาษณ์และกล้องบันทึกภาพเป็นเครื่องมือในการรวบรวม ข้อมูล สำหรับแบบสัมภาษณ์มีแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๓.๒.๓.๑ กำหนดประเด็นคำถามหลักเพื่อการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ในครัวเรือน

๓.๒.๓.๒ การหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียของครัวเรือนต่างๆ

๓.๒.๓.๓ นำคำถามไปทดลองสัมภาษณ์ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในตำบลไรโคก จำนวน ๖ ครัวเรือน และนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสม ชัดเจน เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

๓.๒.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้าครัวเรือนหมู่บ้านละ ๒ ครัวเรือน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๑) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลและสังเกตสภาพจริงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนด้วยตนเอง

๒) นัดหมายหัวหน้าครัวเรือนล่วงหน้าและเลือกเวลาที่เหมาะสม ที่หัวหน้าครัวเรือนสะดวก และพร้อมที่จะให้สัมภาษณ์โดยนัดหมายที่บ้านของหัวหน้าครัวเรือนนั้น

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาการดำเนินการรณรงค์ลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคกนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาการดำเนินการรณรงค์การลดขยะในชุมชนของตำบลไรโคก การใช้ประโยชน์จากขยะในชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะ ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

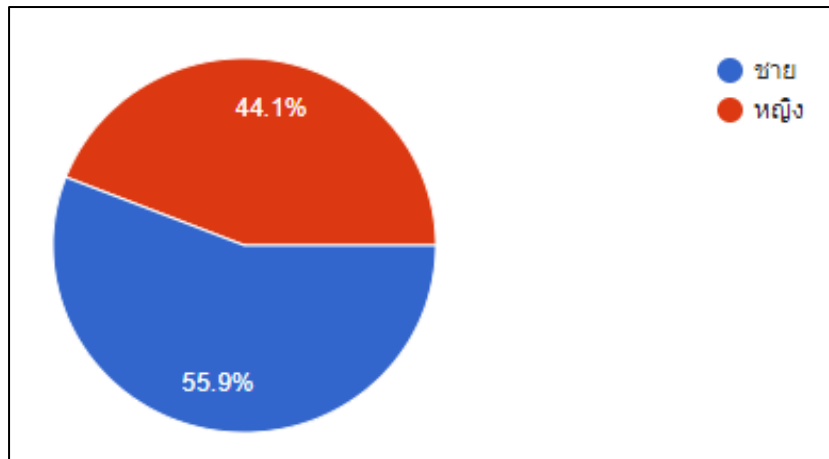
๔.๑ คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามจากครัวเรือน

ผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ ๕๔.๑๐ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๔.๕๖ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๕๒.๙๗ รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๕.๓๗ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๑๑.๒๒ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๖.๙๕ ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า และ ปวช. ร้อยละ ๓.๗๐ ตามลำดับ ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ อาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ ๔๘.๒๖ รองลงมาประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ ๒๖.๓๗ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ ๒๓.๑๒ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ ๑๖.๘๖ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ ๑๓.๒๔ อาชีพรับราชการ ร้อยละ ๑๑.๓๓ และอาชีพแม่บ้าน ร้อยละ ๖.๐๖ ตามลำดับ ส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๗๑.๗๑ รองลงมา ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒๑.๕๔ ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๑๕ และมากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒.๕๘ ตามลำดับ

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๑ บ้านไร่โคก

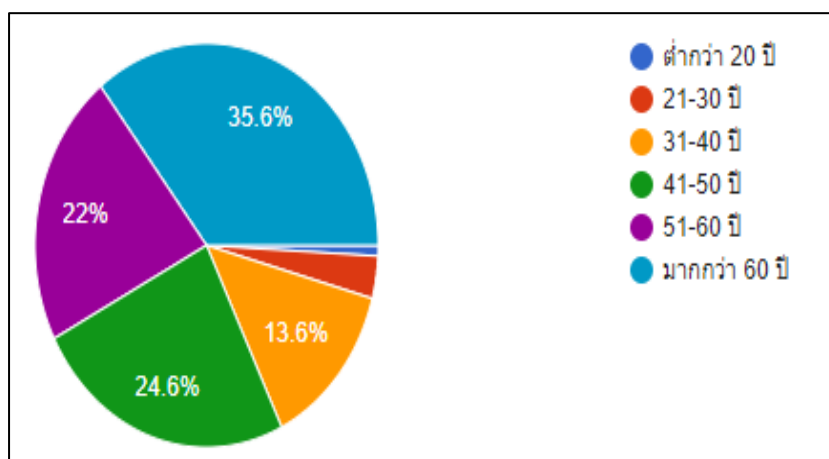
๑. เพศ

- ชาย ๔๔.๑๐ %
- หญิง ๕๕.๙๐ %

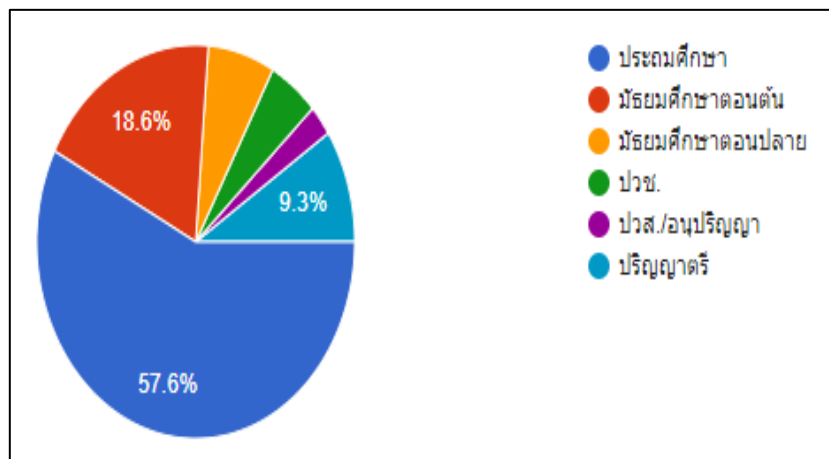
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๐.๘๐ %
- ๒๑-๓๐ ปี ๓.๔๐ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๑๓.๖๐ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๒๔.๖๐ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๒๒ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๓๕.๖๐ %

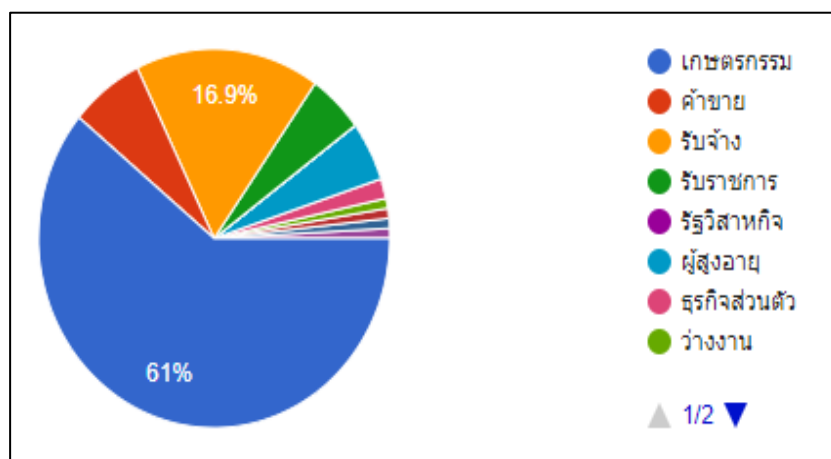
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๕๗.๖๐ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๘.๖๐ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๖.๘๐ %
- ปวช.	๕.๑๐ %
- ปวส./อนุปริญญา	๒.๕๐ %
- ปริญญาตรี	๙.๓๐ %

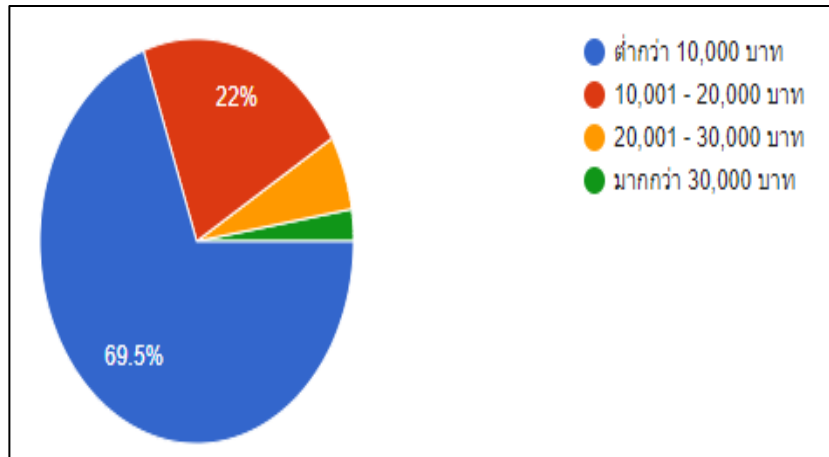
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๖๑ %	- ค้าขาย	๖.๘๐ %
- รับราชการ	๕.๑๐ %	- รัฐวิสาหกิจ	-
- รับจ้าง	๑๖.๙๐ %	- ค้าขาย	๖.๘๐ %
- อื่นๆ	๓.๔๐ %		

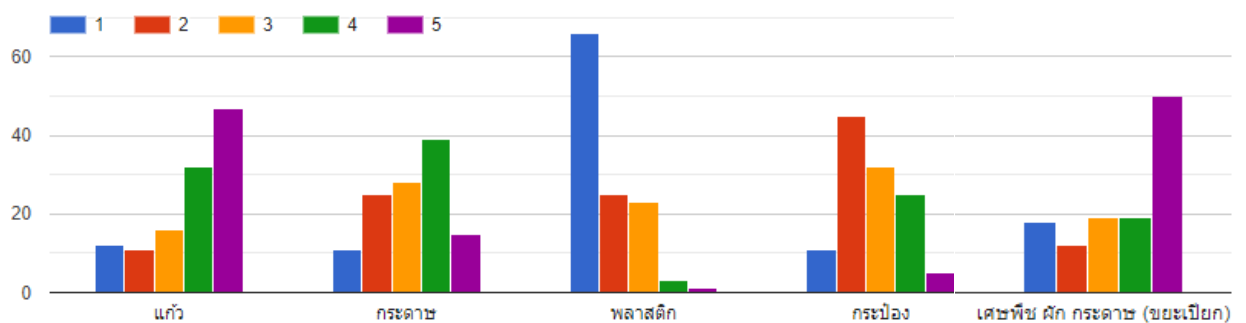

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๖๙.๕๐ %
- ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๒ %
- ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท ๕.๙๐ %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๒.๕๐ %

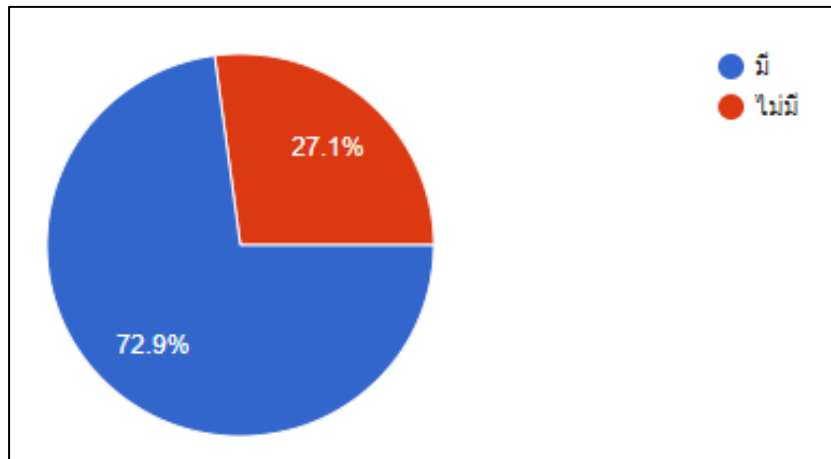
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๑๒	๑๑	๑๖	๓๒	๔๗
กระดาษ	๑๑	๒๕	๒๘	๓๙	๑๕
พลาสติก	๖๖	๒๕	๒๓	๓	๑
กระป๋อง	๑๑	๔๕	๓๒	๒๕	๕
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๑๘	๑๒	๑๙	๑๙	๕๐

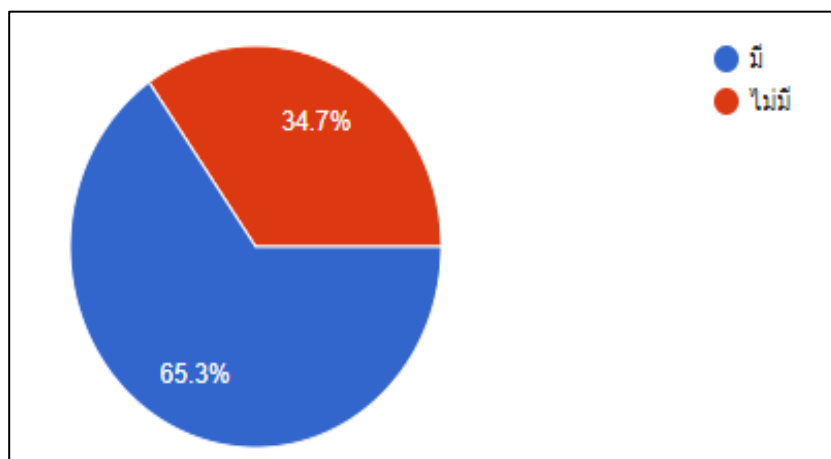
๗. ครั้วเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครั้วเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๒.๙๐ %
- ไม่มี ๒๗.๑๐ %

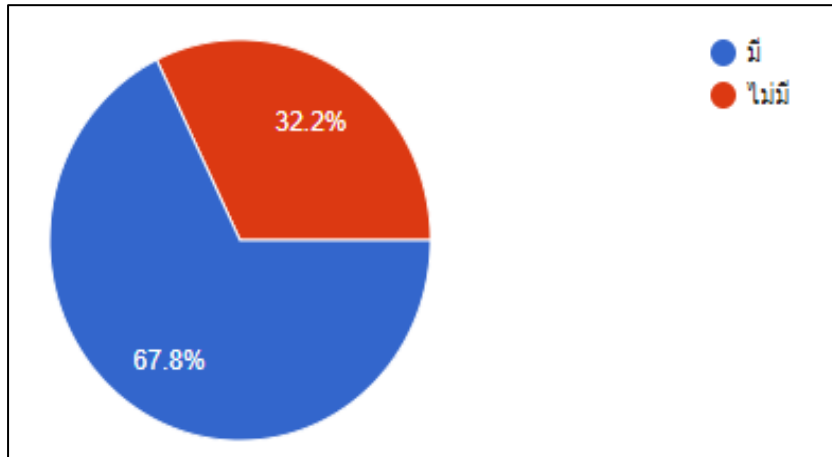
๘. ครั้วเรือนของท่านมีถึงหรือภาวะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ๗๒.๙๐ %
- ไม่มี ๒๗.๑๐ %

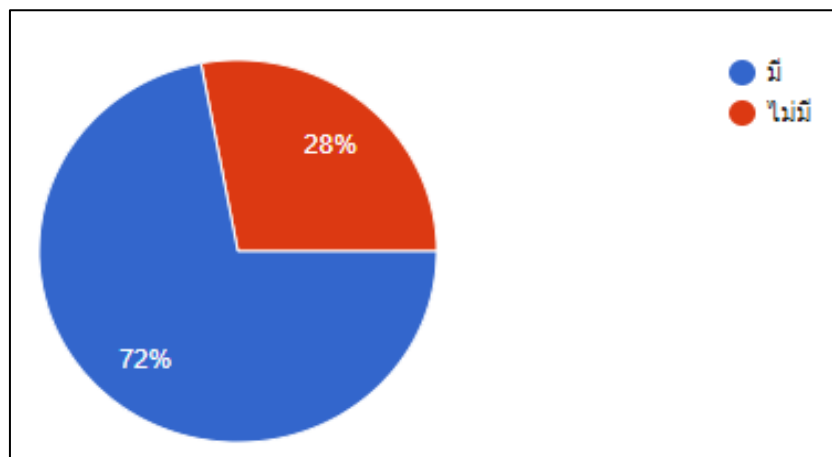
๙. คริวเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๖๗.๘๐ %
- ไม่มี ๓๒.๒๐ %

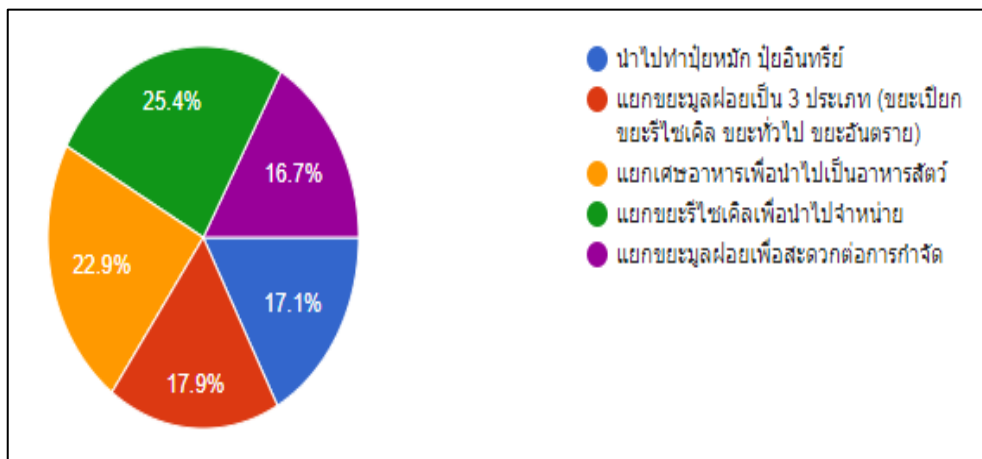
๑๐. คริวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๗๒ %
- ไม่มี ๒๘ %

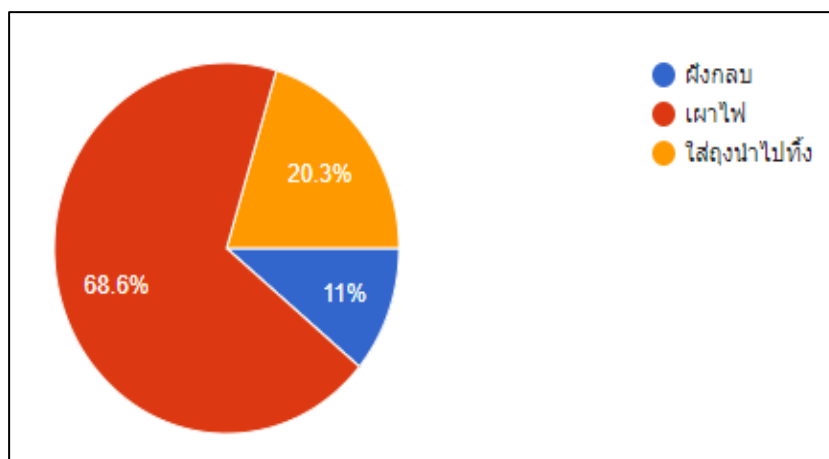
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๗.๑ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๗.๙ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๒.๙ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๒๕.๔ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๑๖.๗ %

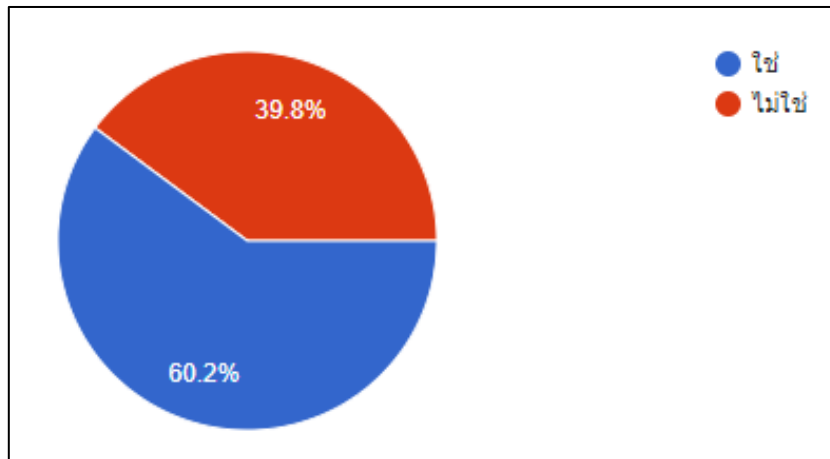
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ฝังกลบ ๑๑ %
- เผาไฟ ๖๘.๖ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๒๐.๓ %

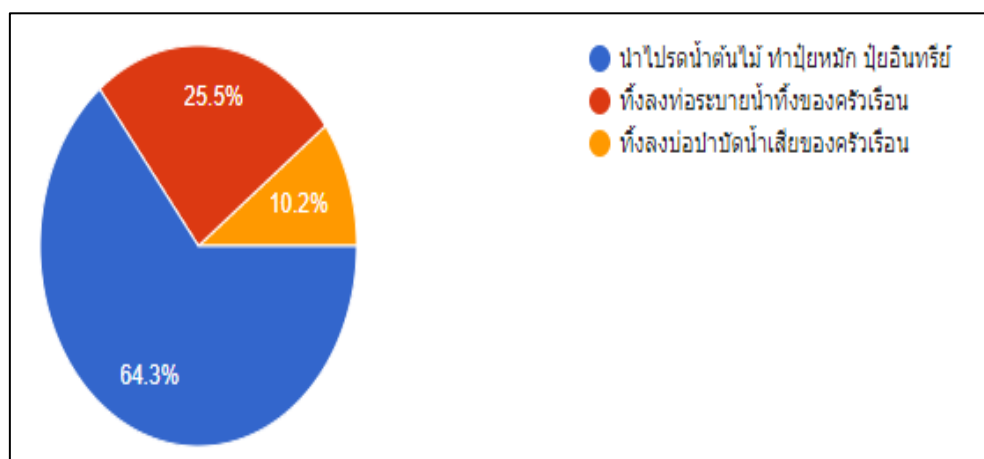
๑๓. คริวเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๖๐.๒ %
- ไม่ใช่ ๓๙.๘ %

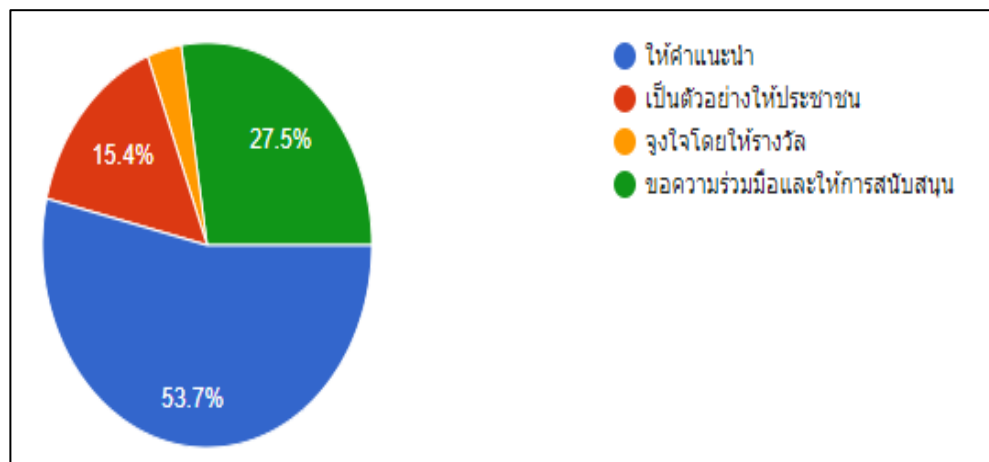
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๔.๓ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๒๕.๕ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๑๐.๒ %

๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

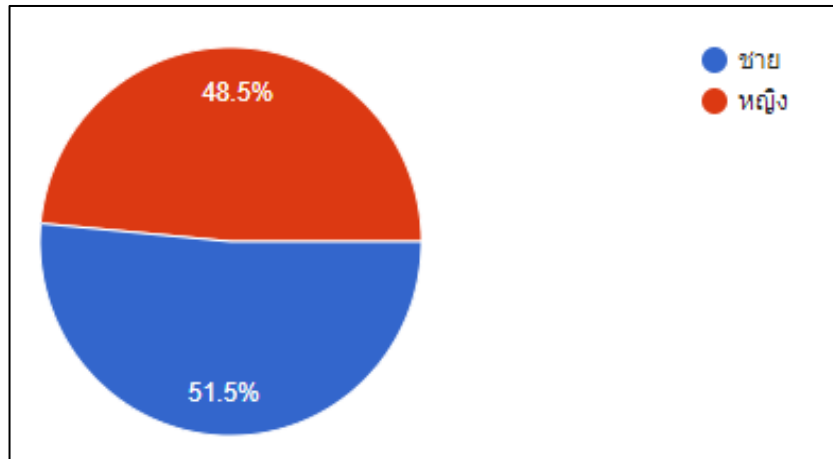
- ให้คำแนะนำ ๕๓.๗ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๑๕.๔ %
- จูงใจโดยให้รางวัล ๓.๔ %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๒๗.๕ %

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๒ บ้านกวย

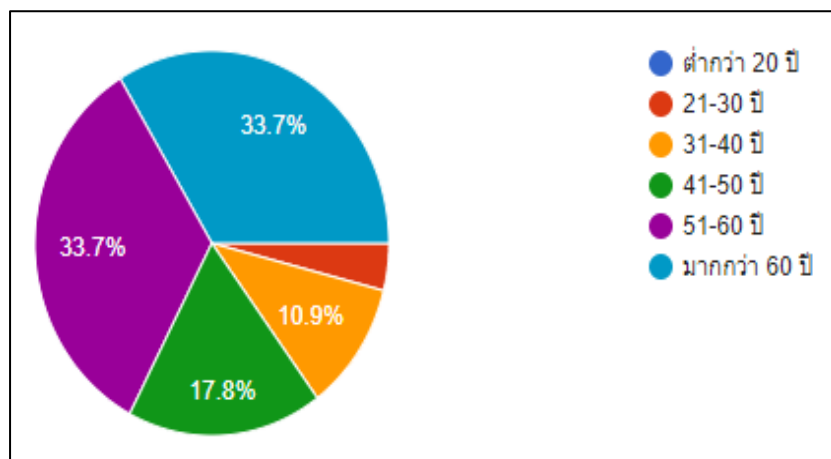
๑. เพศ

- ชาย ๕๑.๕ %
- หญิง ๔๘.๕ %

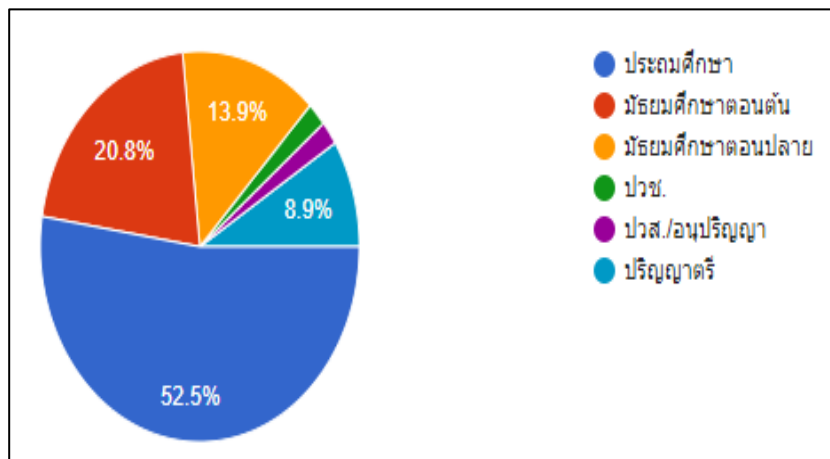
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี - %
- ๒๑-๓๐ ปี ๔ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๑๐.๙ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๑๗.๘ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๓๓.๗ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๓๓.๗ %

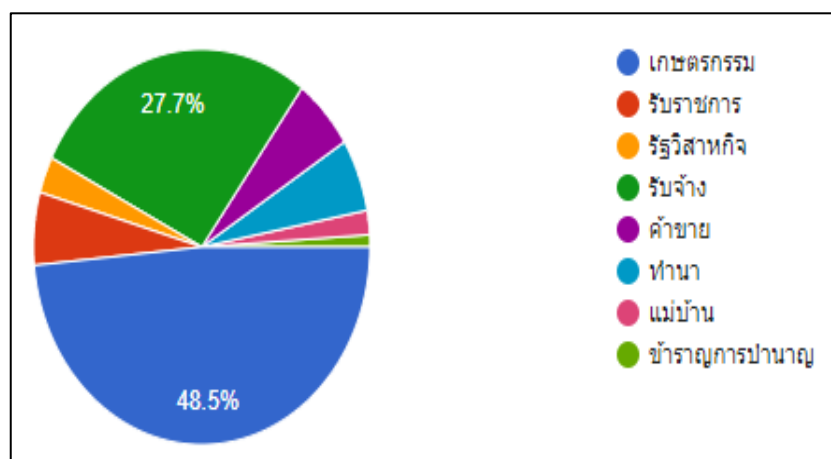
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๕๒.๕ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๐.๘ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๓.๙ %
- ปวช.	๒ %
- ปวส./อนุปริญญา	๒ %
- ปริญญาตรี	๘.๙ %

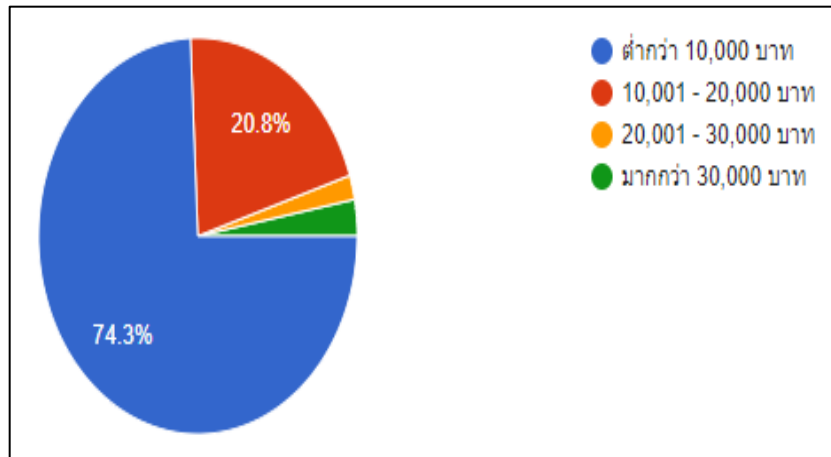
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๔๘.๕ %	- ค้าขาย	๖.๘ %
- รับราชการ	๕.๙ %	- รัฐวิสาหกิจ	๓ %
- รับจ้าง	๒๗.๗ %	- ค้าขาย	๕.๙ %
- อื่นๆ	๒.๒ %		

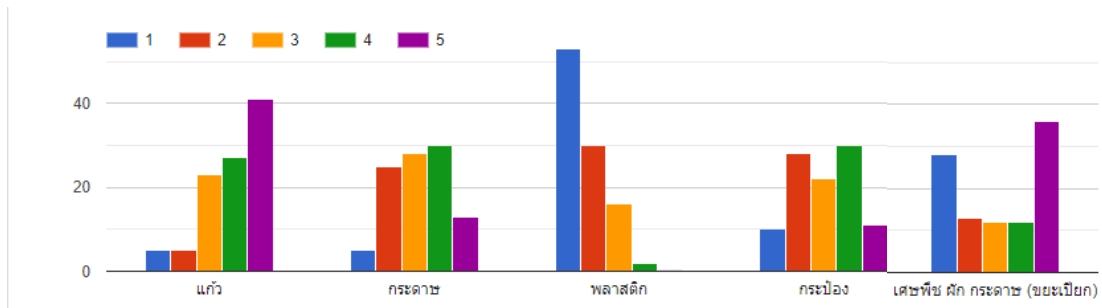

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๗๔.๓ %
- ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๐.๘ %
- ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท ๒ %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๓ %

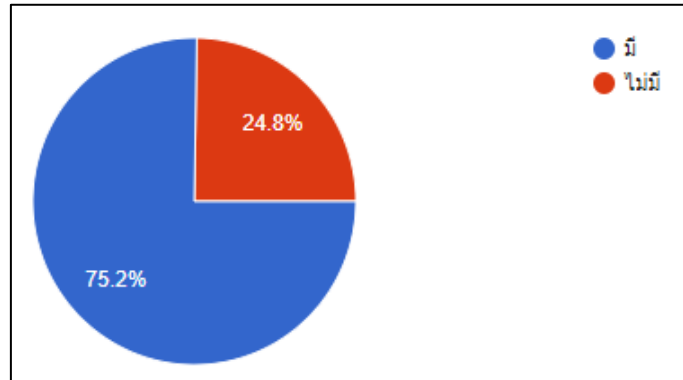
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๕	๕	๒๓	๒๗	๔๑
กระดาษ	๕	๒๕	๒๘	๓๐	๑๓
พลาสติก	๕๓	๓๐	๑๖	๒	-
กระป๋อง	๑๐	๒๘	๒๒	๓๐	๑๑
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๒๘	๑๓	๑๒	๑๒	๓๖

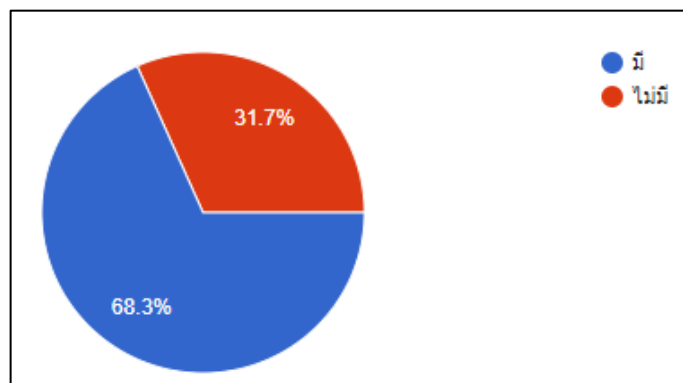
๗. คริวเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครัวเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๕.๒ %
- ไม่มี ๒๔.๘ %

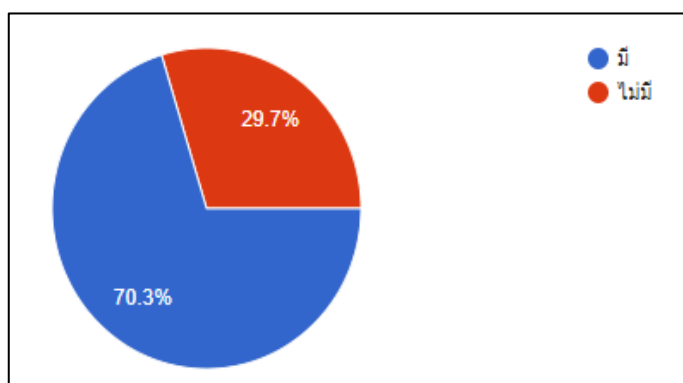
๘. คริวเรือนของท่านมีถึงหรือภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ๖๘.๓ %
- ไม่มี ๓๑.๗ %

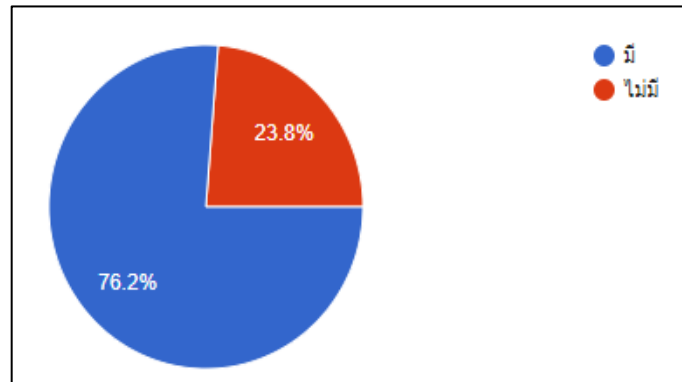
๙. คริวเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๗๐.๓ %
- ไม่มี ๒๙.๗ %

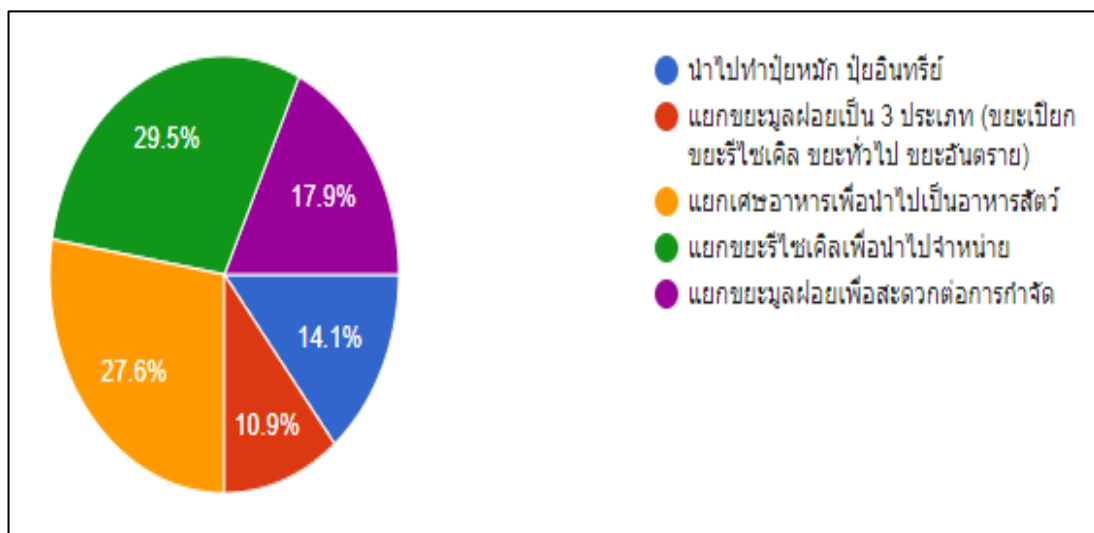
๑๐. คริวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๗๖.๒ %
- ไม่มี ๒๓.๘ %

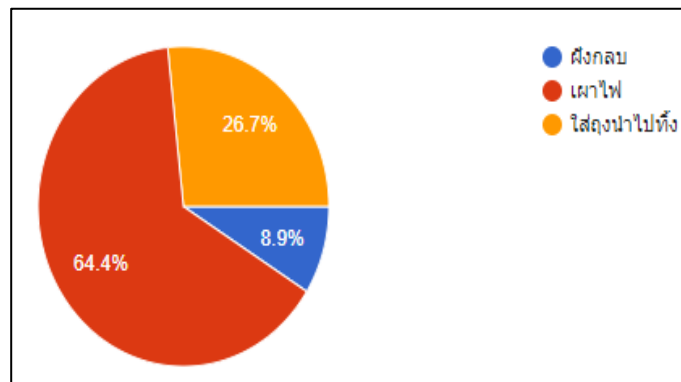
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๔.๑ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๐.๙ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๗.๖ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๒๙.๕ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๑๗.๙ %

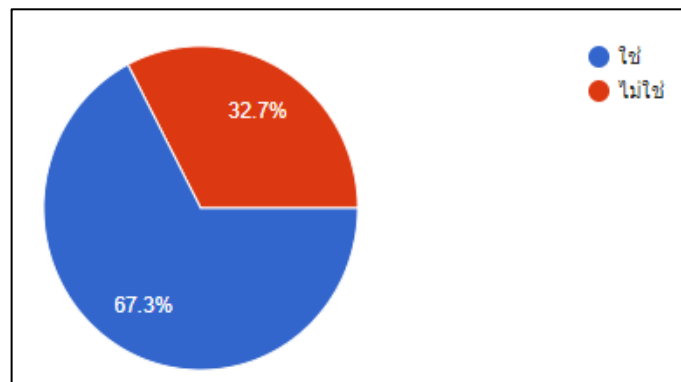
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ผึ่งกลบ ๘.๙ %
- เผาไฟ ๖๔.๔ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๒๖.๗ %

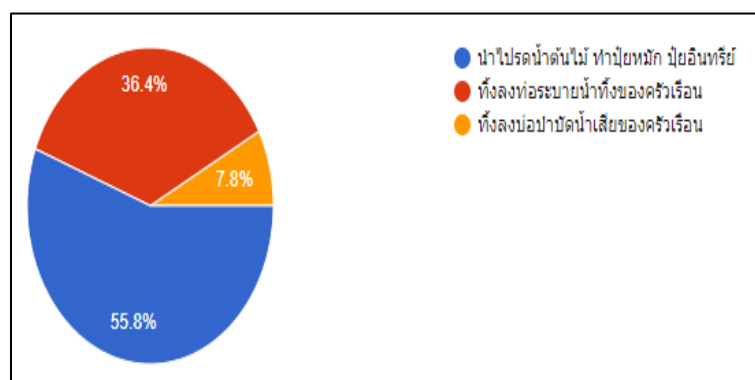
๑๓. ครั้วเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๖๗.๓ %
- ไม่ใช่ ๓๒.๗ %

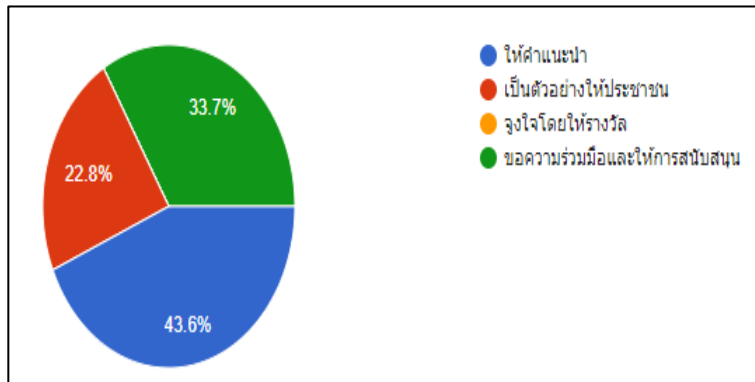
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๔.๓ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๒๕.๕ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๑๐.๒ %

๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

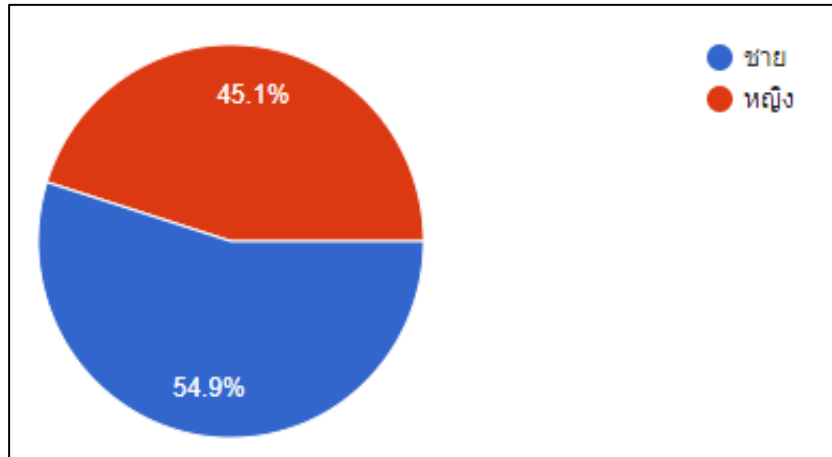
- ให้คำแนะนำ ๔๓.๖ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๒๒.๘ %
- จูงใจโดยให้รางวัล - %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๓๓.๗ %

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๓ บ้านน่าน้ำพุ

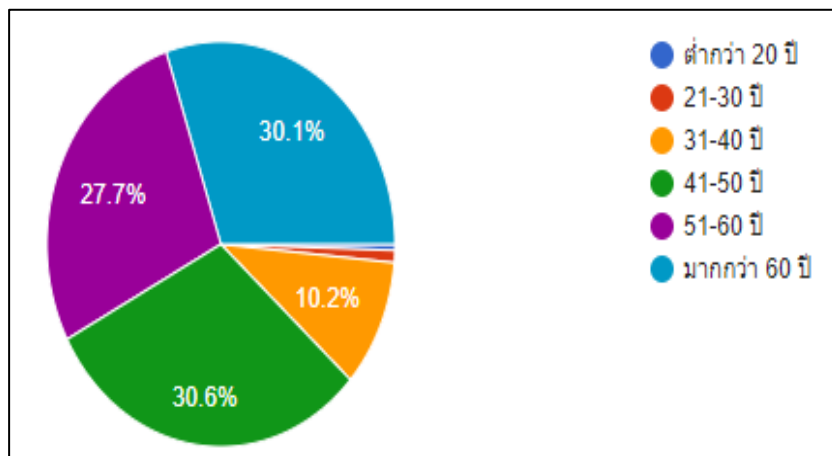
๑. เพศ

- ชาย ๕๔.๙ %
- หญิง ๔๕.๑ %

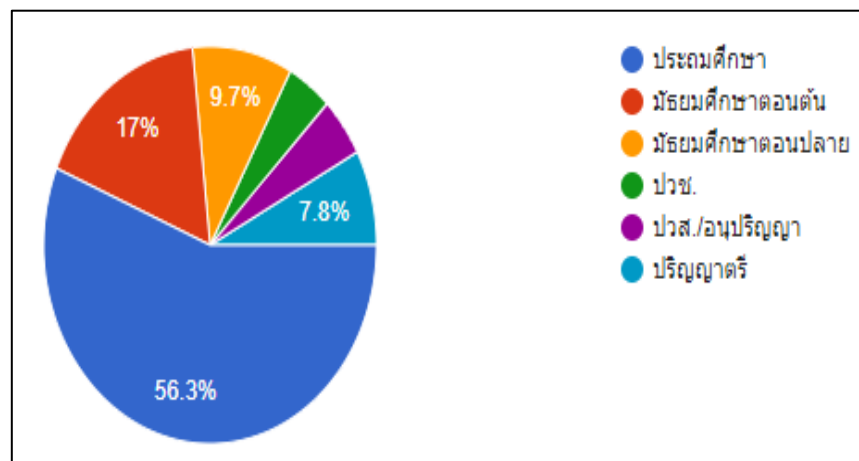
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๐.๕ %
- ๒๑-๓๐ ปี ๑ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๑๐.๒ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๓๐.๖ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๒๗.๗ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๓๐.๑ %

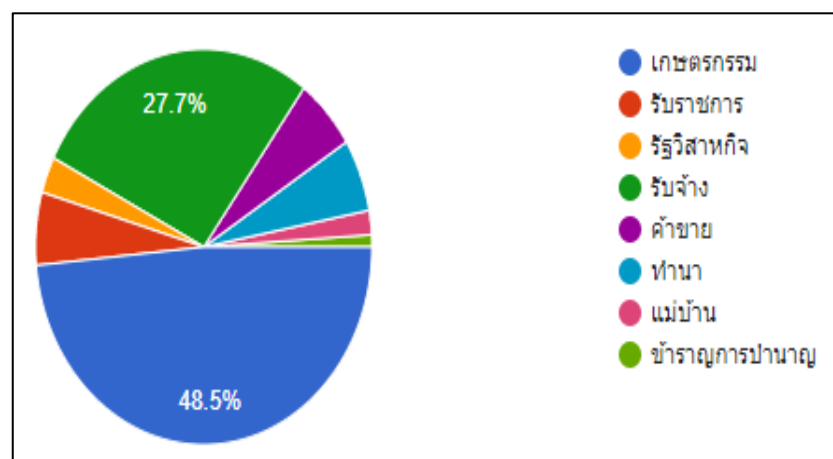
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๕๖.๓ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๗ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๙.๗ %
- ปวช.	๔.๔ %
- ปวส./อนุปริญญา	๔.๙ %
- ปริญญาตรี	๗.๘ %

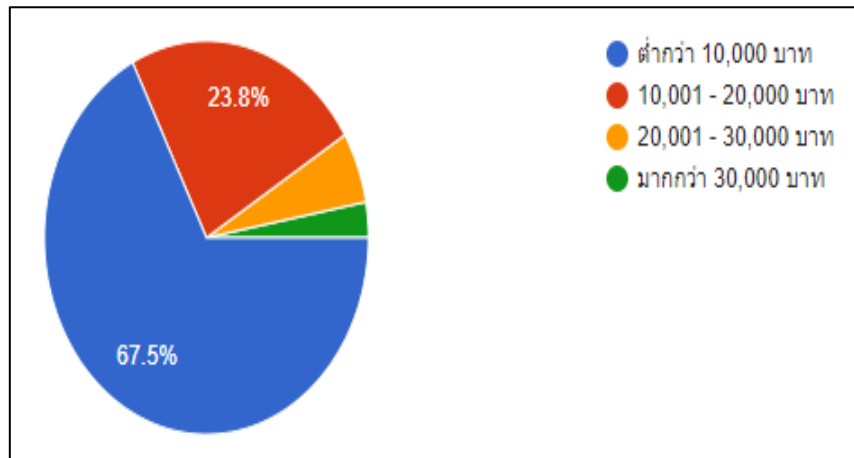
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๔๘.๕ %	- ค้าขาย	๖.๘ %
- รับราชการ	๕.๙ %	- รัฐวิสาหกิจ	๓ %
- รับจ้าง	๒๗.๗ %	- ค้าขาย	๕.๙ %
- อื่นๆ	๒.๒ %		

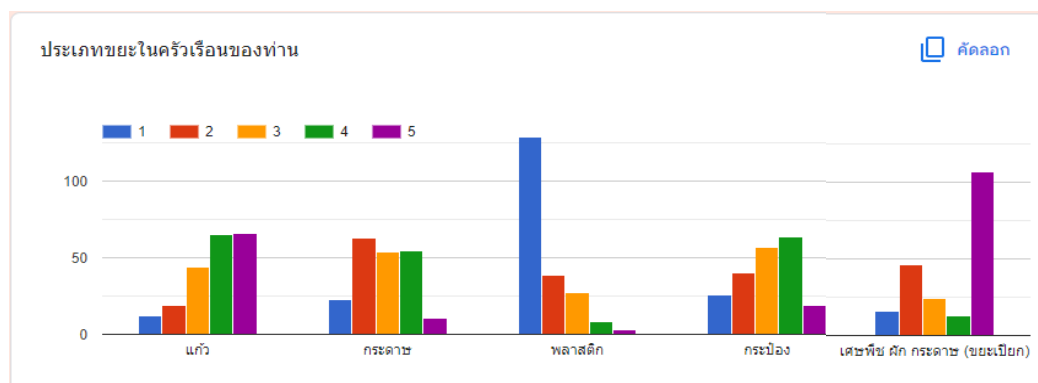

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๖๗.๕ %
- ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๓.๘ %
- ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท ๕.๘ %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๒.๙ %

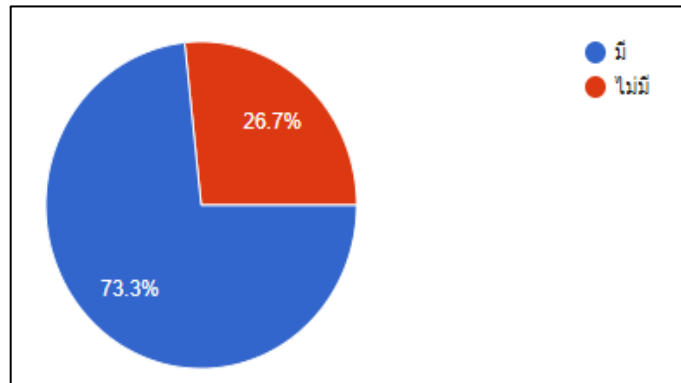
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๑๒	๑๙	๔๔	๖๕	๖๖
กระดาษ	๒๓	๖๓	๕๔	๕๕	๑๑
พลาสติก	๑๒๙	๓๙	๒๗	๘	๓
กระป๋อง	๒๖	๔๐	๕๗	๖๔	๑๙
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๑๖	๔๖	๒๔	๑๓	๑๐๗

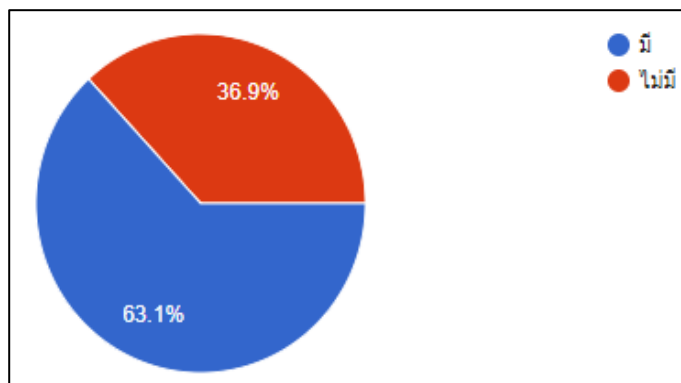
๗. ครั้วเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครั้วเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๓.๓ %
- ไม่มี ๒๖.๗ %

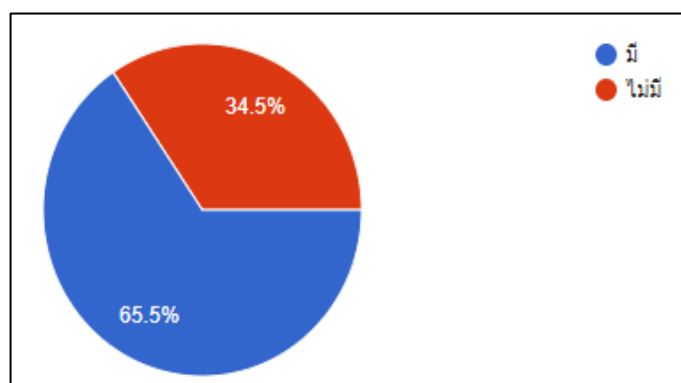
๘. ครั้วเรือนของท่านมีถังหรือภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ๖๓.๑ %
- ไม่มี ๓๖.๙ %

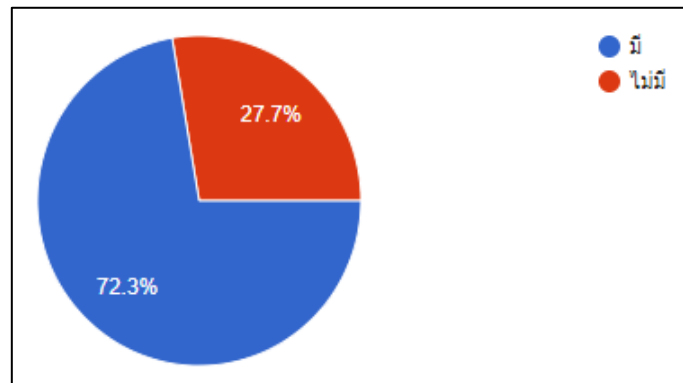
๙. ครั้วเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๖๕.๕ %
- ไม่มี ๓๔.๕ %

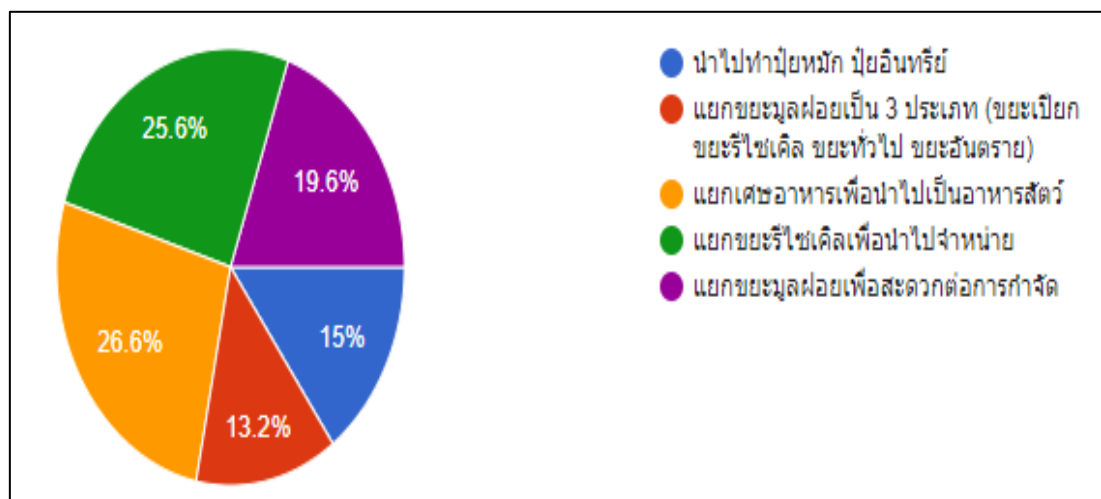
๑๐. คริวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๗๒.๓ %
- ไม่มี ๒๗.๗ %

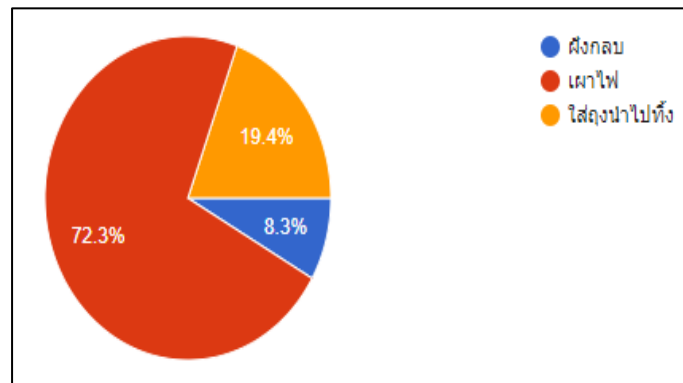
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๕ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๓.๒ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๖.๖ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๒๕.๖ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๑๙.๖ %

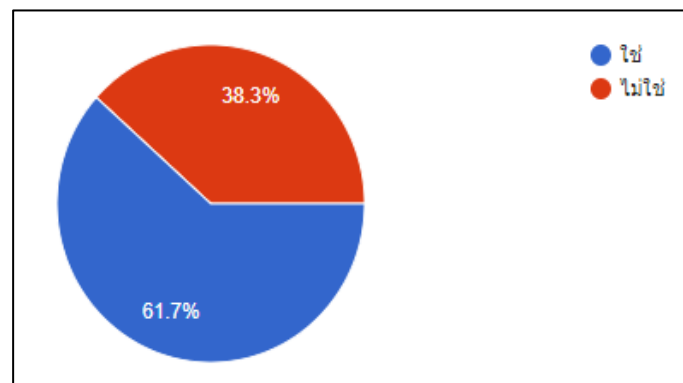
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ผึ่งกลบ ๘.๓ %
- เผาไฟ ๗๒.๓ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๑๙.๔ %

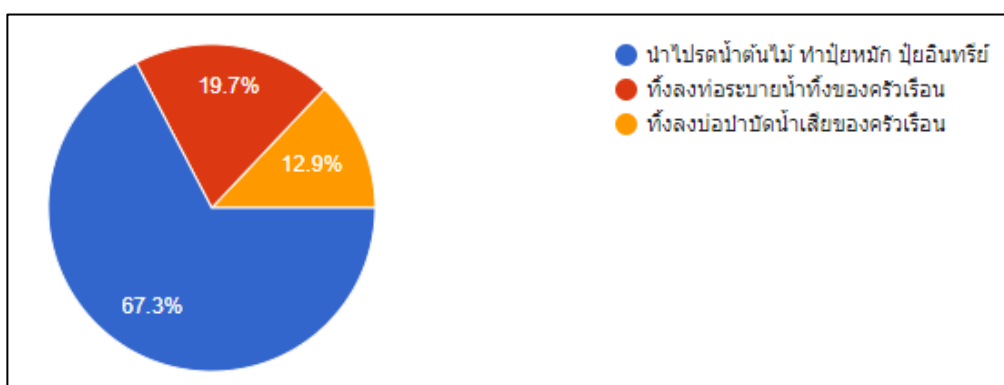
๑๓. ครั้วเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๖๑.๗ %
- ไม่ใช่ ๓๘.๓ %

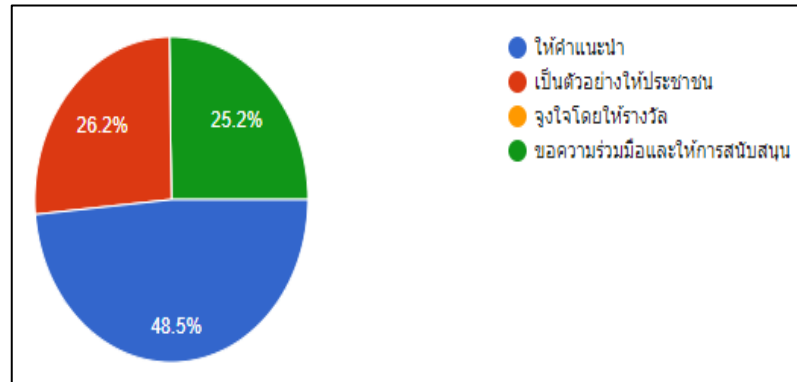
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๗.๓ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๑๙.๗ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๑๒.๙ %

๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

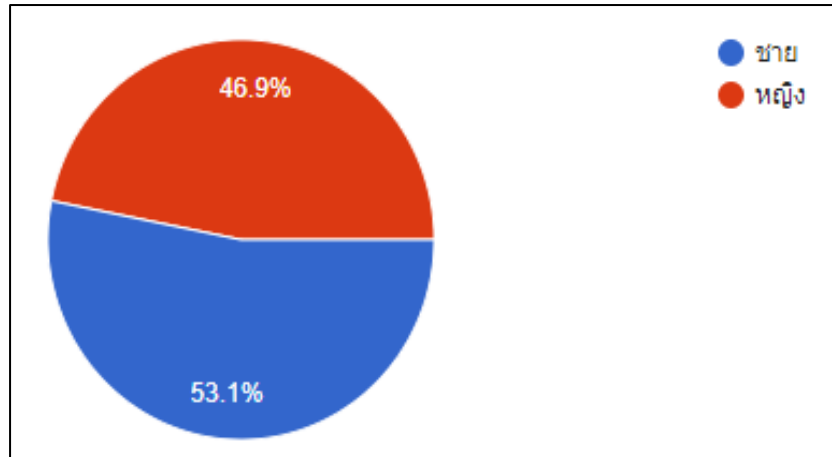
- ให้คำแนะนำ ๔๘.๕ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๒๖.๒ %
- จูงใจโดยให้รางวัล - %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๒๕.๒ %

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๔ บ้านแหลมทอง

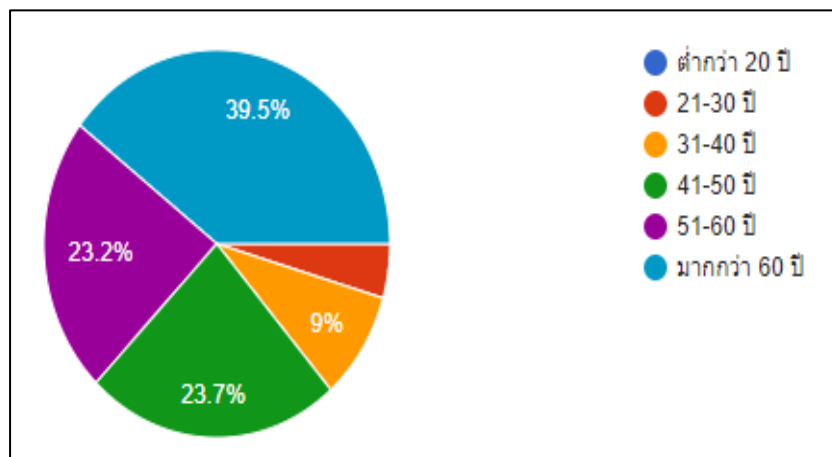
๑. เพศ

- ชาย ๕๓.๑ %
- หญิง ๔๖.๙ %

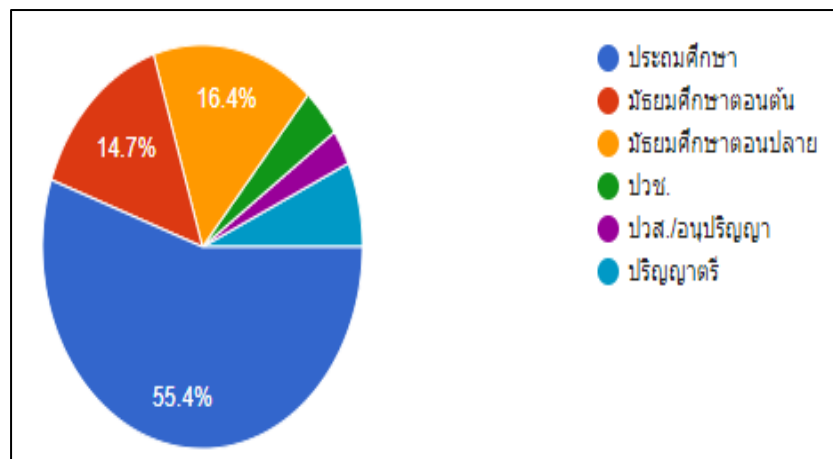
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี - %
- ๒๑-๓๐ ปี ๔.๕ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๙ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๒๓.๗ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๒๓.๒ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๓๙.๕ %

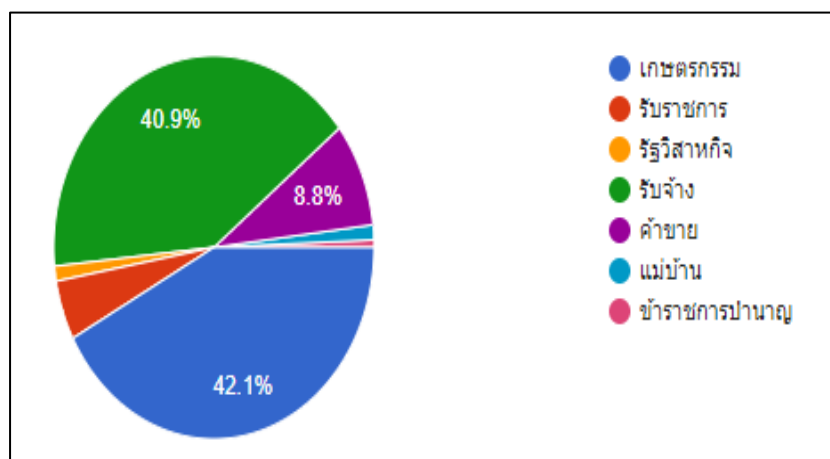
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๕๕.๔ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๔.๗ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๖.๔ %
- ปวช.	๔ %
- ปวส./อนุปริญญา	๒.๘ %
- ปริญญาตรี	๖.๘ %

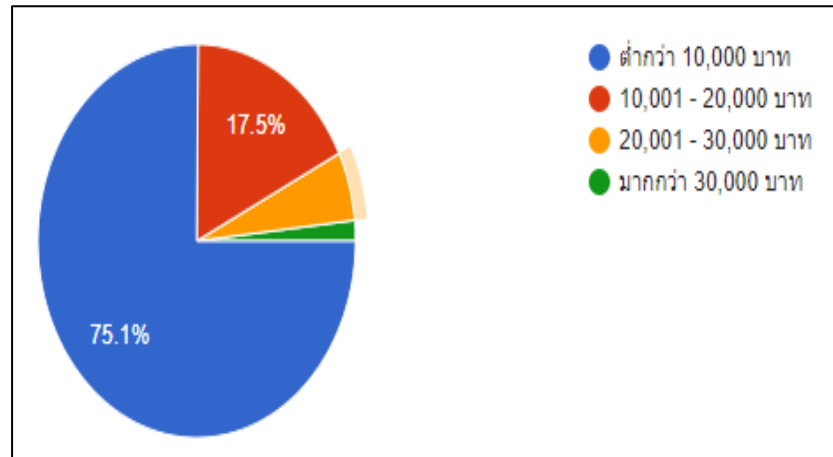
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๔๒.๑ %	- ค้าขาย	๘.๘ %
- รับราชการ	๕ %	- รัฐวิสาหกิจ	๑.๓ %
- รับจ้าง	๔๐.๙ %	- อื่นๆ	๑.๙ %
-			

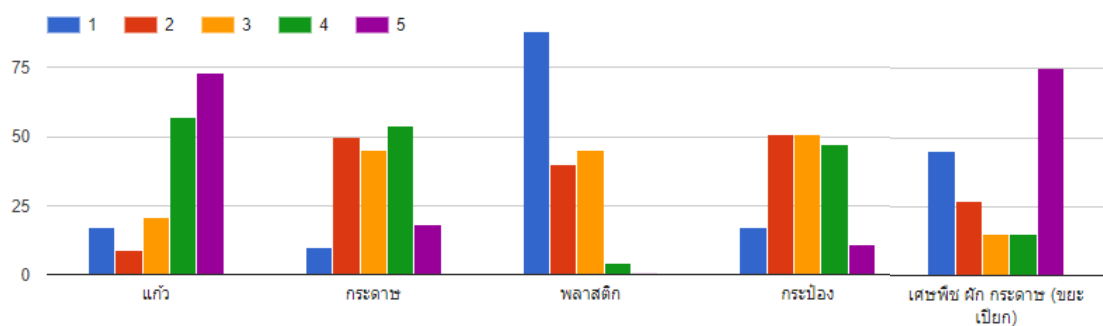

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๗๕.๑ %
- ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท ๑๗.๕ %
- ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท ๕.๖ %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๑.๗ %

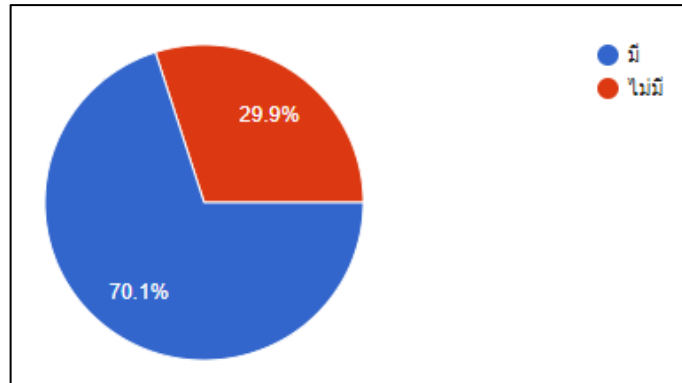
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๑๗	๙	๒๑	๕๗	๗๓
กระดาษ	๑๐	๕๐	๔๕	๕๔	๑๘
พลาสติก	๘๘	๔๐	๔๕	๔	-
กระป๋อง	๑๗	๕๑	๕๑	๔๗	๑๑
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๔๕	๒๗	๑๕	๑๕	๗๕

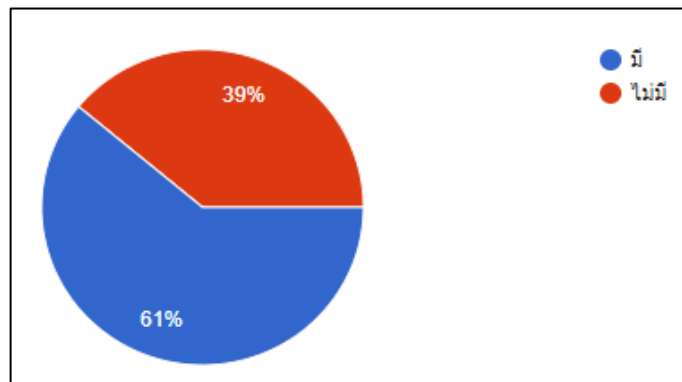
๗. คริวเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครัวเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๐.๑ %
- ไม่มี ๒๙.๙ %

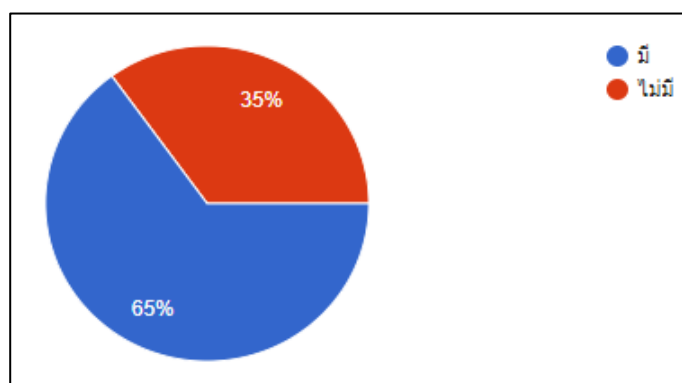
๘. คริวเรือนของท่านมีถึงหรือภาวะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ๖๑ %
- ไม่มี ๓๙ %

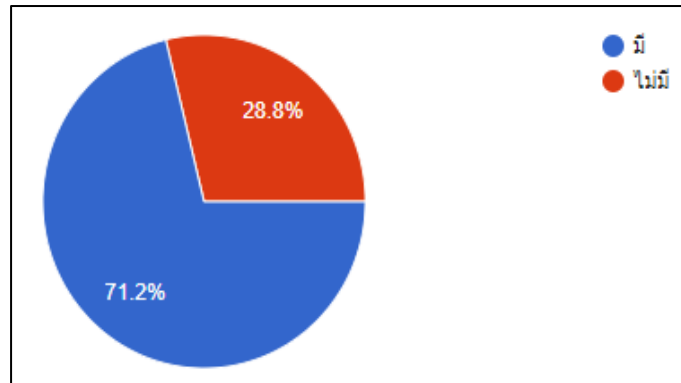
๙. คริวเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๖๕ %
- ไม่มี ๓๕ %

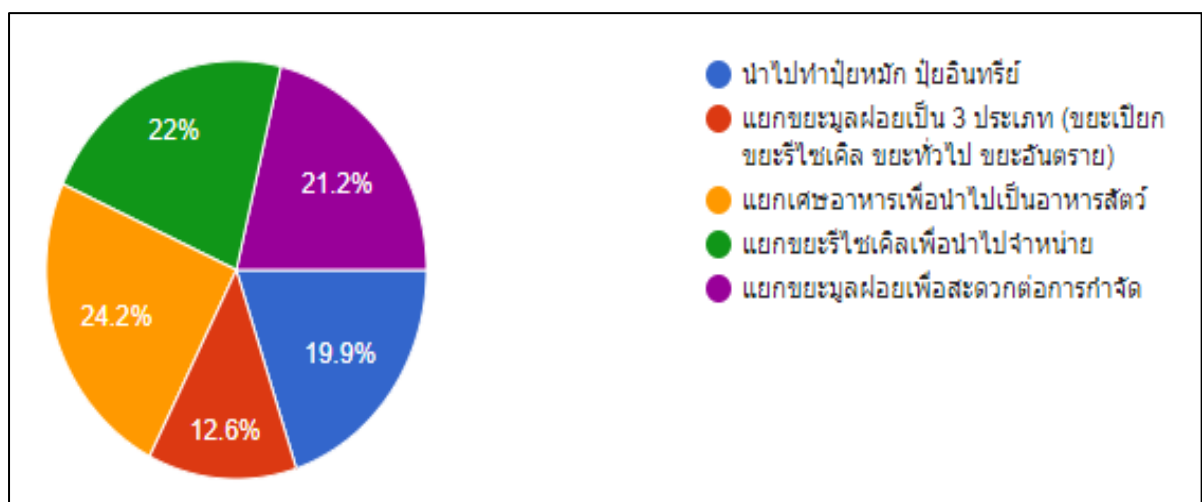
๑๐. คริวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๗๑.๒ %
- ไม่มี ๒๘.๘ %

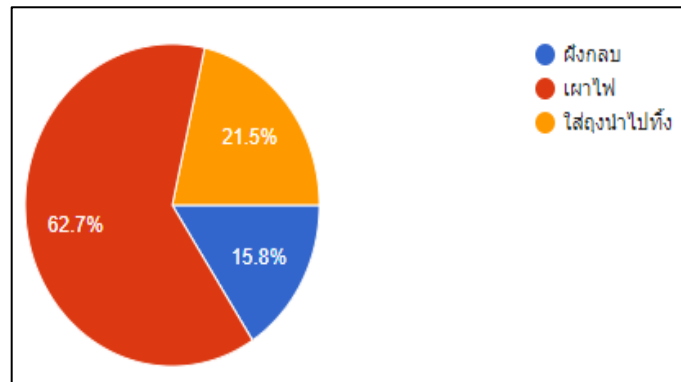
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๙.๙ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๒.๖ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๔.๒ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๒๒ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๒๑.๒ %

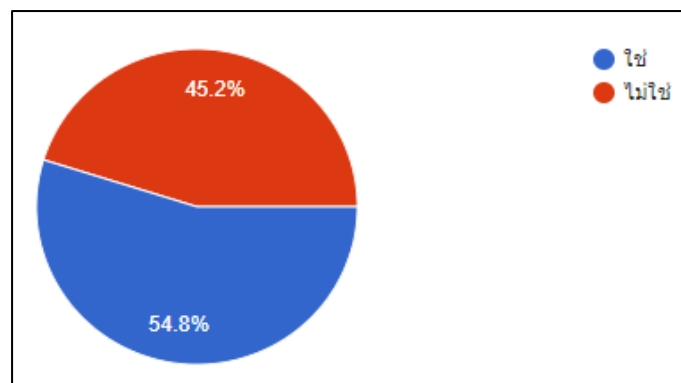
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ผึ่งกลบ ๑๕.๘ %
- เผาไฟ ๖๒.๗ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๒๑.๕ %

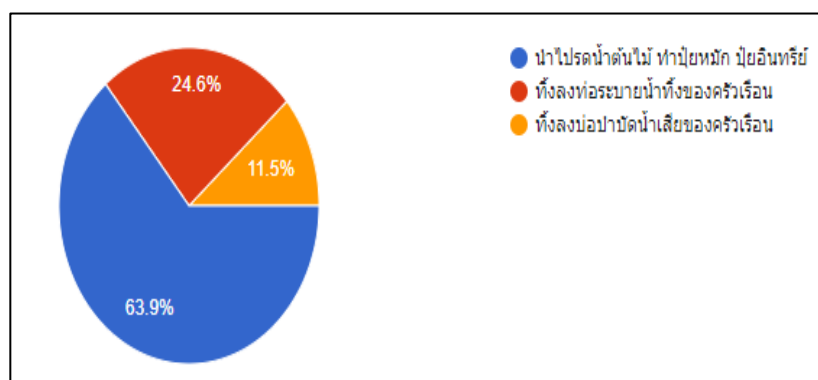
๑๓. คริวเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๕๔.๘ %
- ไม่ใช่ ๔๕.๒ %

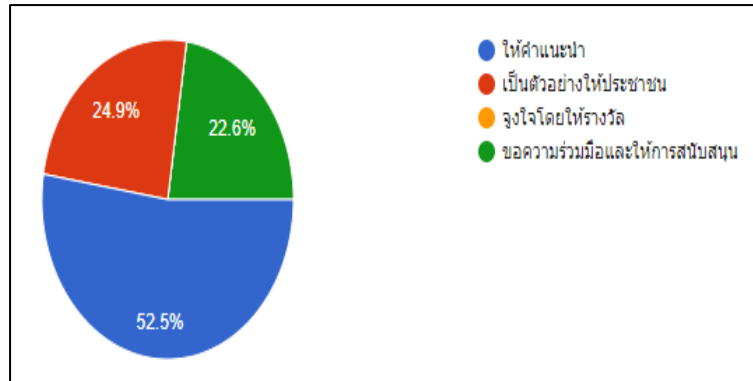
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๓.๙ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๒๔.๖ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๑๑.๕ %

๑๕. องค์กรบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

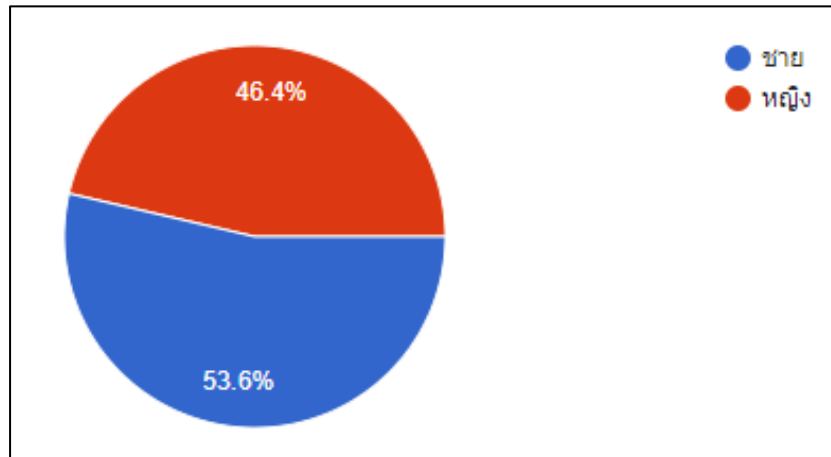
- ให้คำแนะนำ ๕๒.๕ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๒๔.๙ %
- จูงใจโดยให้รางวัล - %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๒๒.๖ %

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๕ บ้านไร่สนาม

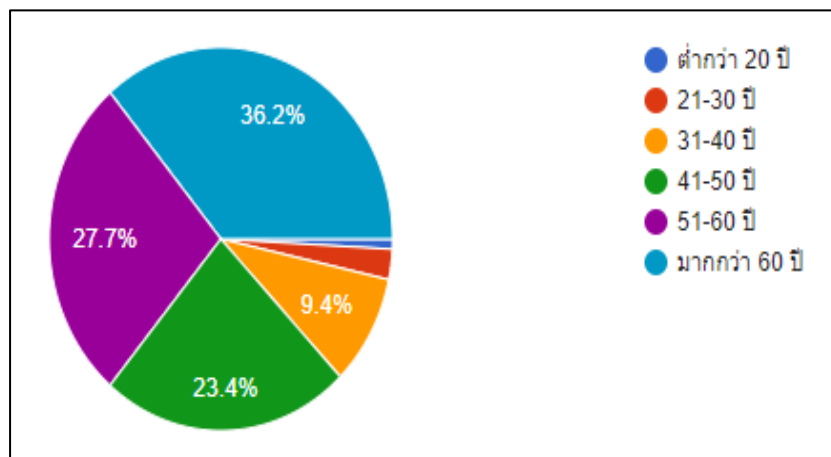
๑. เพศ

- ชาย ๕๓.๖ %
- หญิง ๔๖.๔ %

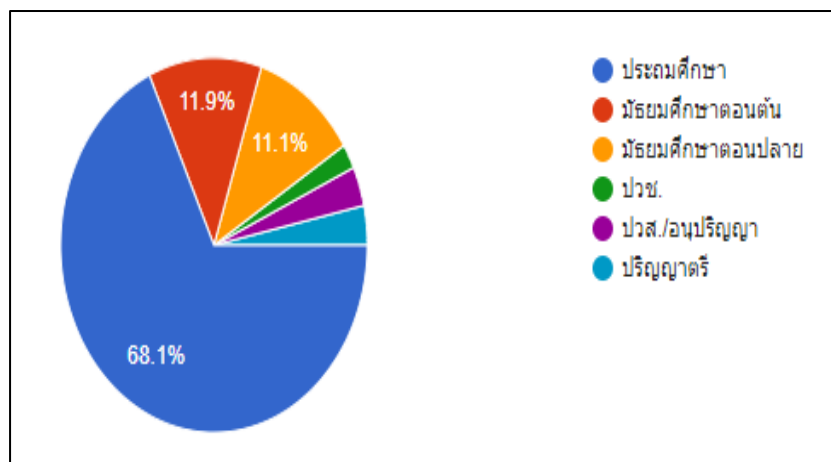
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๐.๙ %
- ๒๑-๓๐ ปี ๒.๖ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๙.๔ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๒๓.๔ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๒๗.๗ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๓๖.๒ %

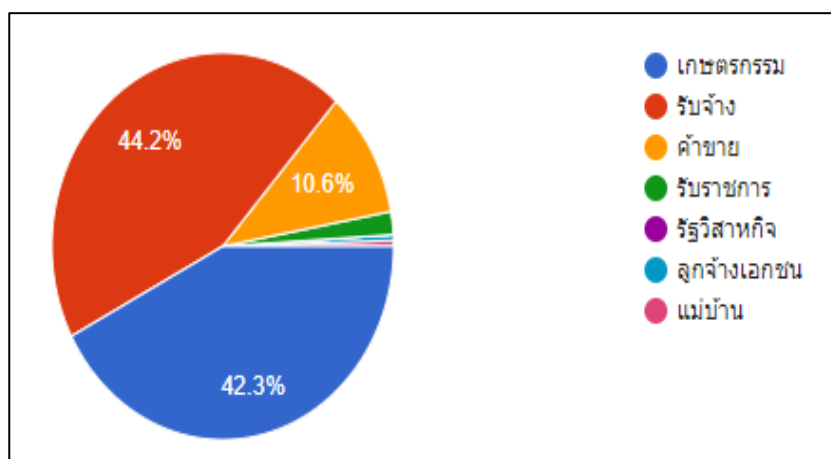
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๖๘.๑ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๑.๙ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๑.๑ %
- ปวช.	๒.๑ %
- ปวส./อนุปริญญา	๓.๔ %
- ปริญญาตรี	๓.๔ %

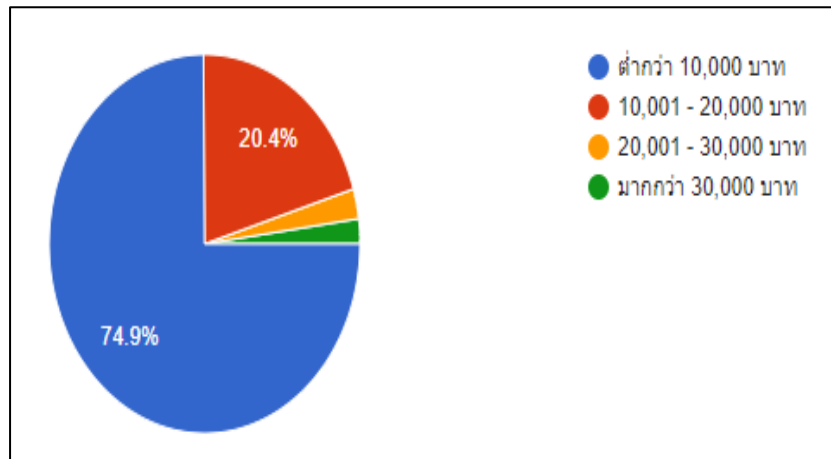
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๔๒.๓ %	- ค้าขาย	๑๐.๖ %
- รับราชการ	๑.๙ %	- รัฐวิสาหกิจ	- %
- รับจ้าง	๔๔.๒ %	- อื่นๆ	๑ %

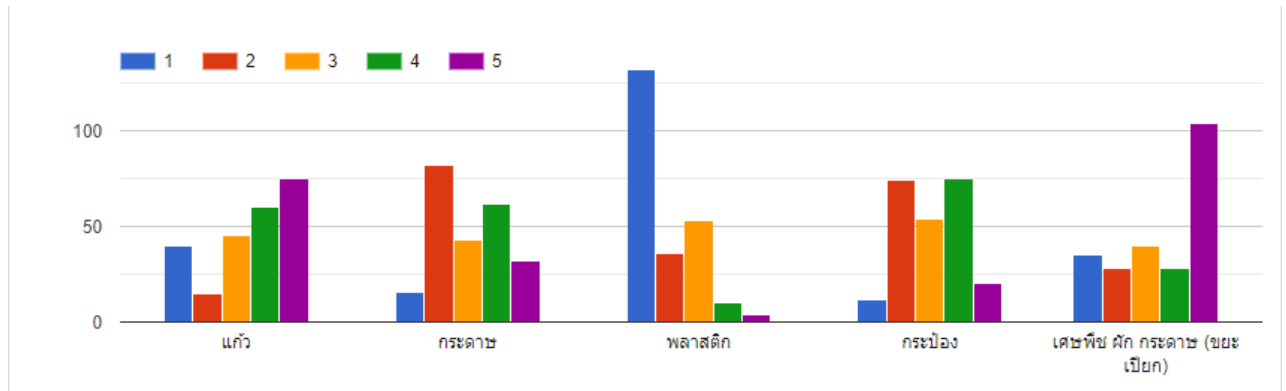

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๗๔.๙ %
- ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๐.๔ %
- ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท ๒.๖ %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๒.๑ %

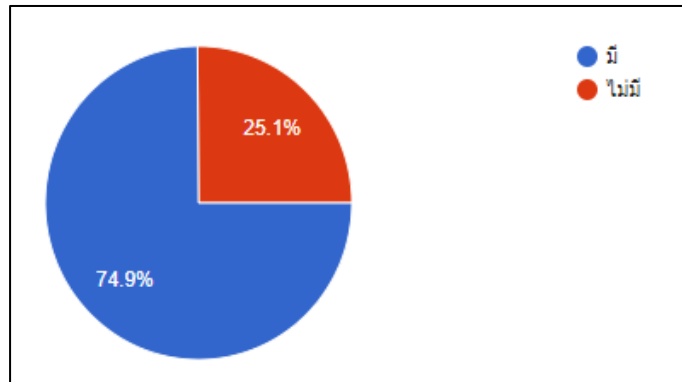
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๔๐	๑๕	๔๕	๖๐	๗๕
กระดาษ	๑๖	๘๒	๔๓	๖๒	๓๒
พลาสติก	๑๓๒	๓๖	๕๓	๑๐	๔
กระจอง	๑๒	๗๔	๕๔	๗๕	๒๐
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๓๕	๒๘	๔๐	๒๘	๑๐๔

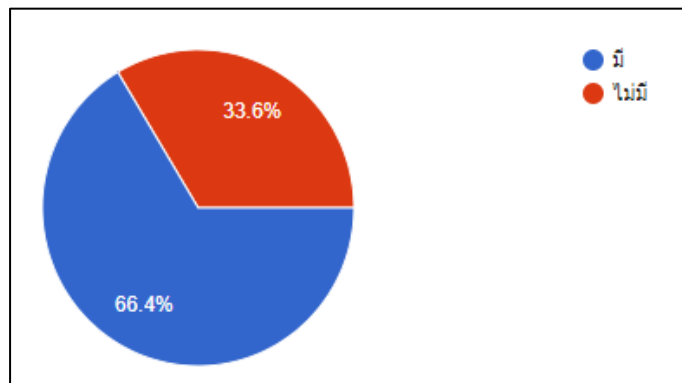
๗. คริวเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครัวเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๔.๙ %
- ไม่มี ๒๕.๑ %

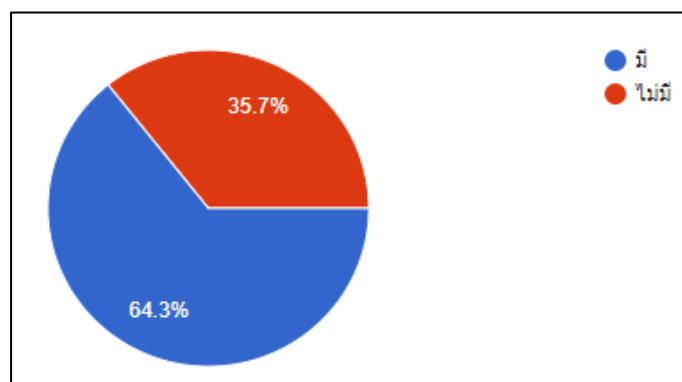
๘. คริวเรือนของท่านมีถึงหรือภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ๖๖.๔ %
- ไม่มี ๓๓.๖ %

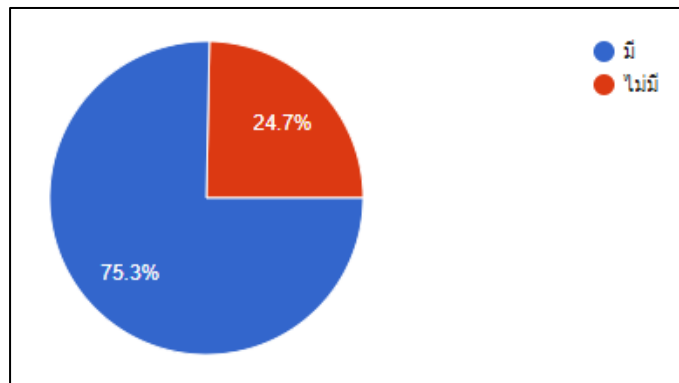
๙. คริวเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๖๔.๓ %
- ไม่มี ๓๕.๗ %

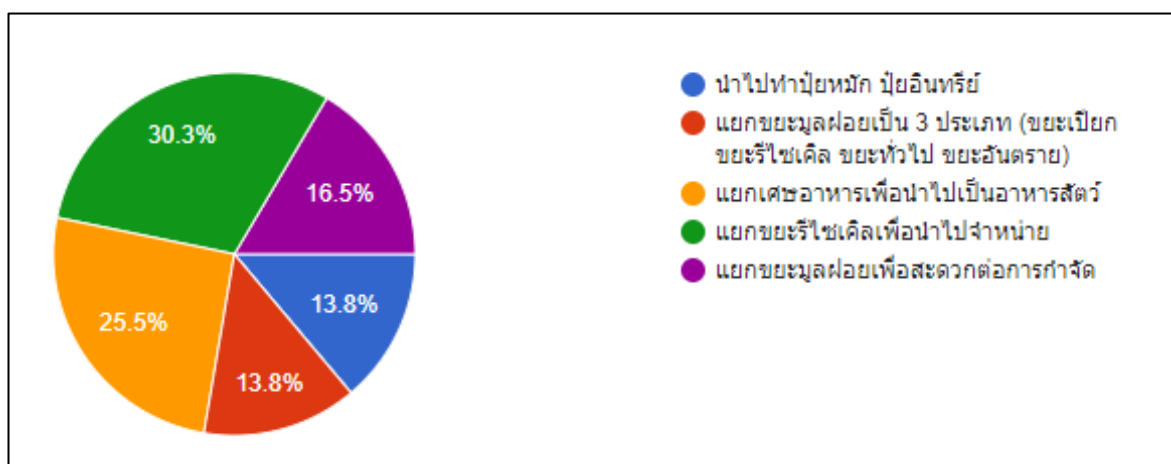
๑๐. คริวเรือของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๗๕.๓ %
- ไม่มี ๒๔.๗ %

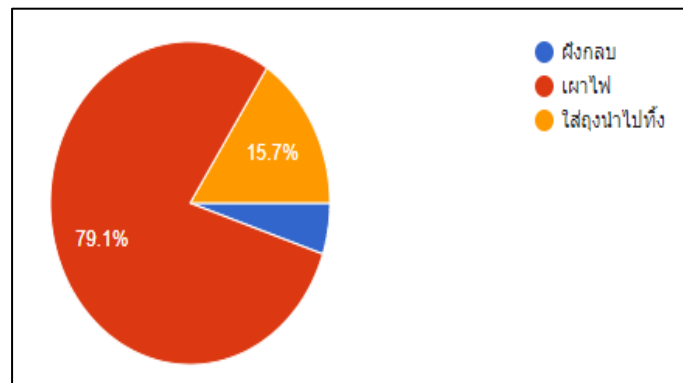
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๓.๘ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น 3 ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๓.๘ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๕.๕ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๓๐.๓ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๑๖.๕ %

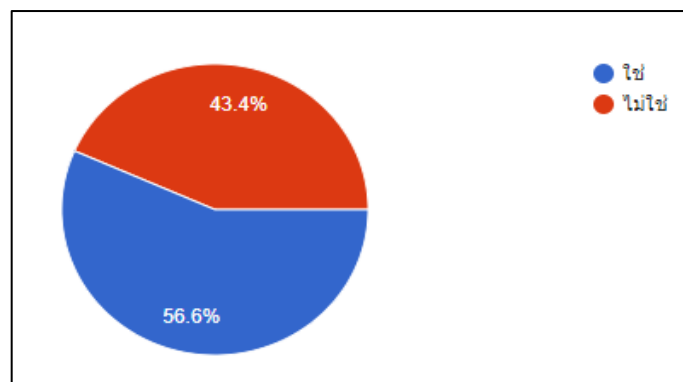
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ผึ่งกลบ ๕.๑ %
- เผาไฟ ๗๙.๑ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๑๕.๗ %

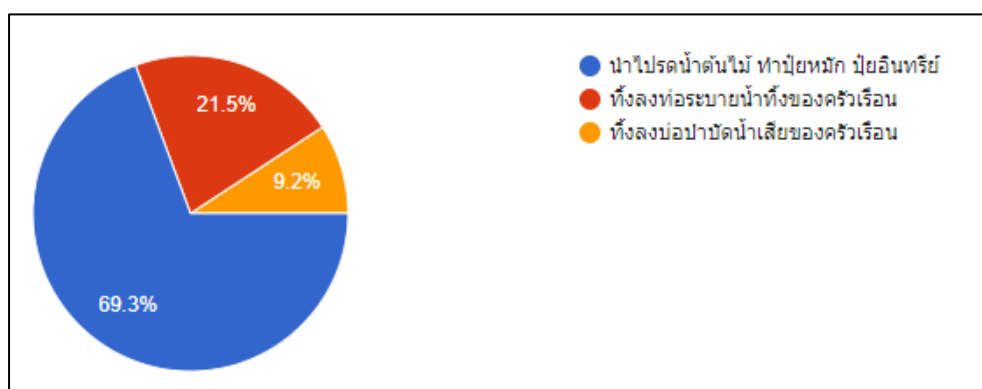
๑๓. คริวเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๕๖.๖ %
- ไม่ใช่ ๔๓.๔ %

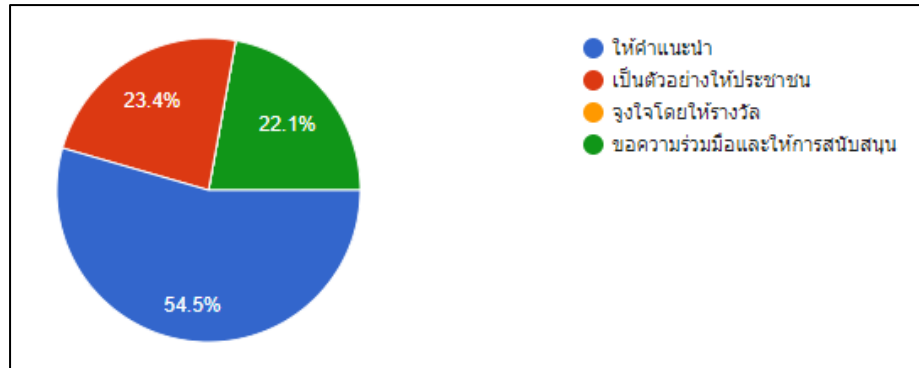
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๙.๓ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๒๑.๕ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๙.๒ %

๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

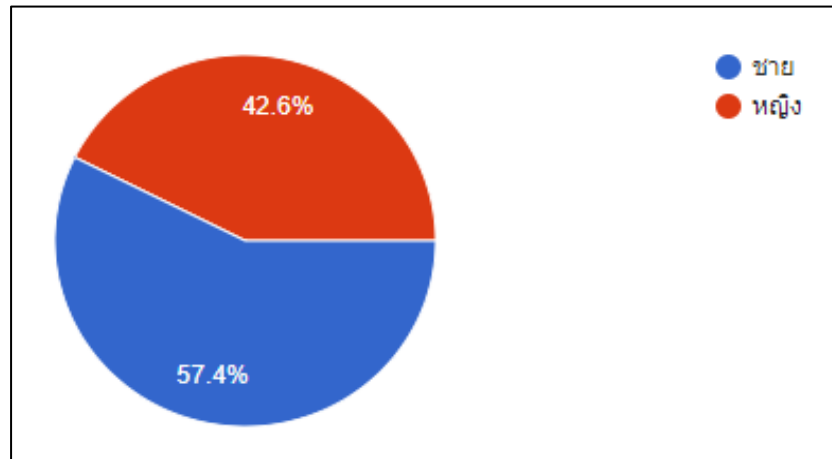
- ให้คำแนะนำ ๕๔.๕ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๒๓.๔ %
- จูงใจโดยให้รางวัล - %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๒๒.๑ %

สรุปแบบสอบถามข้อมูล
โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
หมู่ที่ ๖ บ้านนากระแสน

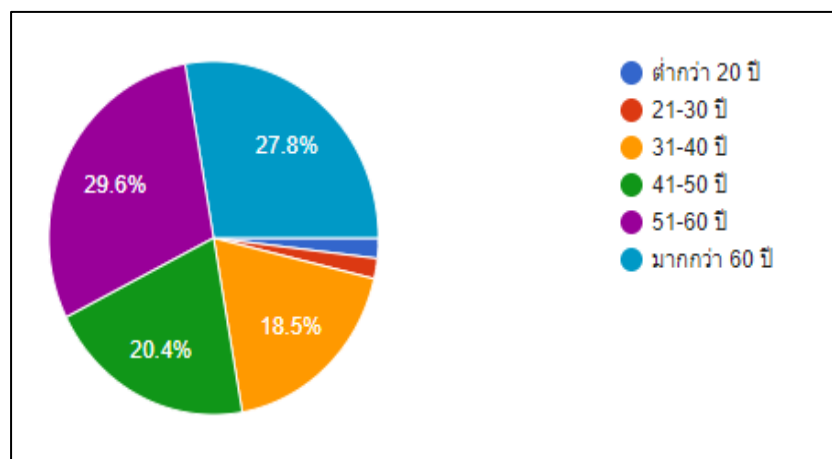
๑. เพศ

- ชาย ๕๗.๔ %
- หญิง ๔๒.๖ %

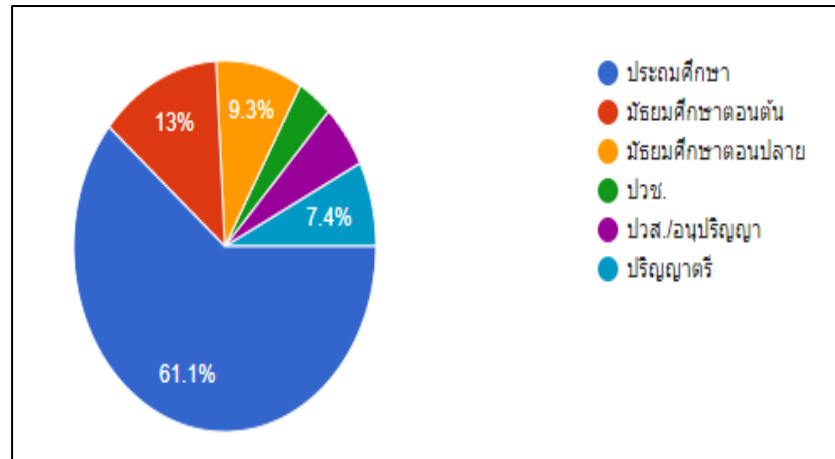
๒. อายุ

- ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๑.๙ %
- ๒๑-๓๐ ปี ๑.๙ %
- ๓๑-๔๐ ปี ๑๘.๕ %
- ๔๑-๕๐ ปี ๒๐.๔ %
- ๕๑-๖๐ ปี ๒๙.๖ %
- มากกว่า ๖๐ ปี ๒๗.๘ %

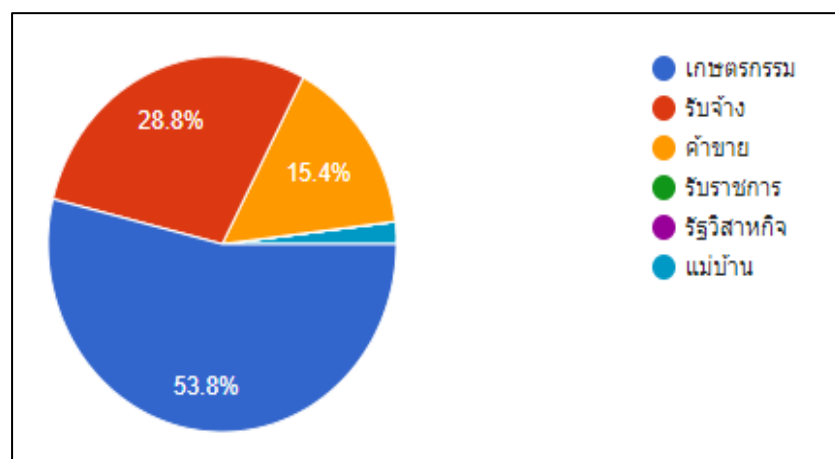
๓. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา	๖๑.๑ %
- มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๓ %
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	๙.๓ %
- ปวช.	๓.๗ %
- ปวส./อนุปริญญา	๕.๖ %
- ปริญญาตรี	๗.๔ %

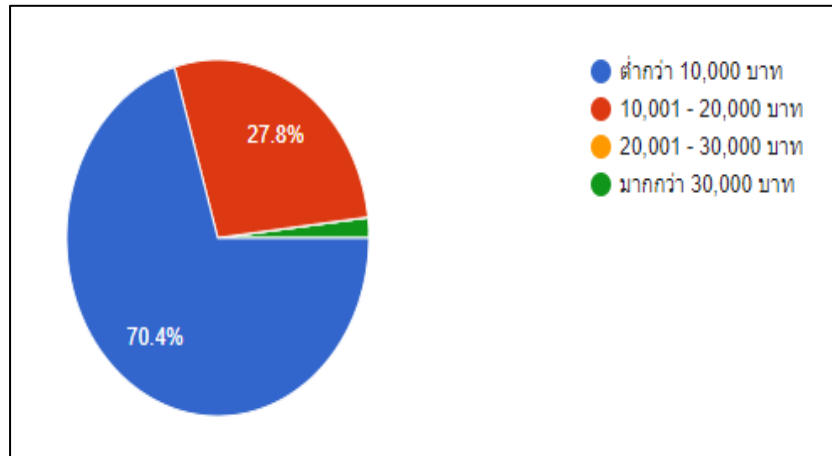
๔. อาชีพ

- เกษตรกรรม	๕๓.๘ %	- ค้าขาย	๑๕.๔ %
- รับราชการ	- %	- รัฐวิสาหกิจ	- %
- รับจ้าง	๒๘.๘ %	- อื่นๆ	๑.๙ %

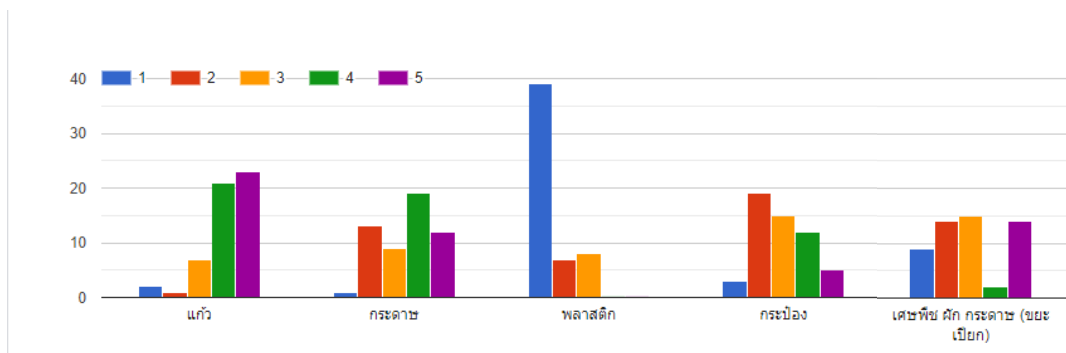

๕. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๗๐.๔ %
- ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๗.๘ %
- ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท - %
- มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ๑.๘ %

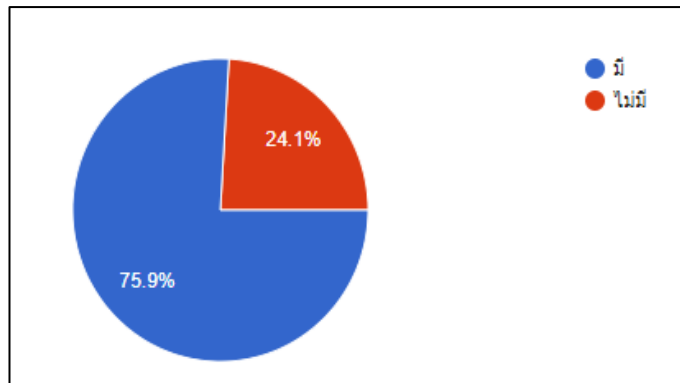
๖. ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน

รายการ	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔	ลำดับที่ ๕
แก้ว	๒	๑	๗	๒๑	๒๓
กระดาษ	๑	๑๓	๙	๑๙	๑๒
พลาสติก	๓๙	๗	๘	-	-
กระป๋อง	๓	๑๙	๑๕	๑๒	๕
เศษพืช ผัก กระดาษ (ขยะเปียก)	๙	๑๔	๑๕	๒	๑๔

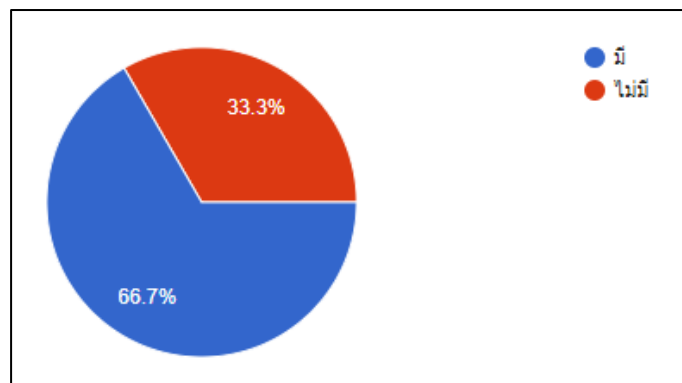
๗. ครั้วเรื้อนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครั้วเรื้อนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ๗๕.๙ %
- ไม่มี ๒๔.๑ %

๘. ครั้วเรื้อนของท่านมีถึงหรือภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

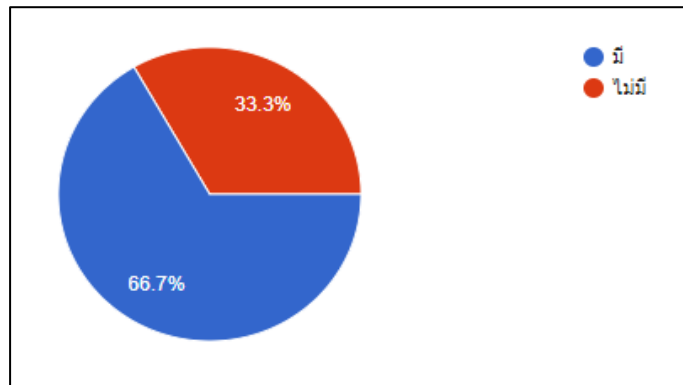
- มี ๖๖.๗ %
- ไม่มี ๓๓.๓ %

๙. ครั้วเรื้อนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ๖๖.๗ %
- ไม่มี ๓๓.๓ %

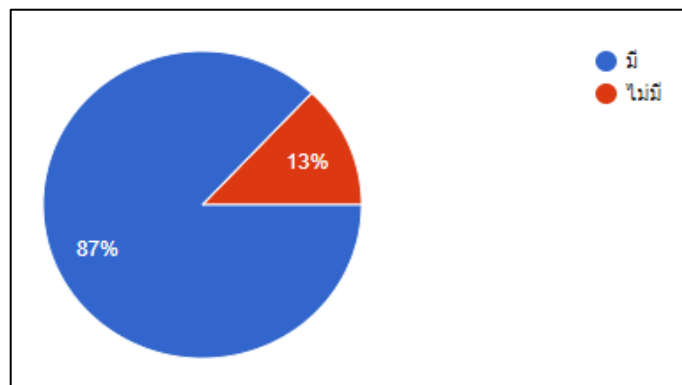
๑๐. คริวเรือนของ

ท่านมี

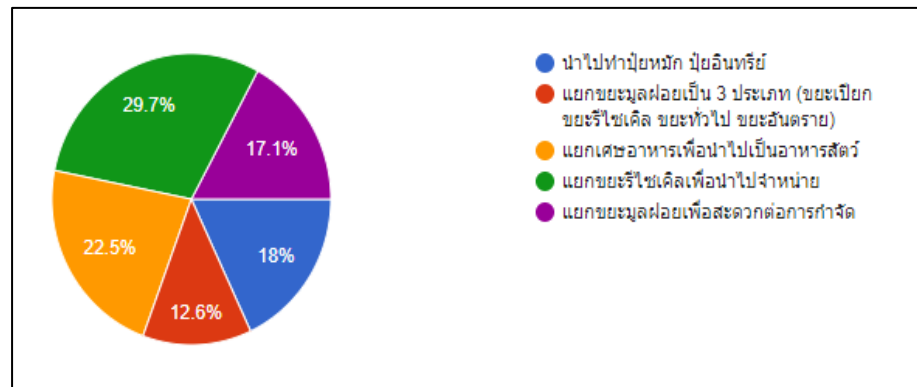
การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ๘๗ %
- ไม่มี ๑๓ %

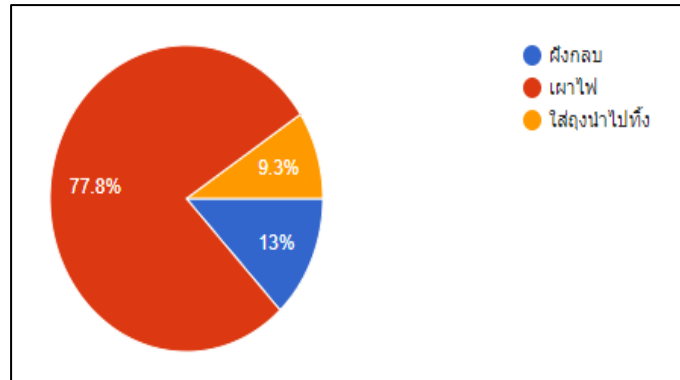
๑๑. ท่านใช้วิธีการใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๑๘ %
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียกขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย) ๑๒.๖ %
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ ๒๒.๕ %
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย ๒๙.๗ %
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการกำจัด ๑๗.๑ %

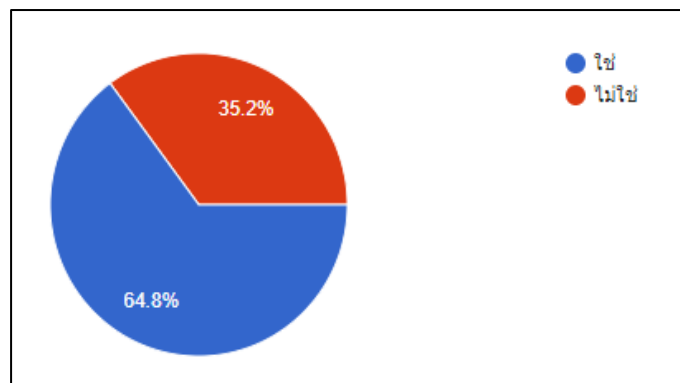
๑๒. ท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ผึ่งกลบ ๑๓ %
- เผาไฟ ๗๗.๘ %
- ใส่ถุงนำไปทิ้ง ๙.๓ %

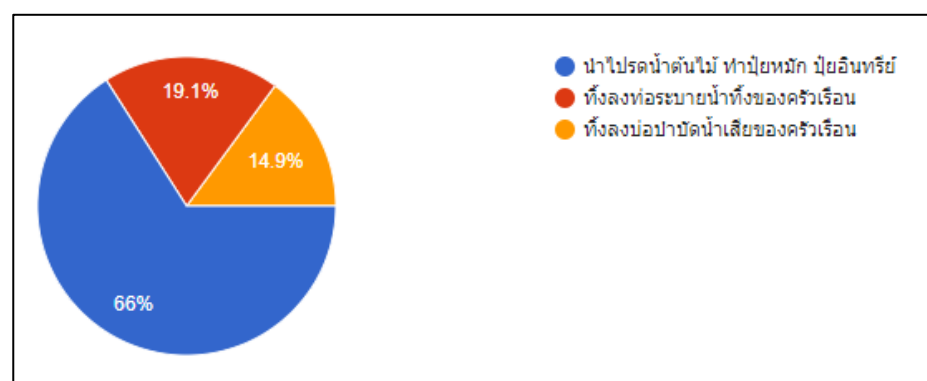
๑๓. ครั้วเรือนของท่านมีวิธีการกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

- ใช่ ๖๔.๘ %
- ไม่ใช่ ๓๕.๒ %

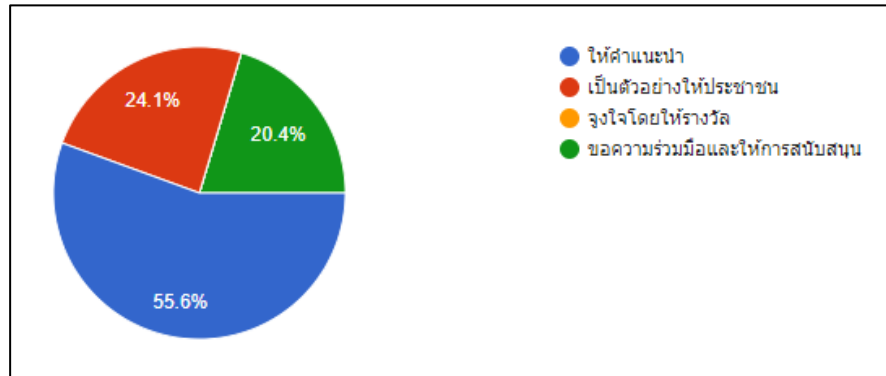
๑๔. ท่านใช้วิธีการใดในการนำประโยชน์ไปใช้

- นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ๖๖ %
- ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน ๑๙.๑ %
- ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ๑๔.๙ %

๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

- ให้คำแนะนำ ๕๕.๖ %
- เป็นตัวอย่างให้ประชาชน ๒๔.๑ %
- จูงใจโดยให้รางวัล - %
- ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน ๒๐.๔ %

บทที่ ๕ สรุป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

องค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีนโยบายให้ชุมชนกำจัดขยะมูลฝอย ด้วยตนเอง และมุ่งให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละครัวเรือน จึงกำหนดนโยบาย ไม้ให้มีถังขยะหรือระบบกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ จากการศึกษาการดำเนินการรณรงค์การลดขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไรโคก ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการรณรงค์การลดขยะในชุมชนของตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนประชาชนในตำบลไรโคก ระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕ จำนวน ๙๓๒ ครัวเรือน อีกทั้งทำการสังเกตสภาพจริงและสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน เพื่อนำข้อมูลปรากฏการณ์มาอธิบายรายละเอียดเสริมข้อมูลเชิงปริมาณ ให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ โปรแกรม excel

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือนร้อยละ ๕๔.๑๐ เป็นชาย มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๔.๕๖ ส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๕๒.๙๗ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวน ส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑.) ในแต่ละครัวเรือน มีขยะประเภท พลาสติกมากที่สุด ร้อยละ ๕๖.๙๐ โดยขยะแต่ละชนิดที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่เป็นขยะเปียกหรือขยะอินทรีย์ที่พบมากที่สุดเป็นเศษ อาหาร เศษข้าว เศษขนม และเศษพืชผัก ผลไม้ ขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือขยะ รีไซเคิลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ขวดพลาสติก ภาชนะพลาสติก ของเล่นพลาสติก กล่องกระดาษ ลังกระดาษ ขยะ แห้งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยากไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติกใส่อาหาร ถุงก๊อบแก็บ ซองบะหมี่สำเร็จรูป พลาสติกห่อหุ้มอาหารประเภทต่างๆ กล่องโฟม พอยล์ บรรจุอาหาร ขยะพิษหรือขยะที่มีสารพิษหากทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ที่พบมากที่สุด ได้แก่ เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำยากัดสีผม สารฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี

๒) พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๗๓.๕๕ มีกิจกรรม ลดปริมาณขยะในครัวเรือนของตนเอง โดยครัวเรือนร้อยละ ๖๕.๑๓ มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำ บ้าน ส่วนใหญ่มีวิธีการลดปริมาณขยะของครัวเรือน เช่น การใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก็บ และ มีการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย มาซ่อมแซมใช้ใหม่ เป็นต้น สำหรับวิธีจัดการขยะของครัวเรือน พบว่า ร้อยละ ๖๖.๖๐ มีการแยกขยะเปียก ขยะแห้งในแต่ละภาชนะรองรับ ในส่วนของการกำจัดหรือทำลายขยะของ ครัวเรือน ใช้วิธีการนำขยะไปเผาไฟ และนำขยะไปฝังกลบ และนำขยะไปทำลาย ณ เตาเผาขยะประจำหมู่บ้าน ตามลำดับ ในส่วนของการจัดการน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๖๔.๔๓ มีการดำเนินการนำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน และ ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน ตามลำดับ

๓) การใช้ประโยชน์จากขยะและน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๒๗.๐๘ ได้ดำเนินการ คัดแยกขยะเพื่อการจำหน่ายหรือนำมาใช้ประโยชน์อื่นๆ โดย ครัวเรือนร้อยละ ๖๔.๕๓ นำขยะเปียกมาใช้ ประโยชน์ในการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ นำไปจำหน่าย และนำไปทำแก๊สชีวภาพ ในส่วนของขยะรีไซเคิล และองค์การบริหารส่วนตำบลไรโคกมีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนด้านการให้คำแนะนำมากที่สุด ร้อยละ ๕๑.๔๐

๔) ปัญหาที่เกิดจากขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนมีปัญหาที่สำคัญที่เกิดจากขยะและ น้ำเสียของครัวเรือน คือ ปัญหาการกำจัดหรือทำลายขยะ ปัญหาการคัดแยกขยะ ปัญหาควันทิษหรือหมอก ควันอันเนื่องมาจากการเผาขยะ ตามลำดับ

๕) ความต้องการหรือข้อเสนอแนะในการจัดการขยะภายในตำบลไรโคก พบว่า ครัวเรือนมีความ ต้องการหรือข้อเสนอแนะในการจัดการขยะ คือ ต้องการให้มีจุดบริหารจัดการขยะ จัดให้มีถังขยะหน้าบริเวณบ้าน และรถขยะเก็บขยะตามจุดบริการ

๕.๒ อภิปรายผล

๑) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี เป็นการกำหนดนโยบายของ อบต.ไรโคก โดยมีเป้าหมายให้แต่ละครัวเรือนบริหารจัดการขยะด้วย ตนเอง เนื่องจากครัวเรือนเป็นต้นทางของการเกิดขยะมูลฝอย จึงต้องการให้ครัวเรือนจัดการขยะ เพื่อลดปริมาณขยะที่เหลือจากครัวเรือน จากผลการศึกษาในภาพรวมไม่พบว่ามีปัญหาจากขยะมูลฝอยต่อชุมชน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวยืนยันถึงความเหมาะสมของนโยบายไม่ให้มีถังขยะ การจัดเก็บขยะและระบบการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลไรโคก ในระดับครัวเรือน พบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งของ ครัวเรือนที่สำคัญคือ ปัญหาการกำจัดหรือทำลายขยะ และการคัดแยกขยะ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว อบต. ไรโคก ร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไรโคก โรงเรียนบ้าน แหลมทอง โรงเรียนบ้านไรโคก สภากาแฟและเยาวชนตำบลไรโคก สภากองครุฑชุมชนไรโคก ฯลฯ ได้ร่วมกัน ประชุมวางแผนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งการแนะนำและอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนใน การคัดแยกขยะ การใช้ประโยชน์จากขยะ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากขยะ เพื่อเป็นแนวทางในการลดปริมาณ ขยะในครัวเรือน

๒) ผลจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะในครัวเรือนของตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครัวเรือนถึงร้อยละ ๗๓.๕๕ ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนด้วยการใช้ถุงผ้าใส่ของ แทนถุงพลาสติก ถุงก๊อบแก๊บ นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย มาซ่อมแซมใช้ใหม่ และมีการคัดแยกประเภท ของขยะเอาไปใช้ประโยชน์ ทำให้เหลือปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัดหรือทำลายไม่มากนัก อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนในเขตตำบลไรโคก สามารถบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของตนเองได้ ทำให้ไม่เกิด ปัญหาขยะล้นเมืองในชุมชนตำบลไรโคก ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สามารถนำไปพิจารณารณรงค์ให้ประชาชนลดขยะในครัวเรือน รวมทั้งรณรงค์ให้มีการ คัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ จะทำให้หน่วยงานต่างๆ สามารถลดภาระและประหยัดงบประมาณในการจัดการ ขยะมูลฝอย ซึ่งต้องเสียงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายปีละหลายล้านบาท

๓) การดำเนินงานให้ประชาชนจัดการขยะของครัวเรือนด้วยตนเองนี้ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคีเครือข่าย

จะต้องวาง แผนการดำเนินการ รวมทั้งการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ขยะมูลฝอยและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชน และทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม และตระหนักในความเป็นพลเมือง ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ปรับทัศนคติในการมองว่าขยะทุกชนิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ถ้ามีการคัดแยก และการบริหารจัดการที่เหมาะสม

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงาน บริหารจัดการขยะของครัวเรือนประชาชนตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ถึง แนวความคิดและ นโยบายการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ไรโคก ที่ไม่ต้องใช้ งบประมาณสูง หรือใช้วัสดุอุปกรณ์จำนวนมากในการจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า การลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะของครัวเรือน เป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานบริหารจัดการขยะของครัวเรือนประชาชนในพื้นที่ตำบลไรโคก เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) ศึกษารูปแบบวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีลดปริมาณ ขยะในครัวเรือน การคัดแยกประเภทขยะในครัวเรือนให้ถูกต้อง รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากขยะให้ได้ มากที่สุด เพื่อลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือนในชุมชนให้เหลือน้อยที่สุด

๒) ศึกษานวัตกรรมการกำจัดขยะที่เหมาะสมกับบริบทของครัวเรือนและชุมชน

๓) ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปริมาณขยะ การรักษา ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ให้ไรโคกเป็นตำบลที่น่าอยู่ น่าเที่ยว

บรรณานุกรม

CP for Sustainability .(๒๕๖๒).แยกขยะให้ถูกวิธี ดีต่อเรา ดีต่อโลก! สืบค้น ๑๘ เมษายน ๒๕๖๕//////// จาก <https://www.sustainablelife.co/news/detail/๗๔>

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม .(๒๕๖๓).ขยะมูลฝอยคืออะไร สืบค้น ๒๐ เมษายน ๒๕๖๕//////// จาก <https://adeq.or.th/ขยะมูลฝอยคืออะไร/>

kapook. (๒๕๖๓).วิธีลดขยะในบ้าน ด้วย ๑๐ วิธีง่าย ๆ แถมได้ประโยชน์อีกสองต่อ ทั้งช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย แถมยังช่วยลดโลกร้อนได้อีกด้วย สืบค้น ๒๐ เมษายน ๒๕๖๕//////// จาก <https://home.kapook.com/view๗๒๕๒๐.html>

กรมควบคุมมลพิษ. การกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.pcd.go.th/infoserv/waste_garbage.html.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. การรีไซเคิล. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet๖/envi๔/recycle/re.htm>.

สมฤดี ม่วงชม. การทำปุ๋ยหมัก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.biogang.net/expert_view.php?menu=expert&uid=๓๒๕๑๙&id=๖๐๑๓.

ธารารัตน์ ชุ่มบุญชู. สาเหตุปัญหาขยะในเมืองไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://dregsofsocietypmktbs.wordpress.com/สาเหตุขยะ/สาเหตุปัญหาขยะในเมืองไทย/>.

ภาคผนวก

ชุดที่.....
สำหรับเจ้าหน้าที่

แบบสอบถามข้อมูล

โครงการรณรงค์การลดขยะในชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบลไรโคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โทร.....

ชื่อเจ้าบ้าน.....

เพศ

ชาย

หญิง

อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

21-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51-60 ปี

มากกว่า 60 ปี

ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ปวช.

ปวส./อนุปริญญา

ปริญญาตรี

อาชีพ

เกษตรกร

รับจ้าง

ค้าขาย

รับราชการ

รัฐวิสาหกิจ

อื่นๆ(ระบุ)

รายได้ (ต่อเดือน)

ต่ำกว่า 10,000 บาท

10,001 – 20,000 บาท

20,001 – 30,000 บาท

มากกว่า 30,000 บาท

ประเภทขยะในครัวเรือนของท่าน (ให้เรียงลำดับขยะที่มีปริมาณมากที่สุด จาก 1 คือปริมาณที่มากที่สุด)

- _____ แก้ว
- _____ กระดาษ
- _____ พลาสติก
- _____ กระจก
- _____ เศษพืช ผัก เศษอาหาร (ขยะเปียก)

ครัวเรือนของท่านมีกิจกรรมในการลดขยะในครัวเรือนหรือไม่ (เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก)

- มี ไม่มี

ครัวเรือนของท่านมีถังหรือภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

- มี ไม่มี

ครัวเรือนของท่านมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งในภาชนะรองรับหรือไม่

- มี ไม่มี

ครัวเรือนของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งหรือไม่

- มี ไม่มี

ถ้าตอบว่า มี ท่านใช้วิธีใดในการคัดแยกขยะมูลฝอย (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์
- แยกขยะมูลฝอยเป็น ๓ ประเภท (ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย)
- แยกเศษอาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์
- แยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปจำหน่าย
- แยกขยะมูลฝอยเพื่อสะดวกต่อการจัดการ

ครัวเรือนของท่านมีการนำขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกไปทำลายอย่างไร

- ฝังกลบ เผาไฟ ใส่ถุงนำไปทิ้ง

ครัวเรือนของท่านมีวิธีกำจัดน้ำเสียหรือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และนำไปใช้อย่างไร

ใช่ ไม่ใช่

ถ้าตอบว่า มี ท่านใช้วิธีใดในนำไปใช้ประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

นำไปรดน้ำต้นไม้ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์

ทิ้งลงท่อระบายน้ำทิ้งของครัวเรือน

ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสียของครัวเรือน

อบต.มีบทบาทในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านในเรื่องใด

ให้คำแนะนำ

เป็นตัวอย่างให้ประชาชน

จูงใจโดยให้รางวัล

ขอความร่วมมือและให้การสนับสนุน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการให้ อบต. จัดการฝึกอบรมแก่ชุมชนในการจัดการขยะ

๑.

๒.

๓.

๔.

(.....)

ผู้จัดเก็บข้อมูล